

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЗАОЧНОЇ І ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ІНОЗЕМНИХ МОВ**

ОСВІТНІЙ ПРОСТІР ХХІ СТ.: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Збірник наукових праць

*II Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції
молодих вчених і здобувачів вищої освіти
(21 квітня 2022 року, м. Кам'янець-Подільський)*

*Кам'янець-Подільський
2022*

УДК 378. “20” (06)

О 72

Редакційна колегія:

Іванишин В. В., д-р екон. наук, професор, член-кореспондент НААН, заслужений працівник сільського господарства України, ректор ЗВО «ПДУ»;

Бялковська О. А., д-р екон. наук, доцент, проректор з навчальної, наукової та міжнародної діяльності ЗВО «ПДУ»;

Волощук Ю. О., д-р екон. наук, доцент, директор навчально-наукового інституту заочної і дистанційної освіти ЗВО «ПДУ»;

Гуменюк І. І., канд. філол. наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов ЗВО «ПДУ»;

Чайковська О. В., канд. філол. наук, викладач кафедри іноземних мов ЗВО «ПДУ»;

Роляк А. О., канд. пед. наук, доцент кафедри іноземних мов ЗВО «ПДУ»;

Попель Н. А., викладач кафедри іноземних мов ЗВО «ПДУ»;

Куницьо О. І., викладач кафедри іноземних мов ЗВО «ПДУ».

*Рекомендовано до публікації Вченою радою
Закладу вищої освіти «Подільський державний університет»
(протокол №3 від 26 травня 2022 р.)*

Відповідальний за випуск: Гуменюк І.І.

О 72 Освітній простір XXI ст.: виклики та перспективи : збірник наукових праць II Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. молодих вчених і здобувачів вищої освіти (21 квітня 2022р., м. Кам'янець-Подільський). – Кам'янець-Подільський : Заклад вищої освіти «Подільський державний університет», 2022. – 257 с.

Збірник містить матеріали II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції молодих вчених і здобувачів вищої освіти «Освітній простір XXI ст.: виклики та перспективи» (Кам'янець-Подільський, 21 квітня 2022 р.). Доповіді учасників відображають різноаспектні емпіричні і теоретичні дослідження та результати власного наукового і педагогічного досвіду.

Тексти публікацій подаються в авторському редагуванні.

Відповідальність за зміст і достовірність публікацій несуть автори наукових доповідей. Точка зору авторів публікацій може не співпадати з точкою зору редколегії збірника.

УДК 378. “20” (06)

З М І С Т

ЗМІСТ.....	3
ВСТУПНЕ СЛОВО.....	7
СЕКЦІЯ 1. ВІРТУАЛЬНИЙ ПРОСТІР В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ СУЧАСНОГО ЗВО.....	9
<i>Бабушко С. Виклики дистанційного навчання у вищій школі.....</i>	<i>9</i>
<i>Васильчишен О., Мушеник І. Сучасні тенденції розвитку дистанційного навчання студентів ВНЗ.....</i>	<i>13</i>
<i>Грабевник Т., Драгола Л. Вплив дистанційної форми навчання на психічне здоров'я студентів та викладачів.....</i>	<i>15</i>
<i>Hrui A., Ageicheva A. ICT usage main aspects in startup projects translation... </i>	<i>18</i>
<i>Гуменюк І., Волощук Ю. PR-технології як спосіб привернення уваги в інтернеті.....</i>	<i>21</i>
<i>Humeniuk I. The influence of virtual educational space on the stress resistance of future veterinarians.....</i>	<i>26</i>
<i>Humeniuk O., Humeniuk I. Virtual educational environment in the system of ESL teaching.....</i>	<i>31</i>
<i>Jattal M. Investigating the impact of agility in management at the higher educational sector in the uae, during the time of crisis.....</i>	<i>35</i>
<i>Дудзяк Б., Мушеник І. Дистанційне навчання в Україні.....</i>	<i>38</i>
<i>Кульбанська Р. Formes de mise en oeuvre de l'enseignement des langues étrangères à distance.....</i>	<i>40</i>
<i>Макеєва А., Бабушко С. Цифрові інструменти дистанційного навчання в університетах Швеції.....</i>	<i>43</i>
<i>Mansi, Rozhenko I. Distance learning social and cultural understanding in the higher education system.....</i>	<i>47</i>
<i>Отвіновська А., Насмінчук І. Віртуальний простір соціальної мережі: налагодження бізнесу за допомогою таргетованої реклами як метод просування компанії.....</i>	<i>50</i>
<i>Rapel N. Le language universel de communication sur internet.....</i>	<i>53</i>
<i>Скотинянська А., Попель Н. Віртуальне спілкування і нетикет.....</i>	<i>56</i>
<i>Соколова В., Мушеник І. Використання сучасних технологій підвищення ефективності взаємодії клієнт-серверних архітектур.....</i>	<i>59</i>
<i>Тимчук С., Мушеник І. Досвід впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в навчальний процес.....</i>	<i>63</i>
<i>Трофименко А. Застосування нових інформаційних технологій як основа ефективного розвитку іншомовної складової професійної компетентності студентів немовного вишу.....</i>	<i>66</i>

СЕКЦІЯ 2. НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ, МЕТОДИКИ ТА ТЕХНІКИ У ВИКЛАДАННІ ОБОВ'ЯЗКОВИХ ТА ВИБІРКОВИХ ДИСЦИПЛІН СУЧАСНОГО ЗВО	69
<i>Вербіцька Ю.</i> <i>Методи інтерактивного навчання при викладанні дисциплін.</i>	69
<i>Власенко Н., Коваль Т.</i> <i>Переваги використання інформаційно-комунікативних технологій у вищій освіті</i>	73
<i>Голіней В., Ляска О.</i> <i>Проблема встановлення психолого-педагогічного контакту в дистанційній формі навчання</i>	76
<i>Кірдан С., Юрченко О.</i> <i>Інноваційні технології у викладанні обов'язкових та вибіркових освітніх компонентів як складник забезпечення якості освітньої діяльності</i>	80
<i>Кукліновська Ю., Попель Н.</i> <i>Розвиток дистанційної освіти в Україні</i>	83
<i>Лісовський М., Коваль Т.</i> <i>Програмні засоби підтримки та їх використання у навчальному процесі</i>	86
<i>Нагибась О., Чайковська О.</i> <i>Вивчення англійської мови за допомогою пісень</i>	89
<i>Постернак К.</i> <i>Критичне мислення, як умова розвитку особистості в освітньому середовищі вищої школи</i>	94
<i>Osadchuk Y., Roliak A.</i> <i>Transformations of European university education</i>	98
<i>Rozputniak M., Roliak A.</i> <i>A new dimension of education towards 2030: brief analysis of Incheon Declaration</i>	102
<i>Соловей Л.</i> <i>Прогресивний розвиток вищої освіти у Швеції в умовах євроінтеграції: досвід для України</i>	106
<i>Stavchanskyi V., Chaikovska O.</i> <i>Research on “False Friends” of an interpreter in EFL learning</i>	110
<i>Трошкін В., Бабушко С.</i> <i>Організація освітнього процесу у закладах вищої освіти Великої Британії</i>	114
<i>Frasyniuk N.</i> <i>Blended learning as an effective form of modern education</i>	118
<i>Хайнацька В., Мушеник І.</i> <i>Використання мультимедійних технологій в навчальному процесі</i>	122
<i>Юраш І., Коваль Т.</i> <i>Мультимедійні технології як засіб оптимізації навчальної діяльності</i>	125
СЕКЦІЯ 3 ІНОЗЕМНІ МОВИ В КОНТЕКСТІ МОДЕРНІЗАЦІЇ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ І НАУКИ	128
<i>Банар Л.</i> <i>Інноваційні технології у вивченні іноземних мов</i>	128
<i>Блаженець К., Свідер І.</i> <i>Основи дослідження взаємозв'язку мови та емоцій</i>	132
<i>Bratytsya G.</i> <i>Die förderung der schreibkompetenz: sprachliches lernen digital</i> ...	136

<i>Василевська А., Свідер І. Теоретико-методологічні засади дослідження молодіжного сленгу.....</i>	138
<i>Голуб М., Кунцьо О. Особливості німецькомовних інструкцій з використання фунгіцидів: порівняльний аналіз.....</i>	142
<i>Halytska M. Didactic materials in professionally-oriented foreign languages learning.....</i>	146
<i>Dubinska A. Strategies for motivating students to speak in ESL classes.....</i>	148
<i>Kruk A. The use of critical thinking technologies in the formation of students' communicative competence in English classes.....</i>	151
<i>Кунцьо О. Особливості застосування когнітивної методики викладання EFL.....</i>	154
<i>Lytvyniuk O. Improving students' English writing abilities.....</i>	158
<i>Netecha Y., Nykytiuk S. Pragmatic aspect of fragrance advertisement in the eastern market.....</i>	162
<i>Pavlovska A., Roliak A. Master's programs in business and management: Swedish educational environment.....</i>	167
<i>Roliak A. Business English program content for Masters in Economics: competence-based approach and new reality.....</i>	171
<i>Романко Л., Чайковська О. Особливості вживання та переклад англomовних сполучників.....</i>	176
<i>Свідер І. Засоби інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні іноземної мови.....</i>	181
<i>Храплива Р., Роляк А. Англійська мова для студентів економічних спеціальностей: особливості формування змісту навчальних програм.....</i>	185
СЕКЦІЯ 4. КРЕАТИВНЕ НАВЧАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ У ВИКЛАДАННІ МАТЕМАТИКИ, ФІЗИКИ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ; ІСТОРІЇ; ПСИХОЛОГІЇ; ПЕДАГОГІКИ; СОЦІОЛОГІЇ; ПОЛІТОЛОГІЇ; ФІЛОСОФІЇ; МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ТА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН; ПРАВА ТА ІНШИХ ДИСЦИПЛІН.....	189
<i>Бідна В. Соціалізація студентів коледжу в умовах трансформації українського суспільства.....</i>	189
<i>Бойко В. Формування креативного мислення при викладанні інформаційних комп'ютерних технологій.....</i>	194
<i>Борщовецький В., Мушеник І. Інформаційно-комп'ютерна система для автоматизованого робочого місця інженера.....</i>	198
<i>Кардаш О. Формування ціннісних орієнтацій студентської молоді на заняттях української мови та літератури.....</i>	202
<i>Кліментьєв В., Попель Н. Підготовка фахівців аграрної сфери в Україні та за кордоном.....</i>	206

<i>Костюченко І. Креативне навчальне середовище у викладанні історії України.....</i>	210
<i>Левчук О., Попель Н. Особливості системи освіти англomовних європейських країн.....</i>	215
<i>Mahdiuk O. Creative educational environment creation as a priority field for the development of higher education institutions.....</i>	218
<i>Мушеник І. Складові інформаційного освітнього середовища у закладах вищої освіти.....</i>	222
<i>Петричка В., Мушеник І. Цифрова трансформація бізнесу.....</i>	226
<i>Rack M., Henning S. Transnational education in context of global learning environment.....</i>	229
<i>Розпутняк М., Печенюк А. Вплив пандемії на освітні міграційні процеси...</i>	233
<i>Сов'як П., Мушеник І. Процеси та інструменти верифікації якості програмного забезпечення.....</i>	236
<i>Співачук В. Організація пошуково-дослідницької діяльності майбутніх програмістів.....</i>	239
<i>Шестріков С., Ляска О. Екологічне освітнє середовище як оптимальна умова для особистісного розвитку суб'єктів навчального процесу.....</i>	243
<i>Шинкаренко В. Креативне навчальне середовище як умова професійного становлення майбутніх фахівців-аграріїв.....</i>	248
<i>Школенко Я., Кірдан О. Особливості формування академічної доброчесності майбутніх педагогів у закладах вищої освіти України.....</i>	253
<i>ЗАКЛЮЧНЕ СЛОВО.....</i>	255

ВСТУПНЕ СЛОВО

Шановні учасники та гості конференції!

Кафедра іноземних мов Закладу вищої освіти «Подільський державний університет» має честь вітати своїх колег, представників наукової та освітянської сфери України на II Всеукраїнській науково-практичній конференції «Освітній простір XXI ст.: виклики та перспективи».

Так сталося, що другий рік поспіль ми організуємо нашу щорічну конференцію у непростий час. Так, минулого року – це глобальна пандемія Covid-19, цього року – повномасштабна війна із Російською Федерацією. Такі виклики самі по собі неабияк впливають на освітнє середовище, напрямки та методи наукових досліджень. Окрім того, ми живемо в часи глобальної революції, яка змінює наш спосіб життя, спілкування, мислення, бачення майбутнього і розуміння добробуту. Для того щоб адаптуватися і бути успішним, та й взагалі вижити, нам конче необхідна революція в навчанні, яка поєднувала б перспективні результати дослідження когнітивної діяльності з можливостями негайного доступу до глобальної мережі інформації та знань. Традиційні методи навчання і застаріла модель школи вже не відповідають вимогам сучасності.

Одним з принципів реалізації Державної національної програми «Освіта» (Україна – XXI століття) є гуманізація освіти, що полягає в утвердженні людини як найвищої цінності, у найповнішому розкритті її здібностей та задоволенні різноманітних освітніх проблем. Згідно цього принципу, на сучасному етапі розвитку освіти повинен поступово відбуватися перехід до особистісно-зорієнтованого навчання та профільної освіти, мета яких – створення максимально сприятливих умов для розвитку і саморозвитку особистості учня, виявлення та активного використання його індивідуальних особливостей у навчальній діяльності.

Відтак тематику заходу обрано не випадково, адже науково-педагогічні працівники кафедри мають досвід участі у міжнародних проектах: Еразмус+ K107, співпраця з Корпусом Миру США в Україні; програма «Collaborative

Learning» за сприянням Міністерства освіти Ізраїлю, Міністерства зовнішніх справ, а також освітнього центру МАШАВ (MASHAV Education Center) 2018-2019 рр.), у тренінгах, семінарах та вебінарах з впровадження нових технологій у освітній процес (American English for Educators, American English Live: Teacher development series, Web of Science group), навчанні на сертифікованих он-лайн курсах з цифрової грамотності (Prometheus). Набутий досвід втілено в експериментальні дослідження, результати яких знайшли своє відображення у виданнях, що індексуються у міжнародних наукометричних базах Scopus, WoS та Index Copernicus (більше 20 публікацій) та закордонних наукових журналах, інтерактивних посібниках та довідниках.

Ми щиро сподіваємося, що здобутки вітчизняної педагогічної освіти у контексті викликів та перспектив освітнього простору XXI ст., є нагодою для наукової спільноти осмислити та проаналізувати набутий досвід і мобілізувати зусилля наукового співтовариства у досягненні поставлених цілей та креативному обговоренні з урахуванням сучасних реалій української освіти.

Висловлюємо щире вдячність науковим і науково-педагогічним працівникам та здобувачам вищої освіти за активну участь у підготовці та проведенні конференції в такий непростий для усіх нас час.

Бажаємо всім учасникам і організаторам творчого натхнення, вагомих наукових здобутків, професійної самореалізації, активної та плідної роботи.

*З глибокою повагою,
Гуменюк Ірина Іллівна,
завідувач кафедри іноземних мов
Закладу вищої освіти «Подільський державний університет»*

СЕКЦІЯ 1

ВІРТУАЛЬНИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ СУЧАСНОГО ЗВО

Світлана БАБУШКО

*зав. кафедри туризму, д.-р. пед наук, професор,
Національний університет
фізичного виховання і спорту України,
м. Київ*

ВИКЛИКИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Дистанційне навчання в усьому світі вже стало повсякденним явищем. Цьому сприяло переведення закладів середньої і вищої освіти в такий формат навчання у 2020 р., році тотальної коронавірусної інфекції COVID-19 і загрозової епідеміологічної ситуації. Крім того, роль і значення дистанційного навчання значно актуалізувалися, зважаючи на воєнний стан у нашій державі через розв'язану Російською Федерацією війну на території України. Дистанційне навчання стало доступною можливістю учням і студентам здобути якісну освіту.

Проте, попри дворічний досвід дистанційного навчання в умовах пандемії та локдаунів, у науковій педагогічній літературі й донині відсутня чітка дефініція терміну, що його позначає. Як правило, під дистанційним навчанням розуміють спеціально організований, цілеспрямований процес дистанційної взаємодії вчителя та учнів, спрямований на засвоєння знань, розвиток умінь і навичок.

Разом з тим, доволі часто в науковій літературі зустрічається і трактування дистанційного навчання, як віддаленого від закладу освіти навчання учасника освітнього процесу [1].

Порівняння трактувань дає підстави для ствердження, що у першому визначенні акцент ставиться на освітньому процесі як інтеракції учня/студента та учителя/викладача. В другому випадку акцентується саме відстань, дистанція, що відділяють учня/студента від закладу освіти, де він/вона

навчаються. Відтак, є потреба наукового обґрунтування концептуальних засад дистанційного навчання. Крім теоретичних засад, актуальним є й узагальнення набутого досвіду з дистанційного навчання та виокремлення позитивних ідей подолання викликів і проблем навчання у дистанційному форматі. **Метою нашої доповіді** є висвітлення тих викликів, з якими зіткнулися обидві групи учасників дистанційного навчання у вищій школі: викладачі та студенти.

Виклики аналізувалися на прикладі досвіду здійснення освітнього процесу у Національному університеті фізичного виховання і спорту України (далі – НУФВСУ).

Під дистанційним навчанням у НУФВСУ розуміється «індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій» [2]. У цьому визначенні акцентується взаємодія учасників освітнього процесу, тобто не лише викладачів і студентів, але й інтеракція між самими студентами.

Для забезпечення такої взаємодії в університеті використовуються сучасні інформаційно-комунікаційні технології, зокрема платформа MOODLE, а також інші доступні технології дистанційного навчання Zoom, Google Meet та ін. Дистанційний освітній процес до початку війни здійснювався у 2-х режимах:

- змішаному (лекції онлайн, практичні/семінарські та лабораторні заняття оффлайн, тобто аудиторно);
- онлайн (всі види навчальних занять проводилися онлайн).

Нині дистанційний процес здійснюється виключно онлайн. Причому, включає в себе синхронний та асинхронний режими. Синхронний режим дозволяє студентам отримувати аудіовізуальну інформацію та ставити запитання викладачу через засоби телекомунікаційного зв'язку в реальному вимірі часу. В асинхронному режимі студенти отримують аудіовізуальний запис навчального матеріалу, з яким можуть ознайомитися у зручний для себе час.

Попри очевидні переваги, і студенти і науково-педагогічні працівники зіткнулися з низкою викликів під час здійснення освітнього процесу в дистанційному форматі. Опитування студентів і науково-педагогічного персоналу дозволило виявити 3 основні їх групи:

- типові виклики для студентів;
- ті, з якими зіткнулися викладачі;
- спільні виклики для усіх учасників освітнього процесу.

До прикладу, для студентів найсерйознішим викликом (53%) виявилась відсутність живого контакту зі своїми одногрупниками й однокурсниками. Для тих, хто проживав у гуртожитку, ця проблема не була пріоритетною. Натомість, для них вагомим викликом стала неможливість усамітнитися для «відвідування» навчальних занять. Велика кількість присутніх у кімнаті та їх гамір перешкоджали якісному розумінню навчального матеріалу. 37% опитуваних студентів вказали на збільшення навантаження під час дистанційного навчання. Деякі самокритичні респонденти відмітили відсутність у них самоорганізованості та самодисципліни, що перешкоджали їм якісно навчатися.

Для науково-педагогічного персоналу справжнім викликом в дистанційному навчанні стало суттєве збільшення обсягів часу для забезпечення якісного освітнього процесу. Зокрема, час на підготовку до навчальних занять, перевірку домашніх завдань і на одночасне ведення електронного й паперового обліку відвідування й успішності студентів збільшився удвічі. Окремі викладачі зазначали, що вони змушені були працювати в режимі 24/7.

Для деяких викладачів серйозною перешкодою став їхній не дуже високий рівень технічної грамотності (32%) та відсутність належних ІТ навичок (47%). Подекуди новий формат навчання викликав побоювання і навіть страх зробити щось не так. Особливо це стосувалося викладачів у віці 60+. Проблемою, що тісно пов'язана з попереднім викликом, стала відсутність оперативного реагування керівництва університету на потребу дня, а саме викладачі

потребували організації курсів підвищення кваліфікації з використання освітньої платформи, розробки веб-ресурсів для наповнення навчальної дисципліни необхідним навчально-методичним забезпеченням. З часом, коли було проведено інструктаж і навчання науково-педагогічних працівників, а для закріплення навичок користування MOODLE записано відповідні відео-фрагменти для використання в асинхронному режимі, цей виклик було успішно подолано.

Група викликів, що виявилася спільною для обох груп учасників освітнього процесу у ЗВО, включає: відсутність інтернет з'єднання, погана якість і низька швидкість наявного інтернету, застаріле комп'ютерне обладнання та неможливість кардинально його змінити на сучасніше. Спільною проблемою стала також неможливість чи складність обладнати окреме робоче місце для навчальних занять через умови проживання. Однак, причини цих труднощів відрізняються. Для викладачів – через власних дітей шкільного віку, яких також перевели на дистанційне навчання, чи дітей дошкільного віку, які не мали змоги відвідувати дитячі садочки. Студентам було складно обладнати місце для навчання у гуртожитку, особливо у кімнатах, де проживало 4-5 осіб і всі одночасно мали заняття в дистанційному режимі. Крім зазначених, серйозною проблемою для обох груп учасників стало збільшення часу перед монітором комп'ютера і малорухливість, що викликало деяке погіршення здоров'я.

Таким чином, для того, щоб дистанційне навчання у закладах вищої освіти стало якіснішим, необхідно враховувати його виклики. Тому доцільним є сприйняття цих викликів як шляхів оптимізації дистанційного навчання.

Список використаних джерел:

1. Milthorpe N., Clarke R., Fletcher L., Moore R., Stark H. Blended English: Technology-enhanced teaching and learning in English literary studies. *Arts and Humanities in Higher Education*, 2018. 17(3), С. 345–365.

2. Положення про дистанційне навчання в Національному університеті фізичного виховання і спорту України. 2020 р. URL: <https://cutt.ly/mFb1wBc>

Олександр ВАСИЛЬЧИШЕН
здобувач вищої освіти 1 курсу ОС «бакалавр»
спеціальності 201 «Агрономія»
Науковий керівник: **Ірина МУШЕНИК**
канд. екон. наук, доцент кафедри математики,
інформатики та академічного письма
Заклад вищої освіти «Подільський державний
університет»,
м. Кам'янець-Подільський

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ У ВНЗ

Процес інформатизації системи освіти в Україні вимагає постійно модернізувати методичну і дидактичну основи під сучасні інформаційні технології, що призводить до створення інноваційних методик навчання. Однією із нових форм навчального процесу є дистанційна форма, що пов'язана з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Дана технологія розробляється та постійно оновлюється з метою створення відкритої та широкодоступної системи освіти, що націлена підготувати конкурентоспроможного кваліфікованого фахівця. Наразі створюється науково-методична база з питань доцільності впровадження дистанційного навчання у вищі навчальні заклади (ВНЗ) та перспективи його використання.

Так, найбільш актуальним для нашого дослідження вважаємо визначення Д. Кігана, який трактує дистанційну освіту як таку, що звільняє студента від необхідності поїздки в "постійне місце, у певний час, щоб зустрітися з фіксованою особою для навчання як результат технологічного поділу на вчителя і учня". Учитель і учень можуть буди розділені простором і не обов'язково прив'язаними до певного часу [2].

Протягом останніх двох десятиків років, відбувається процес переходу від традиційного навчання до навчання на базі комп'ютерних технологій. Це стало можливим здебільшого з розвитком мережі Інтернет, що дало можливість

пересилати необхідну кількість динних з одного кінця світу в інший, вільно вести дискусії з іншими користувачами мережі в online режимі і розміщувати інформацію на Інтернет-сайтах, роблячи її доступною для всіх бажаючих. Сучасні інформаційні технології дають змогу підвищити та вдосконалити ефективність освітнього процесу. Під час реформування освіти у вищих навчальних закладах прогресивно розробляється концепція дистанційної освіти, що передбачає розробку різноманітних технологій, у тому числі технології змішаного навчання. За концепцією розвитку дистанційної освіти в Україні дистанційна освіта – це форма навчання, рівноцінна з очною, вечірнього, заочною та екстернатом, що реалізується, в основному, за технологіями дистанційного навчання [1].

Отже, метою впровадження дистанційного навчання у ВНЗ є організація якісного навчально-виховного процесу «на відстані» з використанням новітніх інформаційно-комунікаційних засобів та відкритим доступом до освітніх ресурсів. Саме така форма навчання може швидко адаптуватись до вимог інформаційного суспільства та підготувати майбутнього спеціаліста. У поєднанні з традиційними формами, дистанційна освіта у вищому навчальному закладі може надати широкий спектр освітніх послуг як для абітурієнтів і студентів для набуття необхідних навичок та вмінь для майбутньої професійної діяльності, так і для викладачів з метою підвищення кваліфікації.

Список використаних джерел:

1. Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія [Електронний ресурс] : матеріали міжвузівського вебінару (м. Вінниця, 31 березня 2017 р.). відп. ред.: Л.Б.Ліщинська. Вінниця : ВТЕІ КНТЕУ, 2017. 102 с. Режим доступу: http://www.vtei.com.ua/images/VN/31_03.pdf.

2. Марчук Н. А., Мушеник І.М. Е-learning–перспективна модель навчання в інформаційному суспільстві. Інформаційні технології і автоматизація – 2021: матеріали XIV міжнародної науково-практичної конференції. Одеса, 21-22 жовтня 2021 р. Одеса : Видавництво ОНАХТ, 2021 р. С. 153–154.

Тетяна ГРАБЕВНИК

*здобувач вищої освіти I курсу ОС «магістр»
спеціальності 053 «Психологія»*

Науковий керівник: ДРАГОЛА Любов Владиславівна

*канд. психол. наук, ст. викл. кафедри
психології, глибинної корекції та реабілітації,
Заклад вищої освіти «Черкаський національний
університет імені Богдана Хмельницького»,
м. Черкаси*

ВПЛИВ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ НА ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТІВ ТА ВИКЛАДАЧІВ

Дистанційна форма навчання неабияк впливає на психічне здоров'я студентів та викладачів. Викладачі мають збільшене навантаження і змушені забезпечити якісне навчання без очних занять. Студенти переважно більшість часу проводять за моніторами комп'ютерів, перебуваючи на просторах навчальних онлайн-платформ.

Перше, що варто зазначити, дистанційне навчання викликає втому. Втома від віртуального навчання реальна, і вона може призвести до тривоги та стресу як для студентів, так і для викладачів. Професор Джеремі Бейленсон, директор-засновник Стенфордської лабораторії віртуальної взаємодії людей (VHIL), досліджував психологічні наслідки щоденного перебування на онлайн-платформах, зокрема Zoom. Д. Бейленсон оцінив Zoom за його окремими технічними аспектами. Він визначив чотири наслідки тривалих відеочатів, які, за його словами, сприяють почуттю, відомому тепер як «Zoom fatigue» – «втома від Zoom»:

1. Надмірна кількість зорового контакту крупним планом. На звичайній зустрічі люди по-різному дивляться на доповідача, роблять нотатки або переводять погляд на оточуючі предмети. Але під час дзвінків Zoom або на інших онлайн-платформах всі охоплюють віртуальну аудиторію цілком і постійно.

2. Постійно бачити себе під час відеозустріч в режимі реального часу дуже втомлює. Під час відеозустрічів ми бачимо себе ніби в дзеркалі, якщо б у реальному світі під час взаємодії з людьми хтось підставляв дзеркало із нашим відображенням – це призвело б до стресових ситуацій.

3. Відеочати різко знижують нашу звичну мобільність. Приватні та аудіо-телефонні розмови дозволяють людям рухатися. Але під час відеоконференцій більшість камер мають задане поле зору, що означає, що людина зазвичай повинна залишатися на одному місці. Рухи обмежені неприродними способами.

4. Значно вище когнітивне навантаження у відеочатах. Д. Бейленсон зазначає, що при регулярній взаємодії віч-на-віч невербальне спілкування є цілком природним, і кожен з нас, природно, підсвідомо робить та інтерпретує жести та невербальні сигнали. Але у відеочатах нам доводиться більше працювати, щоб надсилати й отримувати сигнали [1].

По-друге, дистанційна форма навчання призводить до відсутності реальної взаємодії з оточенням та соціальної ізоляції. Комунікативні та соціальні навички найкраще вивчаються під час соціальної взаємодії. Після пандемії COVID студентам бракує взаємодії, і вони стикаються із соціальною ізоляцією. Відсутність соціальної взаємодії в онлайн-навчанні призводить до відчуття самотності, відсутності мотивації та ізоляції.

По-третє дистанційне навчання може призводити до підвищення тривожності та стресу. Залишатися зосередженим на онлайн-заняттях – актуальна проблема сьогодення. Навчання відбувається краще в закладах, які спеціально створені з даною метою. В домашніх умовах студентам властиво відволікатися, відкладати справи, уникати дотримання рутинного розкладу. Такий ритм життя гнітить, викликає стрес і занепокоєння у студентів.

По-четверте, стресу під час дистанційної форми навчання не уникають навіть викладачі. У більшості викладачів є багаторічний досвід роботи в навчальних аудиторіях, але наразі вони зіштовхуються із використанням технологічних пристроїв при навчанні студентів. Додаткове навантаження,

занепокоєння, обмеженість часу – все це впливає також на психічне здоров'я викладачів [2].

Як студентів та викладачів підбати про своє психічне здоров'я за умов дистанційного навчання?

1. Організувати спеціальне робоче/навчальне місце. Необхідно вибрати місце вдома, де найменше чинників, які відволікають увагу, щоб можна було зосередитися на навчанні чи роботі. Таким чином викладач та студент зможуть бути більш цілеспрямованими та продуктивними.

2. Дотримуватися регулярного графіку. Необхідною умовою збереження продуктивності та зменшення втоми є правильно організована робота та навчальний процес.

4. Збереження фізичної активності. Будь-яка фізична активність вивільняє в організм хімічні речовини, що приносять відчуття щастя, які можуть допомогти покращити психічне здоров'я [3]. Крім того, часопроведення на свіжому повітрі дозволяє уникнути емоційного та психічного виснаження.

Список використаних джерел:

1. Jeremy N. Bailenson (2021) Nonverbal Overload: A Theoretical Argument for the Causes of Zoom Fatigue. In: *Technology, Mind and Behavior*. Vol. 2, Issue 1. Retrieved from <https://tmb.apaopen.org/pub/nonverbal-overload/release/2> [in English].

2. Kentucky counseling center. Mental Health Effects of Online Learning Internet article. 2021. Retrieved from <https://kentuckycounselingcenter.com/mental-health-effects-of-online-learning/> [in English].

3. Vignesh Ramachandran. Stanford researchers identify four causes for 'Zoom fatigue' and their simple fixes. In: *Stanford news*. Internet article. 2021. Retrieved from <https://news.stanford.edu/2021/02/23/four-causes-zoom-fatigue-solutions/> [in English].

Albina HRUN
second-year student, Specialty 014 «Secondary Education»
Scientific supervisor: Anna AGEICHEVA
Yuri Kondratyuk Natonal University,
Poltava

ICT USAGE MAIN ASPECTS IN STARTUP PROJECTS TRANSLATION

Nowadays, there are a lot of competitions for startups that help the project get a cash prize for implementation, find investors, and get into a world business environment. A translator in the startup team is an essential tool and an important part of the team for building relationships with potential clients around the world. Most of the success depends on translation of the application, presentation, agreements, and other types of legal and economic documentation, but the translation process has a number of peculiarities and difficulties. The focus of this paper is on the analysis of various ICT tools for a quality translator work in a startup project.

Startup project is a unique opportunity to express the idea to the world. ICT can help a translator in a startup team work efficiently and quickly. Today scientists and linguists pay a lot of attention to the usage of information and computer technology in the translation process.

It is difficult to imagine the successful development of a particular type of activity without interconnection with other areas of human knowledge. Accordingly, one of the most important elements for the success and effectiveness of specialists in a particular professional sphere is the integrative nature of the interaction or a competent, effective organization. The tasks of linguists will be solved more successfully with the help of modern information and computer technologies. ICT are able to simplify the translation process of different complexity. Computer technology fits into the current trends of globalization, the expansion of economic and political relations and intercultural interaction.

Creating a startup project is a complex and responsible process. At the same time, the startup team should not only provide general information about the project, but also talk about the financial part, business model, market prospects and the maintenance team. Filling out an application in English is only a small part of the iceberg. It is important not only to talk about the project, but the main goal is also to interest the right people, and this is often a difficult task, even in their native language. Even if the startup leader is confident in his knowledge of English, it is better to entrust the professionals with at least editing. It's not enough to have an idea that will work perfectly. It is important to be able to convey it in a form that may interest potential investors and mentors.

A startup is successful if it solves certain problems and can run not only within one country, but throughout the world. In order to inform about the project, the team needs to translate presentations, promotional materials and a website into English. It is also important to entrust the task to professionals, since poor-quality translation is not only a waste of money and damage to the image of the project, but also a loss of time, which has a striking value among startups teams.

One day startup teams that are developing innovative products face the fact that technology must be patented for protection. The purpose of patenting is to secure exclusive rights to manufacture and sell products containing inventions in a certain geographical territory. Translator in a startup team needs to translate patent documentation. This is one of the most important tasks, which has a number of features and difficulties in the translation process.

When translating such documentation, accuracy in the description of the invention is “a must”. Any misrepresentation of information here can lead to serious consequences. Errors and inaccuracies in the translation may cause complications during the examination of a patent application, a loss in a patent dispute and a reputation reduction.

In modern sources of information, patents are “security documents certifying and protecting the rights of authorship of an invention”. The objects of patent rights include the results of intellectual activity in the scientific, technical and design fields.

Moreover, patents exist in the following types: patent for an invention, patent for utility model, patent for an industrial design.

Traditionally, the following parts of a patent are distinguished:

- 1) bibliographic description of the invention;
- 2) introductory paragraph (technical field to which the invention relates);
- 3) the purpose of the invention, a brief statement of the essence of the invention;
- 4) a detailed (full) description of the invention, a description of the design drawings, examples of invention embodiments;
- 5) patent claims.

Depending on the country of patenting, the composition of the objects of patenting may vary.

Another type of translation that the translator works with in a startup project is the translation of marketing information. It should be noted that existing texts translations of this sphere are sometimes ineffective, and in some cases can lead to the failure of the entire campaign to promote the product due to ignoring the specifics of marketing texts. Consequently, with an unprofessional translation the main communicative-pragmatic function of the marketing text is lost – the conviction of a potential buyer that he needs the company's product. Accordingly, it is necessary to find out what are the lexical and grammatical features, that allow to perform the main communicative function, and also how to save these characteristics during translation.

To optimize the translation process, translators need to actively use modern information technologies. The usage of the newest methods allows to achieve high-quality and efficient translation of large volumes of information.

Ілля ГУМЕНЮК

*здобувач вищої освіти I курсу ОС «магістр»,
спеціальність 176 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Науковий керівник: **ВОЛОЩУК Юлія Олександрівна**
док.екон.наук., доцент кафедри економіки, підприємництва, торгівлі та
біржової діяльності,
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,
м.Кам'янець-Подільський*

PR-ТЕХНОЛОГІЇ ЯК СПОСІБ ПРИВЕРНЕННЯ УВАГИ В ІНТЕРНЕТІ

Тема сучасних технологій в галузі PR є важливою для багатьох країн також, зокрема і для України. Існує велика кількість PR-технологій, вибір і використання яких залежить від специфічних цілей організації. Для привернення уваги громадськості використовують заходи і події різного характеру: ярмарки, благодійні вечори, розпродажі, спортивні заходи, концерти, виставки, презентації, з'їзди, скандали і чутки. До ефективних способів привернення уваги слід вважати також публічні виступи, вплив відомих зірок, блогосферу. Причому важливо враховувати наскільки це доцільно саме для цієї аудиторії. За останній час популярність PR-технологій в Інтернеті набирає обертів, а самі інструменти online public relations активно використовуються в комерційному середовищі. Однак потрібно розуміти, що їх застосування для різних типів компаній має свою специфіку. На початку створення технологій PR, перш за все, необхідно зрозуміти принцип ключового повідомлення заснованому на психології та аналізі аудиторії [1].

Серед великої кількості інформації в Інтернеті – головне не загубитися в безмежних просторах мережі Інтернет. Тому головними вимогами до PR-технологій в Інтернеті є максимальне залучення уваги, ненав'язливо формуючи настрої споживачів і утримуючи їх на сторінках фірм. Найчастіше під поняттям PR-технологій в Інтернеті розуміють наступні види діяльності: 1) створення та підтримка веб-сайтів, серед інших функцій якого важливе місце займають

іміджева та комунікативна; 2) використання блогів і банерів; 3) взаємодія із засобами масової інформації в Інтернеті; 4) використання e-mail в PR-кампанії; 5) моніторинг веб-форумів та участь у них; 6) створення подій і їх висвітлення [2].

Мережа Інтернет володіє великим кредитом довіри, та відмінно підходить для PR-технології. Це інформативне середовище сприяє проведенню різних заходів вже хоча б тому, що відвідувачі Інтернету схильні до отримання інформації. Більше того саме за нею вони і приходять в мережу. Мережа Інтернет як і раніше розцінюється більшістю її відвідувачі як демократичне середовище, джерело отримання інформації об'єктивної і правдивої. Інтернет – це засіб масової комунікації, яке відрізняється легким способом надання того, що прагне споживач [3, с. 4]. Особливості онлайн середовища впливають і на інструменти PR в Інтернеті. Через популярність веб-технологій то PR в інтернеті має вибуховий ефект. Основними методами для залученості уваги та звернення цільової продукції на вашу фірму є використання саме PR-технології, оскільки вони ідеально підходять для інтернет магазинів, організацій [4].

Завдяки PR-технологіям концентрується аудиторія на певному інформаційному продукті (текст, відео, аудіо, фото), виявляючи зацікавлення в потенційної аудиторії та бажання глибше його пізнати. Аудиторія Інтернет-ресурсів властиві такі риси, як інтенсивний пошук потрібної інформації, співтворення, швидкий перехід від одного джерела до іншого. Формуючи високі вимоги до якості контенту «аудиторія водночас виконує функції комунікатора, автора, вона – співтворець публікацій, рівноправний партнер редакції» [5].

Боротьба за увагу аудиторії набуває особливої значущості в Інтернет-просторі, що вирізняється надзвичайно широким, незліченим у кількісному та якісному вимірах контентом, безмежною альтернативністю пропозицій, а також динамічним оновленням, інноваційними можливостями для активного й пасивного споживача, що озброює ефективними інструментами для зосередження уваги аудиторії, її вивчення та аналіз, удосконалення

зворотною зв'язку [6, с. 250].

При визначенні ефективності PR-технології, що використовуються в інтернеті велике значення має не лише тотальна кількість залучених відвідувачів, а й те, наскільки вони є потенційними клієнтами. «Цінність» відвідувача можна визначити за двома типами характеристик. До першого типу, у першу чергу, можна віднести:

- «Глибина інтересу» – скільки часу провів користувач на сайті, скільки сторінок він переглянув, які конкретно сторінки, по цьому можна відзначити чи були ефективні PR-технології, що використовувалися для компаній.

- «Зворотній зв'язок» – це якими інструментами скористалися користувачі, тобто опитування, конкурси, промо-акції, голосування. Завдяки цьому можна визначити, що нового привнесли відвідувачі, як відреагували на вашу продукцію чи послугу, чи виявили інтерес або бажання придбати [7].

PR – це відносини із зовнішнім світом. І формувати в ньому потрібно думку про компанію через різні PR-технології. На практиці це часто зводиться до моніторингу статей і відгуків про компанії в різних медіа. Чим більше позитиву – тим краще [8].

На індустрію PR постійно впливає багато різноманітних факторів. Змінювався сам характер комунікаційного процесу у зв'язку з настанням Інтернету. Встановлений кордон дозволив національним PR як частину міжнародного, тому торгівля стає комунікацією. Для просування товарів і послуг став використовуватися Інтернет, а у останні роки більше почали використовуватися соціальні мережі. Саме вони стали двигуном багатьох рекламних компаній. PR в соціальній мережі вирішує і деякі маркетингові завдання: нарощує трафік на зовнішні ресурси (в першу чергу, на ваш сайт), підвищує впізнаність бренду, збільшує продажі. Ще одна перевага – в тому, що навіть якщо основна кампанія ведеться на інших каналах, то соціальні медіа стають об'єктивним показником того, наскільки ефективний PR. У соціальних мережах легко визначити кількість згадок і співвідношення між позитивними і негативними відгуками. Якщо користувачі соціальних мереж не говорять про

вас – кампанія не вирішує поставлених завдань. Її потрібно скорегувати. Якщо згадки з'являються все частіше і в позитивному ключі, значить, стратегія обрана правильно та власне сама PR-технологія [9, с. 124].

PR дозволяє керувати власним іміджем і тим самим привертати увагу, а через вплив на мотивацію людей, при чому вплив відбувається не тільки через інформацію й знання, але й через емоції й переживання. Тут важливо відзначити, що такий спосіб спонукання людей дозволяє зберегти в них упевненість у свободі вибору й корисності чинених ними дій – така робота PR-технології. Особливістю PR-технології є необхідність постійного створення таких конкурентних переваг, які зацікавлять споживача в тому, що будуть вказувати на можливості придбання ним, крім самого продукту, ще символічних цінностей, наприклад, можливості виразити свій соціальний статус, свої культурні відмінності, власний рівень знань або свою прихильність моді. У результаті формується система орієнтацій споживача, що привабить саме до вашого товару або послуг в просторі конкуруючих пропозицій як приведення якостей (конкурентних переваг) пропозиції у відповідність із очікуваннями потенційного споживача [9, с. 135]. Висока ефективність комунікативних властивостей Інтернету забезпечує можливість скорочення часу на пошук різних товарів чи послуг в звичайних магазинах. Інформація та послуги в Інтернеті доступні цілодобово. Це в порівнянні з традиційними засобами, стає більш функціональним, а масштабність значно зростає, тому затребуваність PR-технології в Інтернеті обумовлена тим, що сьогодні стають актуальними і діючими нові технології для просування.

Список використаних джерел:

1. Білоусов С. PR по-крупному: як просувати в Інтернеті промислові компанії. 2014. URL: <https://adindex.ru/publication/tools/2014/07/23/113063.pl>
2. Використання PR в мережі Інтернет. URL: <http://ua-referat.com>
3. Бірюкова Т. Л. Використання Інтернет ресурсів у рекламі та PR. *Науковий журнал*. 2015. С. 1–14.

4. Що таке PR і як він працює в Інтернеті. URL: <https://luxsite.ua/ua/chto-takoe-PR-i-kak-on-rabotaet-v-internet/>
5. Потятиник Б. В. Інтернет-журналістика. Навч. посібник. Львів: ПАІС. 2010. 246 с.
6. Бондаренко Т. Г. Способи привернення уваги інтернет-аудиторії. Наукові записки. 2016. С. 248–257
7. Іванчик Т. В. Інтернет – реклама як ефективний маркетинговий інструмент. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/mn/mn2018/paper>
8. Пелепець І. І. Поліпшення лояльності споживачів засобами PR у соціальних мережах. URL: <https://cdn.hneu.edu.ua/rozvitok19/thesis09-13.html>
9. Мазник Л. В. Зв'язки з громадкістю. Київ. 2013. 138 с.

Iryna HUMENIUK
*PhD in Philology, Head of Foreign Languages Department,
Higher Educational Institution “Podillia State University”,
Kamianets-Podilskyi*

THE INFLUENCE OF VIRTUAL EDUCATIONAL SPACE ON THE STRESS RESISTANCE OF FUTURE VETERINARIANS

The modern intense rhythm of people's lives leads to the accumulation of negative emotions, stressful situations. An important role in this process is played by the stress resistance of the individual, which allows to avoid stress by reviewing the attitude to the situation. Stress-resistant person under any circumstances is calm, confident, self-sufficient, able to perform tasks. Due to the developed stress resistance, the person has good health and prevents the appearance of a significant number of diseases. Increasing the number of stress-resistant individuals is the key to a healthy nation and a strong state [1]. In addition, at the present stage of development of society the leading trend of higher education is to become a professionally competent, proactive, responsible citizen who is able to adapt to today's conditions, ready to continuously master the growing volume of information flows, able to expand and deepen the scientific sphere. From year to year the requirements for the personal qualities of future professionals are steadily growing. However, it is important to remember that students are one of the most vulnerable groups in the world. They are most often subjected to intellectual tests, try to combine study and work, seek their place in the world, solve problems in a changing environment, form models of relationships with the educational environment, determine their own values and principles, adapt to different living conditions, learn to organize and regulate life trajectory, acquire professional competencies, etc.

The demands of society determine the emergence of new technological information and communication developments that help to quickly and efficiently solve integration, information, communication, economic problems of society, provide new productive opportunities for electronic data processing [2]. For example,

new generation information technology tools (iPad, imPad, iPadHybrid, Reder, iPhone, SmartPhone, iPod, multimedia boards with Internet access, etc.) have recently become widespread, which are characterized by speed, mobility, memory; mobile Internet devices (Mobil Internet Device, Internet-Gadgets), which have a long-term autonomous power supply, small mass and size parameters; a wide range of means of connection to computer, audio, video, print media; systematically updated software; various means of telecommunication (Google Meet, Viber, ZOOM, Webex meeting, Messenger, Skype, Telegram, WhatsApp); social networks (blog systems, YouTube, Facebook, Instagram, Twitter); photo publishing service, media repositories and others. With the advent of information and communication innovations, the educational space is changing, gaining a different meaning and content. During the accelerated development of information and communication technologies, the educational space is developed in virtual reality, realized through distance learning.

There is no doubt that such training is attractive for economic benefits, profitability, convenience, accessibility and continuity. However, the practical experience of mass application of distance learning in the period of immediate introduction of the quarantine and war regime in the education system revealed a number of psychological, valeological, pedagogical and technological difficulties in organizing a harmonious, safe educational space. In addition, the level of anxiety, emotional stress of future professionals, generated by autonomous learning conditions in the virtual world is of concern [3]. Therefore, there is a very important problem of careful study of the features of the continuous impact of virtual educational space on the stress resistance of future professionals, who even in the real world are sensitive and vulnerable to any changes. Of particular importance is the proposed study in the context of the use of various forms of distance education, including digital methods of organizing the learning process, in inclusive practices, which are likely to use online platforms after the pandemic [4] and the war. And work with this category of students needs maximum attention from psychologists and

social workers, because it is people with special needs, including educational, who remain the least protected in Ukraine.

Given the peculiarities of the formation of professional competencies of future vets (ability to use knowledge of language for working abroad; ability to use language orally and in writing, collect, interpret medical facts, create, analyze texts of medical genres, styles; ability to consult on professional sphere, ability to business communication, etc.), the basics of their lives, in October 2021 in the traditional format of the educational environment was a study of the level of stress resistance of students of veterinary medicine. The results of a survey of future specialists of the Higher Educational Institution “Podillia State University” indicate a sufficiently developed stress resistance of students and the favorable conditions for maintaining the phenomenon at the appropriate level in the process of forming professional competencies. It has been empirically proven that the traditional (full-time) format of the educational environment, which also contains elements of the virtual educational space, greatly affects the balance of students during training. Under such conditions, future specialists have positive intentions to achieve life goals, ready for any changes, confidently solve professional problems, easily adapt to different life circumstances, gradually mastering modern information and communication technologies.

A study conducted in June 2021 in quarantine and excessive stay of future vets in the virtual educational space through self-mastery of aspects of using modern technical means of transmitting information and performing technical and organizational work on downloading, processing, sending materials showed that students' stress resistance decreased significantly. Features of the impact of virtual educational space on the stress resistance of future vets under different conditions, namely: periodic use of students elements of virtual educational space has a positive effect on the development of stress resistance of future professionals, the formation of their professional competencies; excessive stay in the virtual educational space of students reduces the level of their stress resistance - increase the need to understand the peculiarities of the development of stress resistance of future vets, in particular the formation of personality in general; highlighting aspects of educational space,

both traditional and distance format, that need to be transformed; making adjustments to the training conditions of future vets; identifying an alternative way to solve the problem in favor of real-virtual educational space. Recommendations for the development of stress resilience of future vets in the conditions of real-virtual educational space are identified, namely: the presence of partnerships between the subjects of the educational process; variety of extracurricular activities of students; continuous organizational, mentoring support for the implementation of the educational process; taking into account valueological aspects in the organization of the educational process; availability of modern means of information technologies, ability of all subjects of educational process to use them; personality-oriented approach to students, development of their skills of self-planning, self-organization, self-control; socialization of young people in cyberspace. In further research it is important to consider the theoretical and methodological foundations of the problem of real-virtual educational space and conceptual approaches to its creation in modern educational conditions.

References:

1. Bland H., Melton B., Welle P., Bigham L. Stress Tolerance: New Challenges for the Millennial College Students. *College Student Journal*. 2012. No. 46 (2). pp. 362–375. [Online]. Available at: <https://digitalcommons.georgiasouthern.edu/commhealth-facpubs/32/>.
2. Humeniuk I. Distance learning – pros and cons. *All-Ukrainian scientific and practical conference “Problems of humanization of education in higher education institutions of Ukraine”*. Kamianets-Podilskyi, 2020. pp. 105–108.
3. Roliak A., Matiienko O., Kiliadych Y., Yatsyshin O., Dakaliuk O. Adults as non-traditional students in the tertiary education of Denmark and Ukraine: comparative discourse of structural, psychological, and pedagogic peculiarities. *Independent Journal of Management and Production*. 2020. Vol. 11. No. 9. pp. 2215–2234. DOI: <http://dx.doi.org/10.14807/ijmp.v11i9.1411>

4. Chaikovska O. Digital learning environment in university education. Modern engineering and innovative technologies. *SWorld Periodic Scientific Journal*. Germany: Sergeieva&Co Lußstr. Karlsruhe. 2021. Issue 16 (6). pp.148–151.

Oleksandr HUMENIUK
PhD student,
specialty 051 «Economics»
Scientific supervisor: Iryna HUMENIUK
PhD in Philology, Head of Foreign Languages Department,
Higher Educational Institution “Podillia State University”,
Kamianets-Podilskyi

VIRTUAL EDUCATIONAL ENVIRONMENT IN THE SYSTEM OF ESL TEACHING

The current stage of world social development is characterized by globalization processes, rapid progress in the field of IT technologies, which leads to the comprehensive informatization of all areas of public life. In this regard, they talk about the so-called information society, about netocracy as a social management paradigm that proclaims information as the main value, and the influence of the Internet - one of the determining factors in the development of human personality.

Virtualization of public life determines the virtualization of education, makes new demands on the implementation of the modern educational process. In the educational market of Ukraine, the practice of creating so-called virtual universities, distance learning centers has existed for over a decade, but in recent years, education is becoming more pronounced features of virtual environment.

Lithuanian scientist Joanna Lipeikine defines a virtual educational environment in the true sense of the word as software hosted on a specific server and designed to manage various aspects of learning: the mechanism of courses, monitoring student performance and assessment, access to resources [1, p. 55].

The author identifies the following main features of the virtual educational environment: access control - usually based on passwords; creating and managing well-prepared course material, course material can be changed, updated whether effectively supplemented; use all types of physical media: text, 2D and 3D graphics, animation, digital audio, digital video, virtual reality; links to digital libraries and other important information on the Internet; automatic glossaries, indexes, search

engines; communication tools - e-mail, chats, presentations, announcements, discussions within the environment; connection to software required for training (if available); personal space for students in order to share materials and store them; automatic assessment tools, usually also self-assessment tools; performance monitoring students, systematization of their assessments, statistical information about the educational process for the teacher [1, p. 55].

When designing a virtual educational environment for higher education, it is necessary to take into account the tools of such widespread digital and virtual resources as computer games, mobile applications, simulators, social networks, web pages in general - first of all, we mean the predominant use of these resources of interactive content, animation, etc. as their defining feature. Thus, the current traditional, non-interactive content at the university - printed manuals, textbooks - needs to be urgently updated, giving it an interactive nature for further integration into the new virtual educational environment.

The basis for designing a virtual educational environment of Ukrainian universities today is usually the open platform Moodle, which has been freely available on the Internet since 2002 and was created specifically for online learning.

In our opinion, the technology of writing a pedagogical scenario of a computerized course developed by teacher E. Skybytsky can be used to build a virtual language environment, design distance learning courses in a foreign language [2, p. 61]. We consider it possible to present this technology in a simplified way: 1 stage - search - analysis of content information from the discipline, definition of didactic goals and objectives of the course, didactic analysis, choice of presentation of educational material, methodological analysis, choice of teaching methods and methods; Stage 2 - the main - structuring training and reference materials, selection of practical tasks (tests), forming a glossary, creating a bank of game situations, developing a testing system (current, intermediate, final control, etc.), testing the script, making necessary changes; Stage 3 - final - development of guidelines for teachers and instructions for students. Today, as noted by many scholars, objectively growing requirements for the competencies of the teacher (tutor), as pedagogical

interaction is becoming more indirect and remote, is realized by overlapping personal educational areas of its participants [3, p. 106]. A modern foreign language teacher must, therefore, acquire ICT competencies in order to be able to effectively use the technologies of the virtual educational environment in their pedagogical practice.

As you know, in highly developed European countries today is extraordinary common in the field of foreign language training so-called mobile learning, ie learning with smartphones and tablets. According to a Ukrainian scientist I. Zachepa, this implies that the textbooks offers a huge number of additional (electronic) products aimed at more intensive use of mobile devices, ie more exercises are offered for independent (autonomous) processing information on the main activities (listening, reading, speaking, writing) and active group communication instead traditional formalized grammar exercises [4, p. 194].

Some scholars make net learning a prerequisite joint teamwork. It is possible also effectively used in the process of learning a foreign language. One of the simplest methods of group learning using virtual technologies is to create a group page in the space of a virtual educational environment using the system of fast hypertext interaction WikiWiki, it can be a blog or site with links to files and applications. This page is available to all students' groups, here students can discuss, discuss, comment, leave entries on the forum. In order to implement collective project technologies can also use cloud technologies, for example, Google Groups allows you to organize discussions about student work. Text documents, spreadsheets, presentations can be saved in Google Docs.

To collect, store and access data teacher must be able to use special cloud data warehouses, to make its most important files available on any device, such as Google Drive, Dropbox, pCloud, OpenDrive, etc. To organize the storage of your own links to various sources, you can use the services-systems of social bookmarks and publications CiteULike, BibSonomy and more. You can use SlideShare services to store and share presentations; SlideBoom; to work with PDF files - Scribd web service, etc. Through the application Flipboard, the so-called online media magazine, foreign teacher languages can be selected and systematized various thematic articles.

The issue of using technologies of virtual educational environment in the process of university foreign language training is extremely relevant today. Work in the space of virtual educational environment requires from the modern teacher the formed information and communication competence, possession of knowledge of the basic software products, Internet resources, technical means of designing of virtual educational environment for learning a foreign language, the ability to understand their didactic potential.

References:

1. Lipeikiene J. Virtual Learning Environments as a Supplement to Traditional Teaching. *Informatics in Education*. 2003. Vol. 2. № 1. pp. 53–64.
2. Skibickij Je. Informacionno-obrazovatel'naja sreda vuza: cel ili sredstvo v obespechenii kachestva obrazovanija? [Information and learning environment of the university: the goal or means in ensuring the quality of education?]. 2009. pp. 52–67. [in Russian]
3. Humeniuk I. Distance learning – pros and cons. *All-Ukrainian scientific and practical conference “Problems of humanization of education in higher education institutions of Ukraine”*. Kamianets-Podilskyi, 2020. pp. 105–108.
4. Zachepa I. (2017) Smartfony i planshety na zaniattiakh z nimetskoi movy: dosvid vprovadzhennia mobilnoho navchannia v shkolakh Nimechchyny [Smartphones and tablets in German language lessons: the experience of introducing mobile learning in German schools]. *Intelektualna ta emotsiina skladovi navchannia inozemnykh mov: novitni tendentsii i zavdannia dlia vyshchoi shkoly* [Intellectual and emotional components of teaching foreign languages: the latest trends and challenges for higher education] : materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii, 3 chervnia 2017 r. / za zah. red S. Biloi, I. Bonatskoi, N.Vasylyshynoi. Kyiv : NNIMV, NAU, 248 pp. 193–197. [in Ukrainian]

Богдана ДУДЗЯК
здобувач вищої освіти I курсу ОС «бакалавр»
спеціальності 201 «Агрономія»
Науковий керівник: Ірина МУШЕНИК
канд. екон. наук, доцент кафедри математики,
інформатики та академічного письма
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,
м. Кам'янець-Подільський

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В УКРАЇНІ

В сучасних умовах розвитку освіти та науки склалися непередбачувані умови для її становлення та реформації. Умови пандемії змусили викладачів та здобувачів освіти подивитись на освіту по-новому та більше звернути свою увагу на дистанційну освіту.

Стрімкий розвиток сприяє модернізації сучасної системи освіти. Сучасна дистанційна освіта – це розгалужена система передачі знань на відстані за допомогою різних засобів і технологій, яка сприяє отриманню студентами необхідної інформації для використання у практичній діяльності [1].

Дистанційне навчання – це така форма організації навчального процесу та педагогічна технологія, основою якої є керована самостійна робота студентів та широке застосування у навчанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Основною метою дистанційного навчання студентів є виховання особистості, яка має бажання і здатність до спілкування, навчання та самоосвіти [1].

У Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року зазначається, що інформатизація професійно-технічної освіти, формування та впровадження інформаційного освітнього середовища, розробка педагогічних програмних засобів, створення систем дистанційної освіти та забезпечення доступу до світових інформаційних ресурсів є важливою умовою її модернізації [2].

Дистанційне навчання розглядається науковцями як форма організації освіти, коли студенти віддалені від викладача у просторі і часі, але можуть

підтримувати діалог за допомогою засобів комунікації. Надання доступу до навчальних матеріалів, рекомендацій щодо роботи з ними відбувається у зручному місці та у зручний час. Це дозволяє знизити кількість аудиторних занять у загальному навантаженні студента і звільнити час для більш активної самостійної роботи, забезпечити індивідуалізацію навчання.

Така організація процесу навчання припускає дещо інший підхід до навчання, зокрема: самостійність пошуку, аналізу, систематизації та узагальнення інформації, самоорганізацію й самоконтроль.

Відмінність дистанційного навчання від традиційного зрозуміла, якщо розглянути їх з погляду форм взаємодії викладача і студента. В основу традиційної моделі навчання покладено читання лекцій, проведення семінарських, лабораторних та різних ігрових видів занять, організація самостійної роботи студентів тощо. База навчання – книга і викладач, як інтерпретатор знання. Дистанційне ж навчання орієнтоване на впровадження в навчальний процес принципово відмінних моделей навчання, що передбачають проведення конференцій, проектні роботи, тренінги та інші види діяльності з комп'ютерними та нетрадиційними технологіями [3,4].

Впровадження дистанційних технологій у навчальний процес спрямоване на глибше розуміння навчального матеріалу; формування таких компетенцій як: комунікативні (безпосереднє спілкування за допомогою засобів мережі), інформаційні (пошук інформації з різних джерел та можливість її критичного осмислення), самоосвіти (вміння навчатись самостійно). Як показує практика, якщо студент не навчиться самостійно приймати рішення, визначати зміст своєї навчальної діяльності та знаходити засоби її реалізації, він не зможе якісно оволодіти тією чи іншою дисципліною. Окрім того, дистанційне навчання виконує й виховну функцію – сприяє формуванню провідних якостей особистості: активність, самостійність, самовдосконалення, творчість [1,5].

З огляду на те, що на сучасному етапі до дистанційної освіти зосереджено максимум уваги та вивчення, тому зарубіжні та вітчизняні науковці почали її детальніше вивчати та описувати в різних наукових проектах та програмах.

Тому дистанційна освіта все більш вдосконалюється стає цікавішою для користувачів, та стає модною. На сьогодні реєструють безліч платформ, де можна здобувати нові освітні можливості в вигляді курсів та навчальних програм. За сучасних умов пандемії дистанційна освіта стала зразковою альтернативою для саморозвитку та самовдосконалення.

Список використаних джерел:

1. Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія [Електронний ресурс] : матеріали міжвузівського вебінару (м. Вінниця, 31 березня 2017 р.). Відп. ред. Л.Б.Ліщинська. Вінниця : ВТЕІ КНТЕУ, 2017. 102 с.

2. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 25.06.2013. № 344/2013. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.

3. Дистанційна освіта в сучасній освітній діяльності. Освітній портал [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/articles/30.html/>.

4. Мушеник І. Сучасні реалії і тенденції розвитку інформаційних технологій в освіті. InterConf. Вип. 27. 2020. С.143–146.

5. Knysh O., Dudziak O. Overcoming the Challenges – the Impact of COVID-19 on Agricultural Higher Education in Ukraine. Revista Românească pentru Educație Multidimensională. 2020, Volume 12, Issue 2, Sup. 1, pp. 162–167.

Muhammad JAMMAL

PhD in Educational Management and Leadership Policy,

Admission's officer,

British University in Dubai,

Dubai

INVESTIGATING THE IMPACT OF AGILITY IN MANAGEMENT AT THE HIGHER EDUCATIONAL SECTOR IN THE UAE, DURING THE TIME OF CRISIS

Nobody can deny that the completely educational system in the UAE, especially in the higher educational one has witnessed a noticeable reforms and changes since the beginning of the 21st century. This is due to the urgent necessity of creating a flexibly and agile educational system which copes with the demands of the 21st century education. Many graduates believed that attaining a postgraduate degree becomes a necessity, which could help them to increase the opportunity for getting a better job and improves the quality of the lifestyle and the job career. Therefore, I aim to investigate the impact of the agility in management at the higher educational sector in the UAE, during the time of crisis. (H. and Mustadi, 2019).

The implementation of flexibility improves the ability to react to any unexpected changes while implementing the agility in the management improves the speed of responding to the variable changes which could occur.

The need for implementing the agility in management at the higher educational workplace would increase new demands such as the need for speed at the workplace and the engagement of the artificial intelligence Programs through creating mobile apps and using developed technological systems which copes with the demands of the 21st century education.

The higher educational sector is considered one of the most important pillars of the educational system at any developed society. The partnership between higher education industry and the UAE government had paved the way to improve the transformation of the society and improving the Educational level in the UAE.

The researcher purpose in this research study is to investigate the ability of the agile managers to improve the level of education at the higher educational institutions and create a strong and agile educational system which could transform the UAE society towards a better performance through updating the information technology and the infrastructure for the educational activities and the research studies.

Due to the current critical situation because of the COVID-19 pandemic, the need for creating an agile educational system, especially in the higher educational sector becomes an urgent necessity in order to deal with the new challenges because of adopting the online learning method for delivering classes at the higher educational sector in the UAE.

The researcher will give the opportunity to educational managers to talk about the challenges they faced during COVID-19 pandemic and the proposed solutions in order to increase the level of agility at the higher educational institutions in the UAE.

Since early of the 21st century, the topic of dealing with changing and unpredictable environmental or external forces has been raised by many academics and researchers where many research studies explored that implementing proper management practices on empowering and training the workforce might help to promote the workforce agility at the organizations.

The attributes and the facilitators of the agile workforce are flexible, adaptive, and collaborative in its nature. The organizations might need to change their structures and strategies in order to cope with the demands of any unexpected changes or external forces.

The researcher is expecting to go through several challenges and difficulties in all the stages of his research study as collecting the data is extremely a difficult process because the data is well- protected in the UAE.

The researcher should expect that any of his quantitative or qualitative participants may refuse or cancel attending their qualitative interviews or answering the survey questions without a prior notice because of the current situation caused by COVID-19 pandemic.

Руслана КУЛЬБАНСЬКА
старший викладач кафедри іноземних мов,
Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка,
м. Кам'янець-Подільський

FORMES DE MISE EN OEUVRE DE L' ENSEIGNEMENT DES LANGUES ETRANGÈRES À DISTANCE

En Ukraine, la maîtrise des langues étrangères est reconnue comme l'une des composantes les plus importantes de l'enseignement supérieur. Sans les connaître, il est impossible de réaliser la mobilité sociale et professionnelle de la personne. Sa connaissance est la clé du succès dans le monde d'aujourd'hui, où la communication en langues étrangères et le traitement de grandes quantités d'information deviennent de plus en plus importants.

D'après J.-C. Beacco la connaissance des langues étrangères est un moyen voire même un accès privilégié à d'autres cultures [4, c.15]. La langue occupe une place particulière en raison de ses fonctions sociales, cognitives et développementales. Apprendre une langue étrangère est, pour la plupart, un moyen pour communiquer avec l'autre. A l'heure actuelle cette communication est devenue un facteur indispensable dans les futures activités professionnelles, ce qui augmente remarquablement le rôle des langues étrangères dans les établissements d'enseignement supérieur.

Le français est la langue officielle ou de travail de nombreuses organisations gouvernementales internationales (L'Union européenne, ONU, l'Union postale universelle etc.). Il est étudié pour la communication internationale dans tous les domaines de la science, de la technologie, des affaires et autres. Ses connaissances ouvrent de nouveaux mondes d'autres cultures. Les étudiants des établissements d'enseignement supérieur doivent également le maîtriser, ce qui est prévu dans les programmes d'enseignement proposés par l'université. Le vecteur du cours universitaire sur la formation de spécialités non linguistiques chez les étudiants de

différents types de communication professionnelle utilisant une langue étrangère nécessite d'aborder un certain nombre d'enjeux liés à l'organisation optimale du processus d'apprentissage en fonction des exigences modernes et des conditions d'enseignement réelles.

Actuellement, la quantité d'informations si nécessaire pour obtenir, comprendre et maîtriser les niveaux d'éducation est en augmentation. Cela a conduit à l'introduction des technologies de l'information dans l'éducation et à la formation d'un type d'apprentissage distinct - l'apprentissage à distance. C'est une approche fondamentalement nouvelle qui contribue à l'individualisation du processus de formation professionnelle, augmente la quantité de travail indépendant, encourage l'utilisation de moyens innovants de recherche et d'utilisation de l'information.

À cet égard, on identifie de nombreuses manières d'apprendre / d'enseigner à distance. Les chercheurs en distinguent plusieurs formes: **la visio-conférence** est souvent utilisée par les enseignants pour prodiguer leurs leçons en direct. Cette méthode permet de s'adresser aussi bien à un seul élève, dans le cadre d'un cours particulier, qu'à une classe entière; **l'apprentissage synchrone** permet aux apprenants d'étudier en même temps et au même rythme (souvent au même endroit), alors que le formateur se trouve à distance. Pour se faire on a généralement recours à la visio ou à la téléconférence afin de mettre enseignants et apprenants en relation; **l'apprentissage asynchrone** est un format moins interactif, mais aussi moins contraignant pour l'apprenant. En lieu et place de leçons en direct, les élèves reçoivent des tâches d'apprentissage à compléter dans un temps imparti. Ils étudient alors de manière autonome; **les cours à rythme libre** proposent encore plus de flexibilité. Ce type de cours asynchrone n'intègre pas d'échéances. C'est un format idéal pour les apprenants ayant des obligations professionnelles ou familiales; **Les cours en ligne à horaire fixe** suivent un mode d'enseignement synchrone et requièrent la présence des apprenants sur une page internet, spécifiée au préalable, à l'heure demandée (dans le cadre d'un webinar par exemple). A la différence d'autres formes de cours synchrones plus rigides, celle-ci permet aux étudiants du monde entier de se connecter et d'interagir en ligne; **les cours sur**

ordinateur suivent un mode d'enseignement synchrone et sont généralement prodigués à horaires fixes dans une salle informatique; **l'apprentissage hybride** permet aux apprenants d'étudier les mêmes leçons simultanément mais seulement une partie d'entre eux est physiquement présente dans la salle, tandis que le reste de la classe suit les cours en distanciel[3, c. 4].

Donc, le développement des technologies de l'information dans le monde moderne a conduit à une révision des approches traditionnelles pour déterminer les formes d'organisation du processus éducatif. L'utilisation de ressources électroniques rendra l'apprentissage d'une langue étrangère plus efficace et attractif.

Список використаних джерел:

1. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року [Електронний ресурс]: Указ Президента України від 25.06.2013 № 344/2013. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.
2. Беако J-С. Les dimensions culturelles des enseignements de langue. Paris: Hachette, 2000. 192 p.
3. Qu'est-ce que l'apprentissage à distance? [Електронний ресурс]. URL: https://www.viewsonic.com/library/fr/education-fr/quest-ce-que_lapprentissage-a-distance/

Анастасія МАКЕЄВА
здобувач вищої освіти I курсу ОС «магістр»
спеціальності 242 Туризм
Науковий керівник: БАБУШКО Світлана Ростиславівна
доктор педагогічних наук, професор
Національний університет фізичного
виховання і спорту України,
м. Київ

ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В УНІВЕРСИТЕТАХ ШВЕЦІЇ

Дистанційна освіта – це комп’ютерний метод навчання, де студенти та викладачі взаємодіють за допомогою різних цифрових інструментів без особистої взаємодії, яка є стандартною при традиційному навчанні в аудиторії.

Ефективність дистанційної освіти завжди залежала від способів передачі інформації. У Швеції доступність онлайн-послуг займає високе місце на міжнародному рівні (92%, що вище за середній показник по ЄС – 86,8%) [4]. Безсумнівно, це відображається й у сфері освіти. З огляду на це, метою публікації є висвітлення особливостей використання цифрових інструментів для дистанційного навчання в закладах вищої освіти Швеції.

На сьогодні в окремих вузах країни існує так званий «подвійний» режим навчання. Суть його в тому, що одні й ті ж освітні курси можуть мати очну і дистанційну форму навчання. Незважаючи на те, що студенти різних форм навчання займаються окремо, іспити для них загальні, хоча для другої категорії вони можуть проводитися за допомогою онлайн-програм [1].

Попри високі показники діджиталізації закладів вищої освіти у Швеції, закриття університетів через пандемію COVID-19 викликало невизначеність та розбіжності щодо того, як організувати освітній процес. Адже існують відмінності в очікуваннях якості такого навчання через обмежене планування, технологічні аспекти, такі як доступність, безпека та авторське право, а також

результати навчання. Викладачі вимушені активно працювати над тим, щоб адаптувати заплановані ними навчальні заходи до умов дистанційної освіти.

Згідно з проведеним опитуванням педагогічних працівників низки ЗВО Швеції, було проаналізовано та визначено програми, які використовуються при переході від традиційної очної до дистанційної освіти (рис. 1). Ретельний аналіз показав, що найбільш поширеними інструментами були програми, що дозволяють проводити відео-конференції в режимі реального часу (Zoom, Google Meet та Hangout, Microsoft Teams), попередньо записані лекції та семінари (YouTube), можливість спілкування та виконання спільних робіт (Microsoft Teams, Google Classroom), обмін навчальними матеріалами (Google Classroom, Google Drive, Microsoft Teams) та цифрові навчальні ресурси шведською мовою (Gleerups, Bingel).

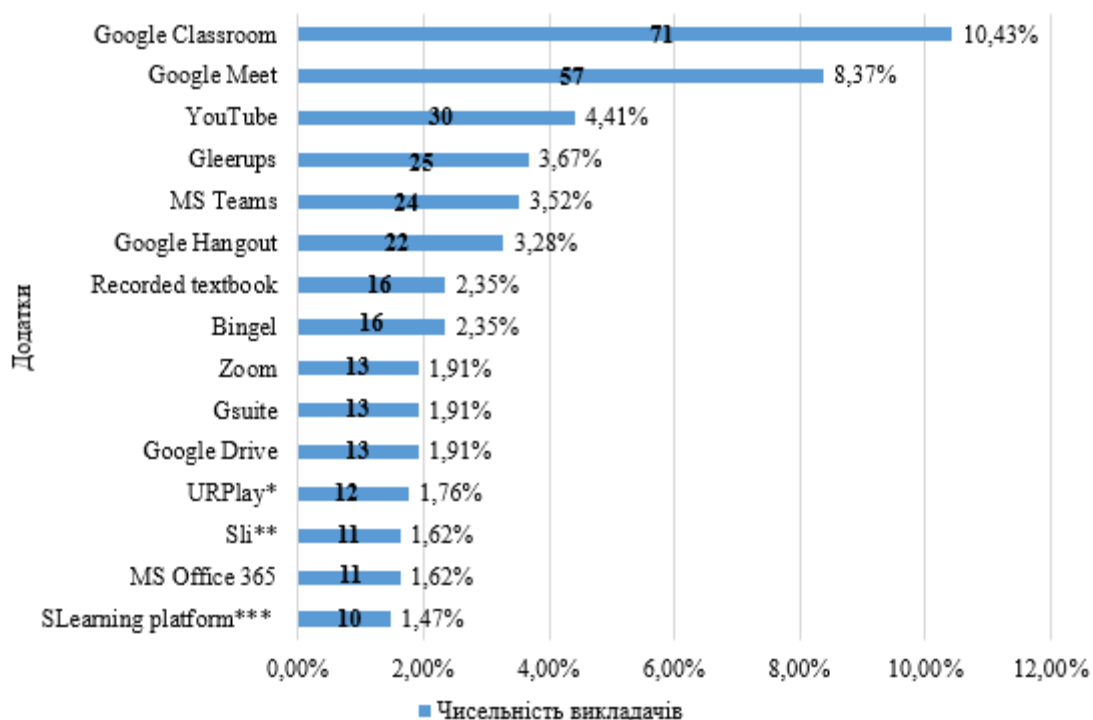

Рис.1. Програми, обрані викладачами для переходу на дистанційне навчання (*URPlay –державний освітній ігровий канал, ** Sli –онлайн-сховище із медіа та фільмами для освітнього використання, платформа ***SLearning – один з основних розповсюджувачів навчальних платформ).

Джерело: [2, с. 450].

Більшість шведських викладачів наголошують на важливості застосування попередньо записаного аудіо- та відео-запису лекційного матеріалу, певних навчальних вказівок чи інструкцій. Такі записи є корисними для студентів, які з певних причин пропускають заняття, чи вважають за потрібне повторно переглянути та повторити попередній навчальний матеріал.

Попри позитивні характеристики цього навчального інструменту, все ж таки наявні й певні недоліки, зокрема:

- взаємодія педагога і студента є обмеженою;
- студент не має змоги відразу поставити запитання викладачеві.

Узагальнюючи досвід низки ЗВО Швеції, було виділено чотири форми навчальної діяльності у період дистанційного навчання. *Перша форма* – онлайн-лекції, які проводяться за допомогою програмного забезпечення Zoom та включають показ слайдів або попередній відео-запис викладача. *Другою формою* є заздалегідь записані відео-лекції. Ці лекції створюються за допомогою програми Power Point та містять розповідь викладача при показі слайдів. Деякі викладачі також підключають анімацію, щоб підкреслити певні аспекти слайд-шоу. *Третьою формою* навчальної діяльності є самостійне вивчення літератури певного навчального курсу та слайд-шоу лекцій без безпосередньої участі викладача. *Четверта форма* – це інтерв'ю у фокус-групах, де учасники взаємодіють та обмінюються думками й поглядами у неформальній дискусії, зосередженій на конкретній темі чи питанні.

Успішне впровадження цифрових інструментів залежить від низки чинників, таких як: рівень мотивації студентів, рівень соціальної взаємодії між студентами та викладачами, рівень взаємодії між студентами. Зрозуміло, що в уподобаннях студентів щодо форм навчання та цифрової навчальної діяльності існують розбіжності, які впливають на розробку викладачами навчальних курсів [3].

Отож, підсумовуючи вищесказане, зауважимо, що незважаючи на значний досвід Швеції в організації дистанційного навчання з використанням цифрових інструментів, освітній процес вимагає подальшого вдосконалення, зокрема з

урахуванням того факту, що відсутність соціальної взаємодії в навчанні є серйозною проблемою. Відтак, при розробці навчальних курсів викладачі повинні продумувати й пропонувати студентам не лише якісний контент своїх навчальних курсів, але й освітні заходи, які б покращували та удосконалювали соціальну взаємодію учасників освітнього процесу.

Список використаних джерел:

1. Система навчання в Швеції: особливості надходження, переваги і недоліки. URL: <https://cutt.ly/3FWDurf>
2. Bergdahl N., Nourl J. Covid-19 and Crisis-Prompted Distance Education in Sweden. *Technology, Knowledge and Learning*. 2020. pp. 443–459.
3. Langedard U., Kiani K., Susanne J. Nielsen and Per-Arne Svensson. Students' experiences of a pedagogical transition from campus learning to distance learning using digital tools. *BMC Nursing*. 2021. pp. 1–10.
4. The European Commission. DG for communications networks, content, and technology. *eGovernment Benchmark 2020. Insight report*. Publications Office of the European Union. 2020. URL: <https://cutt.ly/6FQwoZS>

MANSI

2-year student, specialty “Medicine”,

India

Scientific supervisor: Inesa ROZHENKO

Teacher, Foreign Languages Department,

Poltava Medical State University,

Poltava

DISTANCE LEARNING SOCIAL AND CULTURAL UNDERSTANDING IN THE HIGHER EDUCATION SYSTEM

Teaching, learning and assessment through the social and cultural point of view is a complex way academics operate and understand their practice. Research problem key question is ‘how people learn and how paradigms get overturned, what happens in higher education system, how the students transform, how their worldviews get sort of shifted around’.

Social and cultural aspect in distance learning should implement laws that underlie the educational process. The specific nature of the training patterns that conditionality is a complex of objective and subjective factors underlines the special significance of the learning principles as provisions impressive dialectic of learning, its interaction significant systems. The practice of teaching principles is determined in two ways. On the one hand, focusing on them can justify in each case the necessary control impacts on the social and cultural aspect. On the other hand, focusing on the educational principles can evaluate the quality of an education concept.

The purpose of the different teaching situations is only to guide the process solutions offered by students using certain external conditions.

It should be noted that in general, its implementation can help to achieve didactic purpose. In other words, the control algorithm must:

- help students perceive and process learning information (acquire knowledge);
- facilitate processes of synthesis and the formation of scientific concepts, ideas, patterns etc.

- organize the process of consolidating and improving the acquired knowledge and skills;
- create situations that require students to use the acquired knowledge and skills;
- ensure quality control and analysis of students learning achievements;
- create an incentive to students to study through full awareness of the purpose and content.

Providing a figurative way of students' knowledge, technical means shall at the same time contribute to the organization of their indirect knowledge, the transition from concrete thinking to abstract and formation methods based on scientific thinking. In this connection hardware must provide mapping essential features of the objects and events and to give students the material for analysis, synthesis, generalization and abstraction.

Disciplines or multi-disciplinary fields where epistemological ambiguity remained unresolved were shown to be liable to disciplinary erosion, with lecturers focusing on learning processes rather than content or having to reconcile sometimes contradictory paradigms. The case of practice-based curricula (as in Nursing for example) also challenged the notion of 'discipline' where tutors saw themselves simply as vehicles to facilitate transfer from an academic context to a practice context. Finally, the locus of a specific curriculum, and the related status of a discipline within that curriculum was shown to impact greatly on how this discipline was taught. A case in point in this study was teaching 'soft' skills on a medical curriculum.

In many publications at the present time there are two concepts simultaneously: "distance education" and "distance learning". It should be noted that a number of authors do not attach special importance to their interpretation, and in some cases the concepts in question are interpreted as synonyms. Nevertheless, from the scientific point of view, in terms of content, the concepts of "distance education" and "distance learning" are ambiguous, as do the concepts "education" and "learning". Education is a fundamental concept not only in didactics, but also in pedagogy, anthropology, philosophy and other sciences. There is no single interpretation of the concept

“education”. In each case, this or that definition reflects some one or several facets of the concept. In relation to a particular student, education is the result of his development, upbringing, and education. In the content of education, two aspects are divided: external (educational environment, curricula, textbooks and other means) and internal (personal changes, knowledge, abilities, methods of activity, etc.). The American expert in distance learning E. Clark notes that the notion of "distance learning" seems rather vague, in particular, because too many types and training programs fall into this category. Moreover, at the present time there are a number of synonymous and related terms, such as distance education, distance learning, distant learning, distance learning, “Open university education”, “Open university”, “Virtual University” etc. Some foreign researchers use the term “Online training”, assigning a special role in the organization of distance learning to online teaching. It is indemonstrable interest how these concepts relate to each other. In the world, considerable experience has been accumulated in implementing projects and distance learning programs. On the scale, all projects in the field of distance learning can be divided into regional (region-wide), national (nationwide) and local (scale one or group of universities). In the scientific literature, one can also find such definitions of projects and programs in the field of distance learning as "planetary", "global", which characterizes the extent of their spread in the world. The University offers a wide range of training courses, a variety of timetables, and forms of studies that take into account the educational needs of students, which enables different segments of the population to learn about scientific studies and cultural values. An increasing number of students choose training courses based on the use of the Internet called cyber classes. In some Ukrainian universities some training courses are offered for study in two versions: traditional and non-traditional, based on the Internet usage. The learning process uses the same textbooks, hand outs, homework assignments and forms of knowledge monitoring. However, if traditional training provides for work in classrooms, there are a number of features in cyber class training.

Анастасія ОТВІНОВСЬКА
здобувач вищої освіти I курсу ОС «магістр»
спеціальності 061 «Журналістика»
Науковий керівник: **НАСМІНЧУК Ірина Анатоліївна**
кандидат філол. наук, доцент,
доцент кафедри журналістики
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка,
м. Кам'янець-Подільський

ВІРТУАЛЬНИЙ ПРОСТІР СОЦІАЛЬНОЇ МЕРЕЖІ INSTAGRAM: НАЛАГОДЖЕННЯ БІЗНЕСУ ЗА ДОПОМОГОЮ ТАРГЕТОВАНОЇ РЕКЛАМИ ЯК МЕТОД ПРОСУВАННЯ КОМПАНІЇ

У сучасному світі немає сумнівів, що таргетована реклама стала невід'ємною частиною просування власного бізнесу в соціальних мережах. Популярність рекламних технологій активно розвивається як по всьому світу, так і в Україні. На сьогодні індустрія реклами знаходиться в постійному розвитку. Вона стала важливою складовою для багатьох компаній, організацій та й для більшості людей в цілому. Якщо виокремлювати розуміння про рекламу, слід назвати сукупність технологій або заходів, які спрямовані на підтримку іміджу товару чи послуг, власне бренду або компанії, що допомагає їм розвиватися. Основою є таргетована реклама, оскільки можна вважати, що компанії або інтернет-магазини, що використовують таргет та його технології досягають швидкого успіху та всіх цілей при взаємодії з цільовою аудиторією. Таргет є важливою складовою, оскільки в першу чергу це допомагає:

- привернути увагу потенційних клієнтів;
- створити своє індивідуальне позиціонування на ринку;
- просувати різні товари та послуги;
- побудувати зв'язки з громадськістю;
- зробити впізнаваною вашу фірму;
- підвищити продажі ваших продуктів;
- сформувати цінності вашого бренду.

Таргетована реклама – це актуальна послідовність дій, яка в однакових умовах завжди призводить до одного й того ж результату. В кожній сфері діяльності вона виробляє свою технологію, а специфіка полягає в тому, що вони завжди орієнтовані та спрямовані на суспільство [1, с. 304].

Рекламні технології націлюють на отримання необхідного ефекту при заданих ресурсах. Таргетована реклама – спеціальний рекламний механізм, який дозволяє виділити з усієї аудиторії тільки цільову (ЦА) та показати рекламу саме їй. Таргетована реклама – це оголошення, максимально релевантні до запитів користувачів. Вони бувають медійними, мультимедійними або текстовими [2, с.123]. Це означає її дискретність. Коли виникає відповідна потреба, таргетована реклама розроблена і реалізована правильно, то її використання призводить до вирішення поставленого завдання, що є кінцевою точкою функціонування та просування бізнесу.

Встановлено, що реклама в мережі займає все більшу частку в рекламних бюджетах західних компаній. Поясненням такого розподілу є прагнення компаній охопити велику кількість аудиторії при порівняно невеликих рекламних витратах та можливість точно оцінити ефективність від розміщення рекламного звернення [3, с. 12]. Таргетована реклама спрямована на цільову аудиторію, яка відповідає певному набору вимог, заданому рекламодавцем. Вона показується цій аудиторії незалежно від того, шукають вони зараз цей товар чи ні. Вони можуть взагалі не знати про товар, але він їм «потенційно цікавий». А значить такі люди цікаві рекламодавцю. З ростом уваги до даного сегменту ринку виникають закономірні питання про ефективність реклами на даних ресурсах [4, с. 34]. Бізнес буде ефективно просуватися, якщо застосовувати таку технологію з початку зародження бізнесу в Instagram. Для того, щоб залучати в акаунт потенційних покупців, потрібно знати «хто вони». Власне, саме просування починається зі складання портрета цільової аудиторії. У нього входять такі параметри: стать, вік, середній рівень доходу, місце проживання та інтереси. Після того, як ви зрозумієте хто ваша цільова аудиторія, потрібно просто її знайти. За великим рахунком все просування

в Instagram складається з умінь знаходити цільову аудиторію і давати їй те, чого вона хоче [5, с. 78-79].

У висновку за допомогою цієї функції можна швидко та недорого збільшити численність підписників, а також можна обрати аудиторію, яку ви безпосередньо хотіли б залучити до свого бренду. Якщо ви використовуєте в своєму бізнесі таргет, видно значну різницю в статистиці, так як охоплення значно вище, ніж з без цієї технології. При правильному застосуванні реклами це принесе велику користь для вашого інтернет-магазину. Під час просування бізнес-акаунту це сприяє:

- економії грошей та часу;
- впізнаваності;
- обговорювання інтернет-магазину;
- збільшенню численності підписників;
- популяризації бренду.

Список використаних джерел:

1. Барден Ф. Код зламано, або наука про те, що змушує купувати 2017. 304 с.
2. Герасимчук Т.А. Управління маркетингом підприємств торгівлі в соціальних мережах. Реклама: інтеграція теорії та практик: тези доповідей XI міжнародної наук.-практ. конф. Київ, 2017. С. 22–24.
3. Гузь В. О. Вплив реклами на поведінку споживача. *Економіка: реалії часу. Науковий журнал*. 2015. № 3 (19). С. 12–16.
4. Голік О. В. Ефективність таргетингової реклами в мережі Facebook. *Реклама: інтеграція теорії та практики: тези доп. XI Міжнарод. наук.-практ. конф. (м.Київ, 23 листопада 2017 р.)*. 2017. С.24–27.
5. Данілова Л., Ратинський Л. Instagram як ефективний інструмент просування товарів та послуг на ринок. *Реклама: інтеграція теорії та практики: тези доп. XI Міжнарод. наук.-практ. конф. (м.Київ, 23 листопада 2017 р.)*. 2017. С.36–38.

LE LANGAGE UNIVERSEL DE COMMUNICATION SUR INTERNET

L'information et le savoir sont des facteurs de plus en plus centraux dans la création de richesse, l'évolution sociale et le développement humain. Le langage étant le premier outil permettant la communication d'informations et de connaissances, la possibilité d'utiliser sa langue sur Internet va déterminer le degré d'implication de chacun dans les sociétés du savoir émergentes.

Depuis son apparition, Internet a permis à ses utilisateurs de s'échanger des informations et des connaissances dans de nombreuses langues et de bien des façons, si bien qu'aujourd'hui, n'importe qui peut créer du contenu, le partager avec le reste du monde et recevoir des critiques de sa création.

La diffusion remarquable de l'internet dans notre société a causé des changements de différents ordres. Sur le plan linguistique, nous souhaitons montrer tout d'abord que ce moyen de communication a entraîné dans son sillage de nouvelles dénominations qui s'insèrent peu à peu dans le lexique usuel.

Au fil des années, les réseaux sociaux ont développé un lexique et un langage bien particuliers. Hashtags, abréviations, smileys : autant de codes utilisés pour communiquer plus vite et renforcer son sentiment d'appartenance à une communauté. Zoom sur la construction de la langue d'Internet, à la fois universelle et cryptée.

On retrouve dans ce « langage Internet » plusieurs caractéristiques propres au SMS, à commencer par le langage abrégé hérité d'une époque où les messages étaient facturés selon le nombre de caractères qu'ils contenaient. Une particularité qui a poussé les usagers à contracter les mots au maximum, faisant fi des règles orthographiques et grammaticales. « Salut » devenait ainsi slt, « d'accord » - dak, « désolé » -Dzolé, « impossible » - 1posibl, « répond s'il te plaît » - rstp, « rien à faire » - raf, pourquoi » - pk, quoi d'neuf » - kwa d'9 ou koi29, « Salut, comment ça

va ? » - slt, cmt sava ? : une source d'économie pour les consommateurs et d'ulcères chez bien des professeurs de français.

Ce langage abrégé est toujours usité sur Twitter. Alors que la plateforme limite les tweets à 140 caractères, les internautes doivent ruser pour faire passer leur message sans dépasser la limite, quitte à sacrifier l'usage du bon français.

Les internautes se sont rapidement et implicitement mis d'accord sur les abréviations à utiliser, dans le but de comprendre et de se faire comprendre en ligne. Pour survivre sur Internet, mieux vaut maîtriser le langage de Facebook, Twitter, WhatsApp ou encore Instagram. On utilise:

#TGIF : Thanks God It's Friday : pour manifester votre joie à l'approche du week-end.

Le vocabulaire de n'importe quelle langue est mis à jour par l'apparition de nouveaux mots, le développement de nouvelles significations dans d'anciens mots ou à la suite de l'emprunt de mots étrangers.

L'introduction de la technologie informatique dans la société moderne a conduit à la création de néologismes de l'information. Les néologismes remplissent dans le langage une fonction exclusivement nominative, nommant des concepts.

Les modèles de formation de mots sont d'un grand intérêt. Parmi les moyens les plus productifs de la formation des mots, comme affixation, la formation des mots, la conversion, la réduction, télescopie, celle-ci se distingue plus. La télescopie est une méthode de formation de mots relativement récente, assez productive, une unité de formation de mots dans laquelle il n'y a pas de base, mais son fragment arbitraire. Les mots résultants sont appelés mélanges. En anglais cette méthode s'appelle blending.

Aujourd'hui, les gens ont commencé à communiquer en utilisant les réseaux sociaux au lieu de la communication en direct, ce qui a donné une impulsion à la formation de ces nouveaux mots. Le webinaire est formé à partir du web (réseau) et d'un séminaire (séminaire), qui ensemble donne la valeur d'un séminaire qui se déroule sur le réseau, sans présence en direct.

Bien entendu, le domaine des technologies de l'information est rapidement maîtrisé par les jeunes, ainsi que les mots liés à ce domaine. On craint que l'argot

Internet n'ait un impact négatif sur la langue. Les abréviations adoptées sur Internet empêchent l'orthographe correcte des mots, de plus, les mots sont souvent remplacés par des icônes. Mais avec l'arrivée de nouveaux mots, la langue devient plus émotionnelle et vivante.

Bibliographie:

1. Головка О. М. Неологізми і процеси розвитку мови. Нова філологія : збірник наукових праць. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2009. № 33. С. 203–207.

2. Селіванова О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля ; Київ, 2006. 712 с.

Анастасія СКОТИНЯНСЬКА
здобувач вищої освіти І курсу ОС «бакалавр»
спеціальності 203 «Садівництво та виноградарство»
Науковий керівник: *ПОПЕЛЬ Надія Аполлонівна*
викладач кафедри іноземних мов
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,
м. Кам'янець-Подільський

ВІРТУАЛЬНЕ СПІЛКУВАННЯ І НЕТИКЕТ

Актуальною темою сьогодення, епохи інтернету, є тема віртуального спілкування. Віртуальне спілкування - це особлива форма комунікації, в процесі якої відбувається взаємодія людей один з одним в мережі Інтернет та здійснюється шляхом обміну знаковими та мультимедійними повідомленнями. Інтернет пропонує широкі можливості для спілкування і віртуальне спілкування стає одним з основних видів комунікації у світі, де легко знайти людей зі спільними інтересами, хобі та світоглядом. Окрім того, в мережі психологічно значно простіше спілкуватись, аніж при особистій зустрічі. Ці причини обумовлюють створення й активний розвиток інтернет-спільнот — груп людей зі спільними інтересами, які спілкуються переважно через Інтернет. Такі товариства поступово відіграють все важливішу роль у житті всього сучасного суспільства. Основними засобами віртуального спілкування є електронна пошта, форуми, чати, соціальні мережі. Найбільш інтерактивними осередками спілкування вважаються чати і найменш інтерактивними — електронна пошта і телеконференції. У телеконференції і обміні повідомленнями електронною поштою спілкування відбувається в режимі off-line, на відміну від чатів де люди спілкуються on-line.

Нові часи породжують нові можливості, а також створюють нові правила. І ось в еру глобальної комп'ютеризації в інтернеті з'явилося поняття нетикету.

Нетикет став невід'ємною частиною інтернет-спілкування, саморегулятором і неписаним законом будь-якого веб-ком'юніті. Це нескладні правила, які придумали люди, що спілкуються один з одним переважно через інтернет. Мережевий етикет необхідний для того, щоб усім – і досвідченим

користувачам, і новачкам було в рівній мірі комфортно спілкуватися між собою. Більшість правил не має якоїсь віртуальної специфіки, а просто є повторенням правил хорошого тону, прийнятих в реальному суспільстві.

Основне правило мережевого етикету – будьте ввічливі та тримайтесь межі пристойності. Електронне повідомлення потрібно намагатись писати так, щоб не було соромно за свої слова.

Необхідно пам'ятати, що ви перебуваєте у віртуальному просторі, де є свої умови. Якщо ви вирішили втрутитися в якусь дискусію, то можете зашкодити іншим. Опинившись у новій ділянці віртуального простору, необхідно вивчити обстановку, визначити пріоритети і тільки після цього приєднатись до розмови.

Варто зважати на час і пам'ятати, що у багатьох людей він обмежений і дуже дорогий. Важливо оперативно реагувати на надіслані повідомлення та електронні листи – затримка у відповіді не повинна перевищувати двох діб, якщо необхідно більше часу для відповіді на лист, варто пояснити причину затримки і заздалегідь про неї попередити.

Не варто реагувати на провокації та втручатись у конфлікти. Мережевий етикет проти злісних послань, якими іноді обмінюються окремі учасники дискусії, вступати в дискусії етикет не забороняє, проте опускає до лайок та використання нецензурної лексики не потрібно.

Використовуйте програми автоматичної перевірки орфографії. Пам'ятайте про те, що читати грамотно складені речення, зрозуміло і логічно оформлені думки – завжди приємніше. Перш ніж відправити повідомлення – обов'язково потрібно перечитати його. Помилки, відсутність ком і крапок ускладнює сприйняття тексту і може сильно спотворити зміст повідомлення.

Необхідно бути поблажливим до недоліків оточуючих людей і навчитись вибачати іншим їхні помилки. А якщо ж ви вирішили звернути увагу користувача на допущену помилку, зробити це варто коректно й краще в приватному листі.

Отже, віртуальне спілкування має багато спільного із реальним. По суті, ці правила етикету в мережі нічим не відрізняються від загальноприйнятих норм

поведінки, тільки вносять деякі доповнення, обумовлені особливостями мережевого спілкування.

Спілкування в інтернеті має багато переваг, перспектив і можливостей, які з розширенням функцій технічних засобів будуть зростати, урізноманітнюватись, але саме від кожного свідомого користувача всемережжя, буде залежати коректність та етичність цієї комунікації.

Список використаних джерел:

1. Бибик С. Нетикет, або мережевий етикет. Культура слова. 2015 рік. Вип. 82. С. 125–128. URL :http://nbuv.gov.ua/UJRN/Kuls_2015_82_28. (дата звернення: 12.03.2022).

2. Капаціла М. Основні правила етикету. Природничі та гуманітарні науки. Актуальні питання: 2019рік: матеріали Міжнародної студентської науково-технічної конференції, 25-26 квітня 2019. Тернопіль: ТНТУ, 2019. С. 239–240.

Валерія СОКОЛОВА

здобувач вищої освіти I курсу ОС «Бакалавр»
спеціальності 015 «Професійна освіта»

Ірина МУШЕНИК

канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри математики,
інформатики та академічного письма
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,
м. Кам'янець-Подільський

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВЗАЄМОДІЇ КЛІЄНТ-СЕРВЕРНИХ АРХІТЕКТУР

Клієнт-серверна архітектура набула своєї популярності завдяки динамічному розвитку мережі Інтернет та зосередження значної частини інформації в базі даних (БД) на серверах. Практикою засвідчено, що в цілому БД швидше за інші види інформації на електронних носіях повертають з прибутком затрачені на їх розробку кошти. Тому саме вони дали поштовх масовому впровадженню персональної обчислювальної техніки у виробничу сферу. Навіть невеликі підприємства завдяки відносній дешевизні персональних комп'ютерів (ПК) отримали змогу створювати власні БД. Разом із нагромадженням у БД інформації з'являється можливість узагальнення (генералізації) даних у показники діяльності підприємства, через що доступ до інформації стає потрібним керівництву та іншим підрозділам підприємства. Таким чином через деякий час після створення БД «виростають» з розряду персональних у багатокористувацькі (корпоративні). Водночас загострюються проблеми, пов'язані з їх зберіганням та обробкою, а саме:

- Ускладнюється підтримка цілісності та узгодженості окремих залежних частин інформації
- Збільшується кількість користувачів інформацією, що сприяє зростанню імовірності конфліктних звертань до одного блоку даних з боку декількох клієнтів

➤ Збільшуються вимоги до захисту, копіювання та архівування великих обсягів інформації

Результатом багаторічної боротьби із вказаними труднощами є поява технології “клієнт-сервер”, що поєднує в собі передові методи обробки великих обсягів інформації з новітніми досягненнями в галузі комп’ютерних мереж.

В основі клієнт-серверної архітектури лежать два компоненти: клієнт і сервер.

Клієнт – комп’ютер на стороні користувача, який відправляє запит до сервера для надання інформації або виконання певних дій.

Сервер – більш потужний комп’ютер або обладнання, призначене для вирішення певних завдань з виконання програмних кодів, виконання сервісних функцій за запитом клієнтів, надання користувачам доступу до певних ресурсів, зберігання інформації і без даних.

Модель такої системи полягає в тому, що клієнт відправляє запит на сервер, де він обробляється, і готовий результат відправляється клієнтові. Сервер може обслуговувати кілька клієнтів одночасно. Якщо одночасно приходять більше одного запиту, то вони встановлюються в чергу і виконуються сервером послідовно. Іноді запити можуть мати пріоритети. Запити з більш високими пріоритетами повинні виконуватися раніше. Клієнт-серверну архітектуру можна означити, як концепцію інформаційної мережі в якій основна частина її ресурсів зосереджена в серверах, обслуговуючих своїх клієнтів. Така архітектура визначає такі типи компонентів:

➤ Набір **серверів**, які надають інформацію або інші послуги програмам, які звертаються до них

➤ Набір **клієнтів**, які використовують сервіси, що надаються серверами

➤ **Мережа**, яка забезпечує взаємодію між клієнтами та серверами

Підпорядкована серверу інформація зберігається у файлах специфічного для сервера формату даних і при потребі шифрується для виключення можливості несанкціонованого доступу. Тому довільна клієнтська програма для того, щоб скористуватись цією інформацією, повинна зв’язатись із сервером

даних, повідомити йому свої права на інформацію і подати запит на необхідний їй блок даних. Отримані від сервера дані певним чином обробляються, при потребі відображаються у зручному для користувача вигляді чи, якщо це необхідно, передаються серверу на зберігання. Звідси маємо такі важливі наслідки:

- БД – це файли, фізичний доступ до яких мають лише програми ядра вибраної СКБД
- Програмне забезпечення сервера БД на момент запиту інформації має резидентно функціонування і бути постійно доступне для зв'язку в мережі
- Всі клієнтські програми незалежно від типу і виду власного програмного забезпечення під час звертання до сервера БД повинні користуватись єдиною мовою, зрозумілою цьому серверу
- Довільну програмну систему можна умовно розділити на три логічні компоненти: відображення даних, прикладні функції та доступ до інформації

Кожний з цих пунктів відображає окрему важливу ланку взаємодії сервер-клієнт.

Існують такі концепції побудови системи клієнт-сервер:

1. *Слабкий клієнт* – потужний сервер. У такій моделі вся обробка інформації перенесена на сервер, а у клієнта права доступу суворо обмежені. Сервер відправляє відповідь, яка не вимагає додаткової обробки. Клієнт взаємодіє з користувачем: складає та відправляє запит, приймає результат і виводить інформацію на екран.

2. *Сильний клієнт* – концепція, в якій частина обробки інформації надається клієнтові. У такому випадку сервер виступає сховищем даних, а вся робота по обробці та подання інформації переноситься на комп'ютер клієнта.

Система (додаток), яка заснована на клієнт серверній взаємодії, включає три основних компоненти: уявлення даних, прикладний компонент, компонент управління ресурсами і їх зберігання.

Отже, взаємодія клієнт-сервер дозволяє розділяти функціонал і обчислювальне навантаження між клієнтськими додатками (замовниками

послуг) і серверними додатками (постачальниками послуг). Знання архітектури додатка дозволяє тестувальнику більш якісно провести функціональне, крос-браузерне тестування, тестування юзабіліті і швидкодії.

Список використаних джерел:

1. Лавріщева К. М. Програмна інженерія. Київ, 2008. 319 с.
2. Клієнт-серверна архітектура. Режим доступу URL: <https://training.qatestlab.com/blog/technical-articles/client-server-architecture/>
3. Мушеник І. М. Сутність та структура регіональних інноваційних систем. Український журнал прикладної економіки, 2016. Том 1. № 5. С. 60–69.
4. Пройдаков Е. М. Англо-Український тлумачний словник з обчислювальної техніки, Інтернету і програмування. Київ : СофтПрес, 2005. 552с.

Сергій ТИМЧУК

здобувач вищої освіти I курсу ОС «Бакалавр»

спеціальності 201 «Агрономія»

Науковий керівник: Ірина МУШЕНИК

канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри математики,

інформатики та академічного письма

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,

м. Кам'янець-Подільський

ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС

Сучасний період розвитку суспільства характеризується сильним впливом на нього інформаційно – комунікаційних технологій (ІКТ), які проникають в усі сфери людської діяльності, забезпечують поширення інформаційних потоків у суспільстві і утворюють глобальний інформаційний простір. Невід’ємною і важливою частиною цих процесів є комп’ютеризація освіти. Наразі в Україні йде становлення нової системи освіти, орієнтованої на входження у світовий інформаційно-освітній простір. Цей процес супроводжується істотними змінами в педагогічній теорії і практиці освітнього процесу, пов’язаними із внесенням коректив у зміст технологій навчання, які повинні бути адекватними сучасним технічним можливостям і сприяти гармонійному входженню дитини в інформаційне суспільство [4].

Комп’ютерні технології покликані стати невід’ємною частиною цілісного освітнього процесу, значно підвищувати його ефективність. Тому рівень комп’ютеризації разом з кадровим і методичним забезпеченням освітнього процесу є вирішальним показником оцінювання дієздатності не тільки сучасної школи, а й закладу дошкільної освіти [1].

Використання ІКТ в управлінській діяльності:

- робота в міській освітній мережі ;
- розрахунок стажу роботи працівників;
- співпраця з дошкільними закладами інших міст України, тощо;
- створення бази даних працівників здо, дітей та батьків;

- робота з документацією (звіти, інформація в різних органах, накази, довідки тощо)
- участь у форумах, чатах, конференціях;
- опрацювання нормативно-правової документації шляхом використання інтернет;
- створення портфоліо педагогічних працівників;
- оформлення внутрішнього контролю за службами в електронному вигляді.

Використання ІКТ у методичній роботі:

1. оформлення ділової документації;
2. проведення контрольної – аналітичної діяльності (підготовка схем аналізу, обробка даних, результативність у вигляді графіків, діаграм (атестація педагогів, рівень знань дітей з різних розділів програми тощо);
3. робота в мережі інтернет з питання самоосвіти та накопичення інформаційного матеріалу.
4. оформлення атестаційних матеріалів;
5. розробка презентацій до семінарів, методичних об'єднань, конференцій;
6. використання мультимедійного супроводу в роботі;
7. оформлення картотеки періодичних видань, облік методичної та художньої літератури;
8. оформлення стендів, інформаційних куточків [3].

У результаті впровадження сучасних інформаційних технологій у бібліотечно-інформаційні процеси змінюються і послуги, які надає бібліотека, розширюються можливості інформаційного супроводу підготовки здобувачів, групових та індивідуальних занять, надається можливість користуватися комп'ютерами. Довідково-бібліографічний апарат бібліотеки включає базу даних інформаційних ресурсів, створених у навчальному закладі (матеріали перспективного педагогічного досвіду, публікації, творчі роботи, а також фонд інформаційних ресурсів мережі Інтернет [5].

Сьогодні бібліотеки поєднують як традиційні засоби інформації (книги, підручники, довідковий фонд, газети, журнали), так і нетрадиційні (медіатеки, відеотеки, фонд електронних підручників, фонд електронної художньої, науково-пізнавальної та довідкової літератури, інтернет-ресурси) і сприяють будь якій інноваційній діяльності.

Результатом такої роботи є участь педагогів у міжнародних та всеукраїнських проектах з питань інформатизації освіти надає досвід використання новітніх технологій, поширює можливості опанування нових методик, збагачує освітню систему [1, 192].

Список використаних джерел:

1. Азарова, Н. В. Інтерактивні технології навчання майбутніх правників. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Умань. ПП Жовтий О. О., 2011. Випуск 39. Частина 2. С. 7–13.
2. Просяник, О. П. Інтерактивне онлайн-навчання іноземній мові. *Сучасні засоби навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах*. 2013. С. 88.
3. Пілат О. Становище електронних видань у сучасному медіасвіті з погляду регламентації. *Комп'ютерні технології друкарства*. 2010. Вип. 23. С. 174–178 Режим доступу: <http://archive.nbuv.gov.ua/portal>.
4. Мушеник І. Сучасні реалії і тенденції розвитку інформаційних технологій в освіті. *InterConf*. Вип. 27. 2020. С.143–146.
5. Пожуєв В. І. Інформатизація як ресурс розвитку сучасного українського суспільства. 2009. Вип. 38. С. 4–12.

Анастасія ТРОФІМЕНКО
канд. пед. наук, завідувач кафедри іноземних мов,
Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка,
м. Кам'янець-Подільський

ЗАСТОСУВАННЯ НОВИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ОСНОВА ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ ІНШОМОВНОЇ СКЛАДОВОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ НЕМОВНОГО ВИШУ

Особистісно-орієнтований підхід до навчання професійно-орієнтованого спілкування на основі використання електронних освітніх технологій створює значну мотивацію для вивчення дисципліни «Іноземна мова для спеціальних (професійних) цілей», що дозволяє автономно створити освітні траєкторії, мати власний графік роботи, що створює умови для індивідуального та особистісного розвитку, дає можливість удосконалюватися, реалізувати професійні проєкти іноземною мовою.

Перевагою електронного освітнього порталу є можливість використання даної технології викладачем та студентами не лише дистанційно, а й у режимі реального часу під час аудиторного заняття. Наприклад, студент представляє підсумковий варіант презентації у групі після проведеної роботи дистанційно з викладачем з іноземної мови, науковим керівником з представленої проблеми, одногрупниками та колегами по роботі.

Для реалізації інноваційних робочих програм з дисципліни «Іноземна мова для спеціальних (професійних) цілей» на основі використання навчальних дистанційних технологій необхідно:

- модернізувати інформаційно-технологічне забезпечення процесу навчання дисципліни «Іноземна мова для спеціальних (професійних) цілей» за напрямом спеціальностей студентів;

- створити електронні навчально-методичні посібники з дисципліни «Іноземна мова для спеціальних (професійних) цілей» за напрямом спеціальностей студентів;
- виявити педагогічні умови з метою ефективної реалізації компетентнісного підходу до навчання дисципліни «Іноземна мова для спеціальних (професійних) цілей» з урахуванням інноваційних змін освітнього простору вузу;
- поглибити розгляд особливостей особистості студента в процесі взаємодії з інформаційним освітнім простором з урахуванням міждисциплінарних зв'язків дисципліни з метою формування іншомовної професійної комунікативної компетентності;
- розширити спектр вивчення особливостей теоретичних та практичних аспектів викладання дисципліни «Іноземна мова для спеціальних (професійних) цілей» та компетентнісного підходу до навчання даної дисципліни у вітчизняному освітньому просторі з метою пошуку найбільш ефективних шляхів мовної підготовки студентів нелінгвістичного вузу.

Проблема розвитку та вдосконалення навичок професійно-орієнтованого спілкування англійською мовою напряму профільної підготовки студентів вузу є особливо актуальною в епоху глобального розвитку інформаційного суспільства, академічної та професійної мобільності, входження вузів до єдиного міжнародного освітнього простору. Ця проблема в українських вишах все ще перебуває на стадії розвитку та модернізації. Тому потрібен подальший пошук шляхів ефективної та якісної підготовки конкурентоспроможних фахівців, здатних здійснювати повноцінне професійно-орієнтоване спілкування на міжнародному рівні у полікультурному світовому співтоваристві.

Список використаних джерел:

1. Коваль Т.І. Інтерактивні технології навчання іноземних мов. Наукові записки НДУ ім. М.Гоголя. *Психолого-педагогічні науки*, 2011. № 7. С.25–37.
2. Пометун О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. пос. Київ: Видавництво А.С.К., 2004. 192 с.

3. Уровицька Ю. Інформаційно-комунікаційні технології у вищих навчальних закладах: алгоритм впровадження. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія «Педагогічні науки»*, 2016. Вип. 133. С. 23–26. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2016_133_8.

4. Хутірський А.В. Технологія евристичного навчання. Нові технології. 1998. № 4. С.15-19.

5. Draper S. Available from University of Glasgow. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.psy.gla.ac.uk/~steve/ilig/il.html> .

6. The WebQuest Page. Reading and Training Materials. 1998-2005. <http://webquest.sdsu.edu/materials.htm>.

СЕКЦІЯ 2

НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ, МЕТОДИКИ ТА ТЕХНІКИ У ВИКЛАДАННІ ОБОВ'ЯЗКОВИХ ТА ВИБІРКОВИХ ДИСЦИПЛІН СУЧАСНОГО ЗВО

Юлія ВЕРБИЦЬКА

викладач,

ВСП «Новоушицький фаховий коледж

Закладу вищої освіти «Подільський державний університет»,

смт Нова Ушиця

МЕТОДИ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІН

Технологія навчання – жорстко алгоритмізована сукупність процесуально-методичних дій педагога і використовуваного ним дидактичного інструментарію, яка забезпечує ефективну навчальну діяльність учня чи студента і досягнення проєктованого результату дидактичного циклу; включає: методи й форми організації навчальної діяльності, способи і засоби навчання, контроль і оцінювання засвоєння, способи корекції. Якщо технологія навчання – чітка система дій, яка гарантує досягнення мети, то методика викладання допускає розмаїтість, варіативність способів реалізації теоретичних положень, а дидактична система, залежно від рівня її інструментарію, може бути ближчою до технології чи методики.

Особисто мені притаманні інтерактивні методи. В своїй практиці ведення позакласних та аудиторних занять, я пробую використовувати дані методи.

Інтерактивне навчання – це, перш за все, діалогове навчання, в ході якого здійснюється взаємодія викладача і студента.

В ході діалогового навчання студенти вчаться критично мислити, розв'язувати складні проблеми на підставі аналізу обставин і відповідної інформації, приймати продумані рішення, приймати участь у дискусіях, спілкуватися з іншими студентами. Інтерактивне навчання – форма пізнавальної діяльності, спрямована на підвищення ефективності навчально-виховного процесу шляхом взаємодії суб'єктів навчання.

На думку О. Коротаєвої, особливість інтерактиву полягає в тому, що в ході навчання практично всі студенти виявляються залученими у процес пізнання, вони мають можливість аналізувати те, що вони вже знають, розуміють. Під час інтерактивного навчання студент стає не об'єктом, а суб'єктом навчання, відчуває себе активним учасником подій і власної освіти та розвитку. Це забезпечує внутрішню мотивацію навчання, що сприяє його ефективності.

У своїй практиці стараюсь використовувати:

- Метод «Робота в парах» - технологія, яку можна використовувати для досягнення будь-якої дидактичної мети: засвоєння, закріплення, перевірки знань тощо. За умов парної роботи всі студенти отримують рідкісну за традиційним навчанням можливість говорити, висловлюватись. Робота в парах дає їм час подумати, обмінятись ідеями з партнером і лише потім озвучувати свої думки перед аудиторією.

- Метод «Мікрофон» - дає можливість кожному висловлювати думку, швидко, по черзі, відповідаючи на запитання.

Правила проведення «Мікрофону»: говорити має право тільки той учень, у кого «символічний» мікрофон; відповіді не коментують і не оцінюють; коли хтось висловлюється, інші мають дотримуватися тиші.

- Метод «Мозковий штурм» - це ефективний метод колективного обговорення, пошук рішень, який спонукає виявляти свою уяву та творчість.

- Метод «Розігрування ситуації за ролями» - мета розігрування ситуації за ролями – визначити особисте ставлення до конкретної життєвої ситуації, набути досвіду поведінки в подібній ситуації методом гри, виконання ролі близької до реальної життєвої ситуації. Допомогає навчатись через досвід і почуття.

- Метод «Дискусії» - Дискусія – широке публічне обговорення спірного питання: дебати, переговори.

- Метод «Снігової кулі» - це спосіб колективного пошуку спільного рішення або погляду на певний об'єкт через з'єднання окремих ідей в єдине ціле (окремі ідеї з'єднуються в єдине ціле як сніг у грудки, а грудки – у велику

кулю).

Має такі переваги:

- залучає до навчального процесу кожного з учасників, спонукає їх до активності;

- дає змогу викладачеві заздалегідь оцінити сильні та слабкі аспекти групи, потреби групи загалом та кожного її учасника;

- згуртовує навчальну групу, формує партнерські відносини між її учасниками

- Метод «Міні - проекти» - відтворення своїми руками розуміння тієї чи іншої ситуації за допомогою підручних засобів.

- Метод «Конференція» – звільнити думки і фантазію учасників від стримуючих факторів і направити їх на обговорення та пошук оптимального вирішення проблеми.

- Метод «Ділової гри» - цей метод представляє собою в комплексі рольову гру з різними інтересами її учасників і необхідністю прийняття рішення щодо закінчення або в ході гри. Рольові ігри допомагають формувати в студентів такі якості, як комунікативні здібності, самостійність мислення.

- Метод «Квест, Веб-КВЕСТ» - загалом квест (від англ. quest – пошук, пошуки пригод) трактується як аматорське спортивне/інтелектуальне змагання, основою якого є послідовне виконання командами або окремими гравцями заздалегідь підготовлених завдань. Науковці-методисти та вчителі-практики розглядають квест (веб-квест) насамперед як різновид навчальних ігор, застосування яких забезпечує формування різних компетенцій учнів/студентів та суттєво підвищує пізнавальний інтерес.

- Метод 3D технологій - 3D технології є однією з найбільш захоплюючих новітніх технологій, доступних сьогодні. Використання 3D технології в освітньому процесі дозволяє суттєво підвищити його ефективність завдяки наближенню віртуального комп'ютерного середовища до реального тривимірного світу.

Головна мета – це допомогти студентам вивчати принципи STEAM - освіти, розширити горизонти готовності до майбутнього та сприяти освітнім інноваціям сьогодні. Основне завдання програми спрямоване на розвиток уяви і фантазії, формування потужної мотивації до дослідницької діяльності та наочне знайомствостудентів з тривимірною візуалізацією і моделюванням.

Однак, STEAM-освіта - це напрям, при якому в навчальних програмах посилюється навіть інноваційно-технологічний компонент у вивченні творчих, мистецьких дисциплін.

Ефективними є заходи, в яких студенти виявляють свою ініціативу, творчість, самовираження. І серед них – пошукова діяльність: вивчення історії свого району, села, чи вулиці, збирання легенд, звичаїв, традицій, свого роду, пропаганда цих матеріалів.

Викладач не повинен зупинятися ні на своєму навчанні, ні в своїй творчості, ні в оволодінні новими методами і прийомами навчання та виховання.

Список використаних джерел:

1. Сучасні технології навчання і методики викладання дисциплін: Навчально-методичний посібник для слухачів курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти. Полтава : АСМІ, 2020. 303 с.

Надія ВЛАСЕНКО
здобувач вищої освіти 2 курсу ОС «магістр»
спеціальності 211 «Ветеринарна медицина»
Науковий керівник: **КОВАЛЬ Тетяна Вячеславівна**
канд. с.г. наук, доцент кафедри екології і загальнобіологічних дисциплін,
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,
м. Кам'янець-Подільський

ПЕРЕВАГИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО- КОМУНІКАТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИЩІЙ ОСВІТІ

В Україні йде становлення нової системи освіти, орієнтованої на входження у світовий інформаційно-освітній простір. Цей процес супроводжується суттєвими змінами в педагогічній теорії і практиці навчально-виховного процесу, пов'язаними з внесенням коректив у зміст технологій навчання, які повинні відповідати сучасним технічним можливостям, і сприяти гармонійному входженню здобувачів вищої освіти в інформаційне суспільство. Комп'ютерні технології покликані стати не додатковим «довантаженням» в навчанні, а невід'ємною частиною цілісного освітнього процесу, що значно підвищує його ефективність.

Інформаційно-комунікаційні технології навчання мають давати відповіді на запитання: як організувати в комп'ютерному середовищі навчальний процес з урахуванням специфіки конкретної навчальної дисципліни, навчальних та практичних цілей, які засоби ІКТ і як використовувати, яким змістом їх наповнити, як контролювати їх якість. Інформаційно-комунікативні технології (ІКТ) є одним із засобів навчання, що сприяє реалізації педагогічної ідеї. Будь-який засіб навчання має конкретні дидактичні можливості, які відповідно до навчально-виховного завдання визначають його дидактичні функції.

Сьогодні вже не можна розглядати навчання тільки як процес передачі певної суми знань, як процедуру вироблення необхідних знань та вмінь, потрібно підсилювати особистісно-діяльнісний та компетентнісний аспекти навчання.

Переваги використання ІКТ у вищій освіті очевидні. Застосування сучасних ІКТ створюють нові можливості для навчання, відкривають нові перспективи для підвищення ефективності освітнього процесу. ІКТ надає доступ до величезної кількості інформації, що міститься в різноманітних електронних джерелах, а викладачам дає змогу краще викласти матеріал, зробити його цікавішим, швидко перевірити знання здобувачів вищої освіти та підвищити їхній інтерес до навчання. Викладач має можливість отримувати найостаннішу інформацію, активно спілкуватися з колегами. Завдяки цьому підвищується його авторитет, він дійсно може бути носієм культури, знань, усього передового. З'являються нові, практично необмежені педагогічні можливості для індивідуалізації навчального процесу. Впровадження у навчальну діяльність ІКТ часто вимагає змін форм організації навчальної системи, призводить до змін у діяльності здобувачів вищої освіти, викладачів, керівників навчальних закладів і тому має охоплювати всі сфери їх діяльності [1, с. 50].

Сьогодні у закладах вищої освіти України є сучасне системне програмне забезпечення, підключення до мережі Інтернет робочих місць керівників закладу освіти та комп'ютерних класів, в навчальному процесі викладачами використовуються комп'ютерні навчальні програми. До інноваційних методів, які поступово впроваджуються у вищій освіті, можна віднести мультимедійні лекції, телекомунікаційні проекти, методи автоматизованого контролю навчальних досягнень здобувачів вищої освіти, відеосемінари, відеоконференції, Інтернет-форуми, вебінари, off-line/on-line практично-лабораторні заняття та консультації. Перспективним є використання електронних засобів навчального призначення: електронних підручників, посібників, довідників, мережних навчально-методичних посібників, комп'ютерних навчальних систем у звичайному і мультимедійному варіантах, аудіо- та відео-навчально-інформаційних матеріалів, лабораторних дистанційних практикумів, електронних бібліотек з віддаленим доступом та ін.

У навчально-виховному процесі використовуються освітні сайти і портали, на сторінках яких накопичується, обговорюється та розповсюджується освітня інформація, методичні матеріали, навчальні програми, надані електронні підручники, розробки лекцій та лабораторно-практичних занять з різних дисциплін.

Навчальні матеріали, подані в електронній формі, мають багато переваг. Вони готуються значно швидше, ніж паперові, на їх тиражування потрібно набагато менше матеріальних затрат. З використанням сучасних засобів телекомунікації вони можуть бути доступні всім без винятку здобувачам та викладачам.

Сьогодні кожен педагог закладу вищої освіти має уміти створювати текстові документи, таблиці, малюнки, діаграми, презентації, використовувати Інтернет-технології, локальні мережі, бази даних, здійснювати анкетування, діагностування, тестування, пошук необхідної інформації в мережі Інтернет, розробляти власні електронні продукти (демонстраційний матеріал тощо), а також використовувати готові електронні продукти у своїй професійній діяльності [9, с. 58-60].

Використання ІКТ дає змогу покращити рівні навчальних досягнень здобувачів вищої освіти, що в свою чергу, призведе до формування нових висококваліфікованих, конкурентоспроможних, цілеспрямованих, ініціативних спеціалістів.

Список використаних джерел:

1. Биков В. Ю. Сучасні завдання інформатизації освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2010. №1(15). С. 50.
2. Коваль Т.В. Використання інформаційно-комунікативних технологій при вивченні курсу біохімії. *Професійно-прикладні дидактики*. 2016. Випуск 2. С. 58-60.

Василь ГОЛІНЕЙ

*здобувач вищої освіти 3-го року навчання
освітньо-наукового ступеня «доктор філософії»*

Науковий керівник: ЛЯСКА Оксана Петрівна

*канд. психол. наук, доцент кафедри права,
професійної та соціально-гуманітарної освіти,*

*Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,
м. Кам'янець-Подільський*

ПРОБЛЕМА ВСТАНОВЛЕННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО КОНТАКТУ В ДИСТАНЦІЙНІЙ ФОРМІ НАВЧАННЯ

Проблема встановлення контакту як відправної точки та основи психолого-педагогічної взаємодії набуває гострої актуальності в дистанційній формі навчання. Утруднений контакт (або неможливість його встановлення) створює ризики, пов'язані зі втратою управління освітнім процесом, включаючи ослаблення особистісного аспекту взаємодії суб'єктів освітнього процесу, втрату можливості відстежити виникнення зон девіації та ін. Навіть при онлайн-режимі організації дистанційного навчання відсутній повноцінний зоровий контакт (або повністю відсутній – при виведенні на весь екран презентації, або студенти бачать викладача, але не бачать один одного, а педагог не бачить їх (або більшість з них). Це не дозволяє викладачу діагностувати психолого-педагогічну ситуацію в умовній аудиторії, повною мірою розгортати діалог, що становить сутність будь-якої особистісно-орієнтованої освітньої технології, тощо. Наприклад, близько 15% інформації втрачається просто за відсутності міміки на обличчі мовця і т.п.

Наростання частки письмової мови у комунікації виключає використання інтонації та інших характеристик мови та голосу як педагогічного інструменту. Не долає онлайн-режим й асинхронності дистанційного навчання, в силу неминучого «зазору» між емоційним імпульсом і емоційним імпульсним відгуком, що пояснюється насамперед вищеописаними факторами. Зарубіжні дослідники психоемоційного стану студентів ЗВО у період самоізоляції

зазначають: 48% студентів заявляли, що їм необхідне живе спілкування [3, с. 71]. Даний факт прямо або опосередковано може свідчити про перебої в психолого-педагогічному контакті, про емоційну збідненість контакту, про недостатньо адекватне переформатування контакту при входженні в дистанційну взаємодію та багато іншого, і, як наслідок, підвищення значення педагогічної підтримки в умовах дистанційного навчання.

У спробі зберегти управління освітнім процесом можуть з'являтися тенденції, які зумовлені посиленням у навчальному процесі методів зовнішнього контролю, тренінгу, необ'єктивного натягування зі шкодою для розвитку внутрішньої мотивації, розуміння, рефлексії, заміною науково-методичного забезпечення навчання різними діагностико-кваліметричними процедурами [2, с. 17], і, в кінцевому рахунку, може відбутися заміна освітньої парадигми з особистісно-орієнтованої на знаннєво-орієнтовану. Величезний соціально-психологічний ризик такого переходу полягає у редукуванні суб'єктності учасників освітнього процесу, радикальному скороченні простору свободи для особистісного розвитку. «Утримуючи» особистісно-орієнтовану освітню парадигму, педагог перш за все намагатиметься зберегти внутрішню діалогову сутність процесу навчання. Звичайно, діалог не зводиться до усної дискусії, і відбувається у внутрішньому мовленні. Особистісний досвід, що розуміється як компонент особистісно-орієнтованого навчального змісту, вступає в діалог з так званими об'єктивними компонентами (що представляють опонуючі одна одній точки зору, різні смислові системи, в які можна занурити той самий предметний навчальний матеріал тощо), що також перебувають у діалоговому поєднанні. Підключати студентів до роботи з таким змістом педагог може як при очному, так і при дистанційному навчанні. Але боротьба мотивів, які виникають при осмисленні діалогового змісту, перебудова систем особистісних цінностей створюють напругу, що потребує розрядки, в тому числі і навіть насамперед, у «зовнішньому» діалозі. Питання про встановлення контакту поза очима синхронної взаємодії стає, таким чином, питанням про

саме існування події «Я – Ти» у групі дистанційного навчання, а отже, про перспективи особистісного розвитку, адже особистість є там, де є діалог.

Відкат до знаннево-орієнтованої освітньої парадигми може породити ще один негативний ефект: реалізація педагогічної діяльності у цій парадигмі обмежує можливості педагогів з діагностики та профілактики девіантної поведінки слухачів. Профілактика девіантної поведінки, безумовно, має на меті участь та солідарну професійну відповідальність багатьох спеціалістів. Однак у безпосередньому регулярному контакті в освітньому процесі зі студентами знаходяться насамперед викладачі. Саме вони можуть здійснювати профілактику (особливо первинну) девіацій, так би мовити, природним шляхом у рамках навчального процесу, не вдаючись до організації тих чи інших окремих самостійних заходів. Однак при знаннево-орієнтованому підході учасники освітнього процесу гранично відчужені один від одного. Їхня взаємодія побудована за суб'єкт-об'єктним типом, де педагог займає авторитетно-домінуючу позицію, не виходячи у сферу упередженого, особистісно-значущого. Завдання студента – відповідати вимогам викладача. При відхиленому розвитку, крім прогресуючої соціальної та психологічної дезадаптації, фіксується також особистісна деструкція, з якою студент у рамках знаннево-орієнтованого підходу залишається віч-на-віч. В умовах дистанційного навчання цей факт може визначити подальше «скочування» в девіацію [1, с. 322].

Взаємодія між учасниками особистісно-орієнтованого освітнього процесу здійснюється як суб'єкт-суб'єктна, з визнанням паритету особистісних позицій, що дозволяє встановлювати довірливий контакт навіть за умов дистанційного навчання та «запускати» особистісне зростання. Саме особистісне зростання часто називають головним та найнеобхіднішим аспектом суб'єктивного благополуччя [4, с. 215], а створення умов для особистісної взаємодії та розвитку є профілактикою девіацій.

Отже, проблема встановлення психолого-педагогічного контакту при організації дистанційного навчання пов'язана не тільки з особливостями

використання педагогічної техніки, але з ризиком зміни особистісно-орієнтованої освітньої парадигми на знаннєво-орієнтовану, і в умовах, що передбачають особливу увагу до потенційних зон виникнення девіацій.

Список використаних джерел:

1. Каменева, И.Ю. Профилактика девиантного поведения подростков и юношества в контексте личностно-ориентированного образовательного процесса. *Профилактика девиантного поведения детей и молодежи: региональные модели и технологии: сборник материалов Второй международной научно-практической конференции (8–10 октября 2020 года)*. Симферополь, 2020. С. 320–325.
2. Uddin, M. Personal and motivational aspects of students studying in traditional face-to-face system and distance education system. *Психология и Психотехника*. 2014. № 2. С. 192-200. DOI: 10.7256/2070-8955.2014.2.10932.
3. Олейник Е.В. Изучение проблемы адаптации студентов вуза в условиях самоизоляции к on-line обучению с применением дистанционных образовательных технологий. *Современное педагогическое образование*. 2020. №5. С. 69–72.
4. Psychological Aspects of Cyberspace: Theory, Research, Applications. Barak A. (Ed.). 1st ed. NY, USA: Cambridge University Press, 2008. 336 p.

Сергій КІРДАН

*здобувач вищої освіти 2 курсу ОС «бакалавр»
спеціальності 014 «Середня освіта. Біологія та здоров'я людини»*

*Науковий керівник: **ЮРЧЕНКО Оксана Володимирівна**,
канд. пед. наук, викладач кафедри педагогіки та освітнього менеджменту,
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини,
м. Умань*

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИКЛАДАННІ ОБОВ'ЯЗКОВИХ ТА ВИБІРКОВИХ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ ЯК СКЛАДНИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Упродовж останніх років відзначаємо посилення інтересу академічної спільноти та здобувачів вищої освіти до застосування інноваційних технологій навчання в освітньому процесі сучасних закладів вищої освіти. Водночас зауважимо, що здобувачі вищої освіти спонукають науково-педагогічних працівників до пошуку нових форм, методів та технологій організації синхронного та асинхронного навчання, упровадження засад практико орієнтованого навчання та елементів дуальної освіти в освітній процес.

У працях вітчизняних науковців [1–3] неодноразово наголошено на взаємозв'язку інноваційних підходів до викладання обов'язкових та вибіркових освітніх компонентів та забезпечення якості реалізації освітніх програм.

У «Рекомендаціях щодо застосування критеріїв оцінювання якості освітньої програми» досліджувані нами аспекти схарактеризовано у підкритерії 4.1. «Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи» [4, с. 29–30]. Відтак у межах реалізації освітніх програм, зокрема обов'язкових та вибіркових освітніх компонентів, основними видами навчальних занять мають бути лекції (традиційна, інноваційна (бінарна, із наперед запланованими (умисними) помилками, мультимедійна, проблемна, інтерактивна та ін.),

практичне заняття (інтерактивне, інтегрований семінар-дискусія та ін.), індивідуальне заняття, дистанційне, проєктне навчання, тренінг, самонавчання та ін. Доцільно застосовувати як традиційні методи навчання: бесіда, зокрема й евристична, розповідь, пояснення, демонстрація, доповідь, дискусія, диспут, рольова гра, метод громадської думки тощо, так і інтерактивні методи (проєктний, кейс-стаді, синектики та ін.), методів творчого пошуку (альтернативних рішень, контрольних запитань), методів дистанційного навчання та ін.

На наш погляд, ефективним у викладанні та проведенні занять в умовах дистанційного навчання є залучення роботодавців-стейкхолдерів, запрошення до викладання гостей лекторів.

Зважаючи на те, що упровадження засад студентоцентрованого навчання суттєво змінює освітній процес, то здобувачі вищої освіти можуть істотним чином впливати на розроблення та оновлення освітніх програм, формування переліку вибіркових дисциплін, самостійного обрання наукового керівника, тематики курсових та випускних кваліфікаційних робіт, участі у наукових заходах, які відповідають їх особистим та дослідницьким інтересам, що дозволяє їм проєктувати та реалізувати власну освітню та наукову діяльність.

Отже, застосування інноваційних технологій у викладанні освітніх компонентів узалежене від рівня професіоналізму науково-педагогічних працівників та є невід'ємним складником забезпечення якості освітніх програм.

Список використаних джерел:

1. Кірдан О.Л. Забезпечення якості реалізації освітніх програм: самооцінювання закладу вищої освіти. Тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції «Консорціуми університетів: забезпечення сталого розвитку закладів вищої освіти України та їхньої конкурентоспроможності». ред. кол.: О. О. Дробахін (голова) та ін. Донецьк: ДНУ, 2020. С.146–148.

2. Кірдан О.Л., Кірдан О.П. Компетентнісний підхід як основа управління якістю вищої освіти. *Актуальні проблеми сучасної психодидактики : філософські, психологічні та педагогічні аспекти: Матеріали Другої*

міжнародної наук.-практ. конференції, м. Умань, 20-21 квітня 2018 року. *FOLIA COMENIANA* : Вісник Польсько-української науково-дослідницької лабораторії психодидактики імені Я. А. Коменського. Умань : ВПЦ «Візаві», 2018. С. 61–62.

3. Кірдан О.Л., Кірдан О.П. Шляхи забезпечення якості освітніх програм: змістовність відображення у публічному просторі процесу їх реалізації. *Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти» 08-10 квітня 2020 р.* Одеса, ОНАХТ. 2020. С. 259–262.

4. Рекомендації щодо застосування критерії оцінювання якості освітньої програми. Затверджено Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти 17 листопада 2020 р.: ТОВ «Український освітянський видавничий центр «Оріон»». Київ, 2020. 66 с.

Юлія КУКЛІНОВСЬКА

*здобувач вищої освіти 2 курсу ОС «бакалавр»
спеціальності 206 «Садово-паркове господарство»*

*Науковий керівник: **ПОПЕЛЬ Надія Аполлонівна***

*викладач кафедри іноземних мов,
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,
м. Кам'янець-Подільський*

РОЗВИТОК ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Сучасний стан міжнародних зв'язків України у різноманітних сферах життєдіяльності, вихід її у європейський та світовий простір, нові політичні, соціально-економічні та культурні реалії потребують певних трансформацій і у сфері освіти як важливого державного інституту.

Ідея освіти на відстані, в принципі, не є новою. Вона виникла з усвідомлення суспільством необхідності навчання без відриву від професійної діяльності. Нові обставини (збільшення попиту на вищу освіту) і нові можливості (комп'ютеризація, нові інформаційні технології, телекомунікації тощо) дали змогу перевести навчання на відстані на якісно інший рівень - створена дистанційна освіта. Питання дистанційного навчання є актуальним у наш час. Сьогодні існує безліч визначень поняття "дистанційне навчання". За одним із визначень дистанційне навчання – це індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій. Основна мета комунікації полягає в залученні та мотивації учасників до навчання. Використання методів дистанційного навчання дає змогу надавати освітні послуги різного характеру у відділених районах, навчати не відриваючи від основного виду діяльності, навчати осіб з фізичними вадами, мати доступ до освітніх ресурсів світу через використання сучасних засобів електронних комунікацій. Історично дистанційне навчання

виникло у 1840 році, коли сер Ісаак Пітман запропонував навчання через поштовий зв'язок для студентів Англії.

У сучасному світі дистанційна освіта – поширене явище. У багатьох країнах світу з кожним роком популярність її зростає, адже ця форма навчання, основним принципом якої є інтерактивна взаємодія між суб'єктами освітніх послуг, є найбільш гнучкою та доступною. Розвиток дистанційної освіти в Україні розпочався значно пізніше ніж у країнах Західної Європи і здійснювався дуже повільно з багатьох причин, зокрема, у зв'язку зі сприйняттям освітянами дистанційної освіти як конкурентної для класичної традиційної освіти. Але пандемічні обмеження пов'язані з COVID-19 внесли корективи в освіту України. Вимушене дистанційне навчання стало викликом для всіх учасників освітнього процесу. У 2002 році Міністерство освіти і науки України запровадило експеримент з дистанційного навчання.

Основну роль у здійсненні дистанційного навчання відіграють сучасні інформаційні технології. Внаслідок стрімкого науково-технічного прогресу вони швидко змінюються тому для розвитку дистанційного навчання потрібні чималі обсяги інвестицій, які дозволять придбати необхідне обладнання для забезпечення освітнього процесу. Завдяки сучасним інформаційним технологіям здобувачі освіти мають доступ до різноманітних інформаційних банків даних по всьому світу, можуть працювати разом над проектом, який їх цікавить, у межах телеконференції, обговорювати проблеми практично з усім світом.

Дистанційне навчання на базі комп'ютерних телекомунікацій розширює можливості дистанційно отримати нову професію, підвищити свою кваліфікацію, розширити свій світогляд, причому практично у будь-якому науковому чи навчальному центрі світу. Під час дистанційного навчання створюється найсильніша мотивація для самостійної пізнавальної діяльності здобувачів у групах та індивідуально.

Отже, дистанційна освіта набуває сьогодні все більшої популярності. Саме така форма навчання може швидко адаптуватися до вимог інформаційного

суспільства розкрити творчий потенціал здобувачів і сприяти формуванню майбутніх свідомих патріотів своєї країни, толерантних громадян світу. А це забезпечує входження України до європейського освітянського простору.

Список використаних джерел:

1. Маслюк Ю. А. Проблеми використання інформаційних та комунікаційних технологій у навчальній діяльності. *Інновації в освіті*. 2006. № 1. С. 117–123.

2. Кухаренко В. М., Рибалко О. В., Сиротенко Н. Г. Дистанційне навчання: умови застосування. Дистанційний курс: навч. посібник Вид. 3-е. Харків, 2002. 320 с.

Микола ЛІСОВСЬКИЙ

здобувач вищої освіти 2 курсу ОС «магістр»

спеціальності 211 «Ветеринарна медицина»

Науковий керівник: **КОВАЛЬ Тетяна Вячеславівна**

канд. с.г. наук, доцент кафедри екології і загальнобіологічних дисциплін,

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,

м. Кам'янець-Подільський

ПРОГРАМНІ ЗАСОБИ ПІДТРИМКИ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Ефективність навчального процесу закладу вищої освіти складається з двох основних компонентів: ефективності навчальної діяльності, пов'язаної з науковою організацією навчальної роботи здобувачів вищої освіти, їх здібностями, вольовими якостями та інтересом до навчання, з одного боку, і ефективністю педагогічної праці, також пов'язаної з рівнем її наукової організації, з кваліфікацією, загальною культурою, сукупністю особистих якостей педагогів – з іншого.

Комп'ютер у навчальному процесі не механічний педагог, а засіб, що посилює та розширює можливості навчальної діяльності викладача. Це означає, що в умовах комп'ютеризації навчання роль педагога зростає, оскільки він визначає організаційно-методичну структуру і зміст всього навчання. Саме він організує роботу та виділяє комп'ютеру абсолютно конкретну функцію в конкретний момент [1, с. 6-14].

Концепція інформаційної системи підтримки навчального процесу, у першу чергу, повинна враховувати психолого-вікові категорії користувачів, що в свою чергу вимагає використання різних форм організації навчального процесу.

Традиційні форми організації навчального процесу спираються на використання книги як основного дидактичного засобу. Та за умов інформатизації освіти сучасні форми організації навчального процесу ґрунтуються на використанні інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ).

Проте, провідну роль в організації й реалізації навчального процесу, виконує викладач.

До електронних засобів підтримки процесу навчання відносять: електронний підручник, систему вправ для самоперевірки; електронний задачник, збірник завдань для тематичних атестацій; електронний довідник; бібліотеку електронних опорних конспектів; бібліотеку тестових завдань; систему побудови графіків (і геометричних фігур); середовище (підтримки) розв'язання задач тощо.

Використовуючи електронні засоби навчання, необхідно забезпечити робочі місця лектора, викладача та здобувача вищої освіти.

Робоче місце лектора є комплексом програмних засобів, у тому числі електронний підручник, які забезпечують підготовку та проведення лекційного заняття з навчального курсу у закладі вищої освіти. Лекції проводитимуться у лекційній аудиторії, обладнаній комп'ютерними засобами відображення навчального матеріалу.

Робоче місце викладача забезпечує такі функції: підготовка та управління проведенням практичного заняття з навчального курсу, формування навчального матеріалу для теоретичної частини заняття, формування навчальних завдань для практичної роботи здобувачів вищої освіти та контрольних робіт, автоматизовану перевірку виконання навчальних завдань. Заняття проводяться у комп'ютерній аудиторії, обладнаній комп'ютерною мережею.

Робоче місце здобувача вищої освіти забезпечує такі функції: виконання практичних завдань, самостійну роботу над вивченням теоретичного матеріалу, виконання контрольних робіт. Крім того, електронний підручник може бути установлений на локальному комп'ютері у конфігурації, яка забезпечує самостійну роботу здобувача на вивчення усього курсу дисципліни.

Існуючі сьогодні навчальні комп'ютерні системи в освіті вимагають від користувачів відповідних знань та навичок при виконанні діяльності за умови їх використання.

Нові інформаційні технології навчання дозволяють підвищити якість навчання здобувачів вищої освіти з урахуванням їх індивідуальних психологічних і фізіологічних особливостей. У цьому виявляється свого роду гуманізація навчання, оскільки знання і вміння можуть бути отримані в комфортніших для здобувачів умовах.

Чисельні дослідження в галузі застосування комп'ютерів як засобу отримання здобувачами знань з різних предметів [2, с. 155-160] дозволяють зробити висновок, що комп'ютери мають високу активність, сприяють підвищенню науковості та доступності навчання, посиленню самостійної пізнавальної діяльності здобувачів.

Комп'ютер може бути використаний у навчальному процесі як у навчальній діяльності, де його можливості дуже широкі – від довідника до моделювання конкретної ситуації – так і в управлінні навчальним процесом, де він є сучасним могутнім засобом отримання зворотного зв'язку: здобувач – комп'ютер – викладач. Він дозволяє індивідуалізувати самостійність навчання, де може бути реалізована манера засвоєння, відпрацювання інформації, а також манера спілкування кожного окремого здобувача вищої освіти, при цьому комп'ютер активно включає його в навчальний процес, звертає увагу на найбільш важливі аспекти матеріалу, що вивчається, розширює набір навчальних завдань, які застосовуються.

Список використаних джерел:

1. Биков В.Ю. Моделювання навчального середовища сучасних педагогічних систем. *Вісник Академії дистанційної освіти*. 2004. № 2. С. 6–14.
2. Лепкий М. І., Сацик В.О. Психолого-педагогічне використання комп'ютерних тренажерів, як інформаційних технологій навчання. Комп'ютерно-інтегровані технології: освіта, наука, виробництво : міжвуз. зб. Луцьк, 2011. Вип. 5. С. 155–160.

Олександр НАГИБАСЬ
здобувач вищої освіти 2 курсу ОС «бакалавр»
спеціальності 208 «Агроінженерія»
Науковий керівник: **ЧАЙКОВСЬКА Ольга Володимирівна**
канд. філол. наук, доцент, викладач кафедри іноземних мов,
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,
м. Кам'янець-Подільський

ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗА ДОПОМОГОЮ ПІСЕНЬ

Сьогодні англійська мова – «must have» для тих, хто хоче отримати престижну посаду, розвивати кар'єру та подорожувати. Вона давно стала міжнародною мовою у різних галузях – від дипломатичних переговорів до повсякденного спілкування із туристами у різних куточках світу. Тож, володіння англійською мовою стало вимогою часу.

Опанувати її не так складно, як може здаватися спочатку. Адже з'явилося чимало прогресивних методів і технологій навчання. Так, приміром, на заняттях з іноземної мови ми використовуємо он-лайн словник «Quizlet» [2], подкасти загального і професійного спрямування [2], а також TedTalks [3]. На жаль, такий вид роботи, як вивчення нової лексики на основі англомовних пісень та аналіз автентичних пісенних текстів, не був задіяний на заняттях з англійської мови в нашій групі. Метою нашої розвідки є вивчення переваг цього методу, алгоритму роботи над англомовними текстами пісень та аналіз пісенних сайтів для вивчення іноземної мови.

Не варто покладати надію, що лише завдяки пісням легко вивчити англійську та розмовляти на рівні носія. Насправді, для цього слід займатися додатково, не обмежуючись лише цим підходом. Проте, саме навчання через пісні дасть змогу звикнути до англійської та перетворити вивчення іноземної мови на цікавий та захоплюючий процес.

Дослідження показують, що вивчати іноземну мову найкраще по відеоматеріалах, які відповідають певним вимогам. Пісенне відео повинно бути коротким (не більше 3-х хвилин), має бути джерелом різноманітної та корисної

лексики відповідного рівня складності, а також містити відеоряд. Крім того, тексти пісень мають відповідати етичним критеріям: не містити політичної пропаганди та лайливої лексики [5].

Слухаючи пісню англійською, ви покращуєте свою вимову й інтонацію, запам'ятовуєте нові слова і вирази. А візуальний ряд створює контекст і допомагає пришвидшити процес запам'ятовування.

В піснях зустрінеться велика кількість популярних ідіом і сталих виразів, а також суто розмовних скорочень, які зустрічаються у неформальній бесіді, телефонному листуванні та коментарях у різних соціальних мережах.

Крім того, якщо ви відчуваєте себе ніяково, коли доводиться говорити іноземною мовою у формальній обстановці, музичні відео допоможуть вам зняти стрес і засвоїти англійську мову більш неформальним і веселим способом. Гарна музика—відмінний мотиватор і допомагає набутти впевненості в собі. А якщо вчити англійську з піснями не одному, а в колі однодумців, це допомагає розвинути навички роботи у команді та комунікативні звички [4].

Отож, у першу чергу, потрібно ретельно підійти до вибору пісні. Не варто починати процес із дуже складних чи надто швидких пісень. Тобто розпочинати вивчення із композицій у стилі блек-метал – не найліпший вибір.

Також у виборі пісні слід керуватися власними уподобанням для того, щоб вивчення англійської не стало нудним.

Обрану пісню варто слухати кілька разів поспіль. Потім доцільно відтворити почуте у письмовій формі і звірити із транскриптом музичного твору. Виокремити ті слова, які були помилково почуті та незнайому лексику. Перекладіть нові слова та кілька разів прочитайте їх уголос. Не обов'язково одразу завчати весь текст – досить вивчити лише виписані слова.

Тепер спробуйте співати разом із виконавцем. Бажано відтворити текст пісні декілька разів. Згодом співати можна без супроводу. А тепер головне – періодично повторюйте пісню, робити вправи та пригадувати переклад слів. В середньому при інтенсивних заняттях у трихвилинній пісні можна вивчити до 30 слів [6].

Існує певна кількість спеціалізованих сайтів, які мають на меті зробити процес вивчення нової лексики за допомогою англomовних пісень максимально зручним, простим та ефективним.

Esolcourses.com

Вправи у зазначеному вище додатку розподілені залежно від рівня знання мови. Для тих, хто має елементарний рівень володіння іноземною мовою рівень існує розділ «Easy», для більш просунутих користувачів – «Medium». Зручність сервісу полягає у тому, що ви одночасно сприймаєте текст на слух і бачите слова пісні на екрані. Додаток містить вправи не лише лексичного спрямування (множинний вибір, заповнення пропусків), а й граматичні завдання на вибір правильної форми дієслова та частини мови.

EFL Club Songs

Тут зібрані пісні найпопулярніших гуртів та виконавців різних часів – від The Beatles до Луї Армстронга. Навчання спрямоване, передусім, на аудіювання, тобто засвоєння інформації на звук. Тому у ході прослуховування потрібно виконувати тренувати вправи: вставляти пропущені слова та доповнювати фрази. Програма містить систему оцінювання, що, на нашу думку, є суттєвою перевагою.

Lyricstraining.com

Ресурс налічує тисячі пісень різного рівня складності. Залежно від обраного рівня сайт здійснює відбір вправ для тренування, які мають бути виконані у лімітований час.

My Pop Studio

Цей сайт уможливорює створення власного музичного англomовного контенту, а також дає можливість залучити команду.

Як говорять англійці: “Tastes differ”. При використанні пісень для вивчення англійської мови, ви можете вибрати кілька незнайомих треків різних жанрів. Нижче наведені пісні, які можуть бути використані у вивченні англomовної лексики.

The Cure – Friday I’m In Love

Текст цієї класичної пісні 90-х років ідеально підходить для запам'ятовування днів тижня англійською мовою. Пісня також розповідає про всілякі емоціях і словах, які англійці використовують для їх опису. Наприклад, «синій» означає «сумний».

The Beatles – Let It Be

Fab Four займають особливе місце в історії британської музики, а в їх блискучих піснях використовуються слова з усіх регіонів Англії.

Sting - Shape of my Heart

Одна із найуспішніших пісень виконавця, вийшла у 1993 році. Композиція має цікаву історію створення, розповідає про гравця в карти, якого не цікавлять виграші, а котрий намагається знайти логіку у грі та зрозуміти алгоритм.

Adele – Hello

Повільна пісня пропонує щоденні фрази типу «Як справи?» і «Я сподіваюся, що з тобою все гаразд».

Як висновок, вивчення англомовної лексики та граматики, удосконалення навичок аудіювання за допомогою пісень варто розглядати як ефективний навчальний метод. Сучасний сленг, сталі вирази та ідіоми, розмовні слова та обороти, культурологічний контекст, автентичні тексти сприятимуть не лише ефективному, але й цікавому вивченню іноземної мови.

Список використаних джерел:

1. Chaikovska O. The impact of podcasts designed through audacity on improving grammar skills. *Open educational e-environment of modern University*. 2020. no. 8. pp. 1–7.
2. Chaikovska O., Zbaravska L. The efficiency of Quizlet-based EFL vocabulary learning in preparing undergraduates for state English exam. *Advanced Education. Special issue*. 2020. vol. 7. no.14. P.84-90. <https://doi.org/10.20535/2410-8286.197808>
3. Humeniuk I., O. Kuntso N. Popel and Y. Voloshchuk. MASTERING LISTENING COMPREHENSION AT ESP CLASSES USING TED

TALKS. *Advanced Education*. 2021. vol. 8, no. 17, pp. 27-34. doi:10.20535/2410-8286.226733.

4. Вивчення англійської мови за допомогою пісень. ТОП-5 найкращих безкоштовних онлайн ресурсів. [online]. URL: <https://buki.com.ua/blogs/vyvchennya-anhliyskoyi-movy-za-dopomohoyu-pisen-top-5-naykrutishykh-bezkoshtovnykh-onlayn-resursiv/>

5. Як вивчати англійську по піснях ефективно. [online]. URL: <https://nyschool.org.ua/uk/blog/kak-uchit-anglijskij-po-pesnyam-ehffektivno/>

6. Як вивчати англійську по піснях. [online]. URL: <https://t1.ua/porady/41462-yak-vyvchaty-anhliysku-po-pisnyam.html>.

Yaroslava OSADCHUK
3-year student, Bachelor programme, specialty 072
«Finance, banking and insurance»
Scientific supervisor: Angelina ROLIAK
PhD, Associate Professor,
Foreign Languages Department,
Higher Educational Institution “Podillia State University”,
Kamianets-Podilskyi

TRANSFORMATIONS OF EUROPEAN UNIVERSITY EDUCATION

The university is one of Europe's most enduring social institutions. It has existed for over 900 years in forms that are still recognisable today, with essentially the same functions. As a result, the university has demonstrated remarkable institutional change dynamics, allowing it to maintain a flexible and rather effective balance of internal continuity and external responsiveness [5].

This balance was effective not only when the university's environment was relatively stable with incremental change demands, but also when the university's societal functions and underlying ideas were debated in more fundamental ways [8].

Our research demonstrates that the first 20 years after the Second World War represent a rather stable period in the relationship between the European university and society. These functions were relatively uncontested in the period of rapid economic growth in the 1950s and early 1960s. But from 70s the period of shifting to massification of university education has started [2]. This somehow resulted in a diversity of belief systems associated with the university, as well as an impact on the university's role in selecting socioeconomic and political elites. More importantly, massification had an impact on the university's education and research functions.

So higher university education is transforming from a social institution to an industry. But still it is not difficult to find examples of reforms that aim to leverage the university's economic potential as a knowledge generator and knowledge innovator [2]. Knowledge, technology, and innovation are now viewed as more central policy issues associated with the university than traditional issues associated with the concept of a university as a social institution [4].

Over the last 20 years, new governance, organizational, and management approaches have provided European universities with new tools for internal resource distribution, quality evaluation and improvement, the implementation of standards for the services provided, and the professionalization of their administrative practices and procedures [3].

Nonetheless, when considering recently published policy documents and reform proposals, particularly at the European level, the results of 20 years of national university reforms appear to be interpreted as disappointing, leading to claims for the need for additional modernization and reform [1]. In short, European universities are regarded as core knowledge institutions by policymakers, but they are said to require drastic reforms if they are to live up to their full potential. [5].

Especially, university sector needs to be reformed due to the recent severe situation with COVID-19. In order to combat the spread of the COVID-19 pandemic, higher education institutions around the world closed in 2020, affecting over 3.9 million international and foreign students studying in OECD countries [6]. The imposed lockdown had an effect on the continuity of learning and the delivery of course content, as well as students' perceptions of the value of their degree and every nation's ability to ensure their safety and well-being. These events may have a negative impact on university reforms in the future years.

At the same time, in such difficult situation with COVID-19, governments seek to encourage the internationalization of higher university education. They consider that student exchange may also be a means of strengthening links between countries, advancing regional identity and mutual understating, maintaining, or improving their economic development [7]. So, university education is approaching to sustainable development In such a way European cooperation illustrates that even in difficult pandemic situation government can stimulate University higher education, as it is a significant factor and a driving force for cultural, economic and technological prosperity of every welfare state.

References:

1. Humeniuk I. Distance learning – pros and cons. Збірник наукових праць Всеукраїнської науково-теоретичної конференції: *Проблеми гуманітаризації освіти у закладах вищої освіти України*. 17 травня 2020 р. Кам'янець-Подільський, 2020. С.105–108.
2. Maassen P. & Stensaker B. The knowledge triangle, European higher education policy logics and policy implications. *Higher Education*. 2011. V.61, № 6. P. 757–769
3. OECD. *Education at a Glance 2021: OECD indicators*. Paris: OECD Publishing, 2011. 474 p.
4. Ogienko O. Model of Professional Teachers Competences Formation: European Dimension. *Teacher Education Policy in Europe (TEPE), Network*. 2009.
5. Roliak A.O. Organization of lifelong professional education: Danish Context. *Молодий вчений*. 2018. V. 57, № 5. С. 79–83.
6. Roliak A.O. Higher Education and Student Mobility in Scandinavian Discourse. Science and Education a New Dimension. *Pedagogy and Psychology*. 2022. V. X, № 102, Issue: 263. P. 42–44. DOI: <https://doi.org/10.31174/SEND-PP2022-263X102-11>
7. Roliak A., Matiienko O., Manzhos E., Shamanska O., Burlaka N. Management of teacher education: Danish democratic discourse in postmodern era. *Independent Journal of Management & Production*. 2021. V. 12, № 6. P. 1463–1477. DOI: <https://doi.org/10.14807/ijmp.v12i6.1754>
8. Roliak A. O. Competence-based “Professional Foreign language” Educational Programs for Students of Economic Specialties: Ukrainian through European Dimension. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*. 2020. С. 15–18. DOI: <https://doi.org/10.31174/SEND-PP2020-221VIII89-03>
9. Clausen H.B., Andersson V. Problem-based learning, education and employability: a case study with master’s students from Aalborg University,

Denmark. *Journal of Teaching in Travel and Tourism*. 2018. DOI: <https://doi.org/10.1080/15313220.2018.1522290>

10. Roliak A.O. Competence-based “Professional Foreign language” Educational Programs for Students of Economic Specialties: Ukrainian through European Dimension. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*. 2020. C. 15–18. DOI: <https://doi.org/10.31174/SEND-PP2020-221VIII89-03>

Катерина ПОСТЕРНАК
здобувач вищої освіти I курсу ОС «магістр»
спеціальності 242 Туризм
Науковий керівник: *БАБУШКО Світлана Ростиславівна*
доктор педагогічних наук, професор
Національний університет фізичного
виховання і спорту України,
м. Київ

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ, ЯК УМОВА РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ВИЩОЇ ШКОЛИ

За сучасних умов війни, коли медіа сповнені недостовірної і часто брехливої інформації, питання розвитку критичного мислення, зокрема в освітньому середовищі вищої школи, набула особливої актуальності. Тому метою публікації є аналіз сутності критичного мислення в освітньому середовищі вищої школи та висвітлення ефективних інструментів його розвитку у студентів.

Традиційно, критичне мислення розуміють як здатність чітко і раціонально мислити про те, що робити, або у що вірити, яке включає здатність до рефлексивного та незалежного мислення. Критичне мислення вимагає нестандартного мислення, а отже твердження, що критичне мислення негативно впливає на творчість є хибною. Разом з тим, критичне мислення не повинно ототожнюватися з простою критикою.

Здатність мислити чітко та раціонально не обмежується певною предметною областю. Критичне мислення покращує мовленнєві та презентаційні навички. Зважаючи на це, для студентів закладів вищої освіти ці навички стають пріоритетними, адже вони безпосередньо пов'язані з вираженням власних думок. Ясне й систематичне мислення може поліпшити те, як людина висловлює свої ідеї, думки, плани. Тут, важливим є логічне, структуроване викладення тексту.

Концепція критичного мислення пройшла довгий шлях свого розвитку, однак і донині залишається актуальною. Сам термін «критичне мислення» сформувався лише наприкінці ХХ ст., коли у тогочасному суспільстві активно набирала оберти пропаганда [2].

Пропаганда являє собою систематичне намагання маніпулювати переконаннями, ставленням чи діями інших людей за допомогою символів (слів, жестів, прапорів, пам'ятників, музики, одягу, знаків розрізнення, тощо) [3]. Відмінність між невимушеною розмовою, вільним обміном думками та пропагандою полягає в навмисності і сильній зацентрованості на маніпуляціях.

Пропагандисти завжди мають певну мету або набір цілей. Для досягнення поставлених цілей, вони свідомо підбирають факти, аргументи та представляють їх у спосіб та у формі, який, на їхню думку, матиме найбільший ефект. Щоб максимізувати ефект, пропагандисти зазвичай опускають чи спотворюють відповідні факти або й просто брешуть. Нині українці відчули на собі, як працює пропагандистська машина Російської Федерації, як фальсифікується інформація, підтасовуються факти, подаються завідомо брехливі дані.

Тож очевидним стає потреба вміння раціонально оцінювати отриману інформацію, тобто критично мислити. Це – єдиний запобіжник потрапляння на «гак» пропаганди (особливо чорної або деструктивної – у якій усі факти спотворені). Для отримання інформації необхідною умовою є звернення до низки джерел, Відтак обов'язковою умовою стає знання іноземних мов. А вже для аналізу та оцінки отриманої інформації потрібно розвивати критичне мислення. Для його розвитку варто враховувати розумові здібності людини, які є індивідуальним показником.

Загалом, критичне мислення розглядають як два компоненти: 1) набір навичок формування та обробки інформації; 2) звичку використовувати ці навички для управління поведінкою. Виходячи з цих визначень, можна констатувати, що критичне мислення може і повинне розвиватися під час освітнього процесу, у тому числі й закладах вищої освіти.

На практичних заняттях у ЗВО бажано запроваджувати та використовувати такі інтелектуальні риси, як інтелектуальна чесність, інтелектуальна скромність, впевненість у розумі, інтелектуальна наполегливість, справедливість, інтелектуальна сміливість, інтелектуальна емпатія, інтелектуальна автономія [4]. Причому, основною вимогою до розвитку критичного мислення під час освітнього процесу є його систематичність [1].

Найголовнішим аспектом критичного мислення для студентів ЗВО є їх здатність уважно досліджувати щось: певну проблему, набір даних, текст тощо. Для цього під час навчання використовуються різноманітні інструменти. Їх можна умовно назвати «мисленнєвими». До прикладу, вміння ставити продумані запитання, аналізувати дані, досліджувати, інтерпретувати, збирати докази, судити, розпізнавати шаблони, застосовувати здоровий скептицизм. Усі вищевказані інструменти є невід'ємною частиною освітнього процесу загалом, у тому числі й самоосвіти.

Іншою категорією інструментів для розвитку критичного мислення студентів є навички комунікації: активне слухання, оцінка, пояснення, презентації, вербальна комунікація, письмове спілкування тощо. Вміння спілкуватись є обов'язковою умовою для того, аби ефективно ділитися своїми ідеями.

Наступним важливим інструментом є творчість і вміння використовувати інновації. Критичне мислення дозволяє знайти рішення, які раніше ніхто не висловлював. Тому у творчому підході до інформації студенту важливо проявляти гнучкість, використовувати свою уяву, вміння прогнозувати та синтезувати факти і події, бути відкритим, вміти співвідносити обставини чи факти. Щоб мислити критично, потрібно вміти відкидати будь-які припущення чи судження і просто аналізувати отриману інформацію. Обов'язкова вимога – бути об'єктивними, оцінюючи ідеї без упередженості. Тому тут важливі справедливість, спостережливість, об'єктивність. Мова йде про вроджені особливості кожного індивіда, які до того ж мають значний вплив на інший

навик критичного мислення – це вирішення проблем. Результатом має стати практичне вирішення проблеми. Для досягнення такого результату потрібно бути уважним до дрібниць, уточнювати, оцінювати, вміти визначати шаблони, раціонально мислити.

Отже, основною вимогою розвитку критичного мислення студентів закладів вищої освіти є його систематичність, а мисленнєві інструменти та комунікація мають стати пріоритетними в освітньому процесі.

Підсумовуючи усе вище сказане, можна дійти висновку, що критичне мислення – є необхідною умовою для навчання у закладі вищої освіти. Лише завдяки вмінню критично мислити можна розпізнати, виокремити та витиснути хибні твердження й обман. Тому таким важливим й актуальним є розвиток критичного мислення студентів закладів вищої освіти. Завдяки систематичному використанню критичного мислення учасниками освітнього процесу автоматично зросте і якість української освіти.

Список використаних джерел:

1. Critical Thinking Definition, Skills, and Examples. 2022. URL: <https://www.thoughtco.com/critical-thinking-definition-with-examples-2063745>
2. Defining Critical Thinking. URL: <https://cutt.ly/qFIo54K>
3. Propaganda. URL: <https://www.britannica.com/topic/propaganda>
4. Richard Paul and Linda Elder, The Miniature Guide to Critical Thinking Concepts and Tools, Foundation for Critical Thinking Press, 2008. URL: <https://cutt.ly/3FIu1gg>

Mariia ROZPUTNIAK

3-year student, Bachelor program

specialty 073 «Management»

Scientific supervisor: Angelina ROLIAK

PhD, Associate Professor,

Foreign Languages Department,

Higher Educational Institution “Podillia State University”,

Kamianets-Podilskyi

A NEW DIMENSION OF EDUCATION TOWARDS 2030: BRIEF ANALYSIS OF INCHEON DECLARATION

European integration trends in Ukraine and the Bologna process provide for the creation of a single Eurozone of higher education to ensure the competitiveness of European professionals in the world. The contemporary vision of educational system function in general is to transform lives through learning, recognizing the important role of knowledge and evidence-based information as the main drivers of development [1]. Moreover, we must press the point that the tendencies of educational transformations started with Bologna process continues today, bringing new challenges and targets. Taking this in mind, UNESCO together with UNICEF, the World Bank, UNFPA, UNDP, UN Women and UNHCR organized the World Education Forum 2015 in Incheon, Republic of Korea, from 19 – 22 May 2015, hosted by the Republic of Korea. Over 1,600 participants from 160 countries, including over 120 Ministers, heads and members of delegations, heads of agencies and officials of multilateral and bilateral organizations, and representatives of civil society, the teaching profession, youth and the private sector, adopted the Incheon Declaration for Education 2030, which sets out a new vision for education for the next fifteen years [7].

On this historic occasion, the vision of the worldwide movement for Education for All initiated in Jomtien in 1990 and reiterated in Dakar in 2000 was reaffirmed. The strategy of Education for All has demonstrated the most important commitment to education in recent decades which has helped to drive significant progress in education [6]. The recent decades with their numerous international and regional

human rights treaties has confirmed that right to receive education is interrelated with other human rights. Though, the majority of educational top management recognizes that unfortunately the goal of education for all is far from having been reached in all the countries of the world [4].

As a result, the Incheon Declaration was adopted after taking stock of progress made toward the EFA goals since 2000 and the education-related Millennium Development Goals (MDGs), as well as lessons learned, and after examining the remaining challenges and deliberating on the proposed Education 2030 agenda and Framework for Action, as well as future priorities and strategies for achieving them [3].

Moreover, the new vision of the contemporary education is reflected in modern technologies of Sustainable Development with corresponding targets to “ensure inclusive and equitable quality education and promote lifelong learning opportunities for all [7, p.6]”. Analyzing the abovementioned targets we can formulate the basic tendencies that our future educational goals will be focused on:

- 1) expanding access to education of all types, forms and levels;
- 2) inclusion and equity in and through education;
- 3) recognition of the gender equality importance;
- 4) access to quality education and to improving learning outcomes;
- 5) promoting quality lifelong learning opportunities for all, in all settings and at all levels of education [2].

In such a way, teaching a professional, during the training of specialists in education institutions, characterized by humanistic personality orientation, democracy, quality and accessibility [2].

Furthermore, it is a serious concern of nowadays that a large proportion of the world’s population lives in conflict-affected areas, and that crises, violence and attacks on education institutions, natural disasters and pandemics continue to disrupt education and development globally [5]. European administrative bodies commit to developing more inclusive, responsive and resilient education systems to meet the needs of children, youth and adults in these contexts, including internally displaced

persons and refugees. The need for education to be delivered in safe, supportive and secure learning environments free from violence is highlighted [6].

The analysis proves that, according to the Incheon Declaration, the modern teaching process in global educational spaces requires emergency response through recovery and rebuilding; better coordinated national, regional, and global reaction; and capacity development for comprehensive risk reduction and mitigation to ensure that education is maintained during conflict, emergency, post-conflict, and early recovery with the goal of forming a stable system of humanistic, democratic education.

Список використаних джерел:

1. Бахмат Н., Чайковська О. Цифрове освітнє середовище у закладі вищої освіти. Освітній простір ХХІ ст.: виклики та перспективи. 2021. С. 9–12.

2. Роляк А.О. Логіка реформування університетської освіти в європейському просторі: епоха знань. Гуманітарний вісник ДВНЗ “Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди” – Тематичний випуск “Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання”. 2015. № 14 (2). С. 91–98.

3. Роляк А.О. Continuous Professional Training of Teachers as a Part of Lifelong Learning: European Context. Educational Programs for Students of Economic Specialties: Ukrainian through European Dimension. Актуальні проблеми аграрної економіки: теорія, практика, стратегія: збірник наукових праць Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 45-річчю економічного факультету ПДАТУ (12-13 жовтня 2017 р., м. Кам’янець-Подільський). Кам’янець-Подільський: Подільський державний аграрно-технічний університет, 2017. С. 333–335.

4. Роляк А.О. Неперервна професійна освіта: європейський вимір. Аграрна наука та освіта в умовах євроінтеграції: збірник наукових праць Міжнародної науково-практичної конференції, Ч.2 (20-22 березня 2018 р., м. Кам’янець-Подільський). Тернопіль: Крок, 2018. С. 337–339 2018.

5. Роляк А.О. Новітні трансформації в педагогічній освіті епохи постмодернізму: Данський контекст. Наука XXI ст.: виклики та перспективи : колективна монографія в 2-х томах. Т.1. Суспільні науки [за заг. ред. : В. В. Іванишина]. Тернопіль: Осадца Ю.В., 2021. С. 179–191.

6. Humeniuk I. Distance learning – pros and cons. Проблеми гуманітаризації освіти у закладах вищої освіти України: збірник наукових праць Всеукраїнської науково-теоретичної конференції (17 травня 2020 р., м.Кам'янець-Подільський). Кам'янець-Подільський, 2020. С.105–108.

7. UNESCO. Education 2030. Incheon Declaration. Towards inclusive and equitable quality education and lifelong learning for all. Paris: UNESCO Publishing, 2016. 83 p.

Людмила СОЛОВЕЙ

канд. пед. наук, доцент,

доцент кафедри англійської мови та комунікації,

Київський університет імені Бориса Грінченка,

м. Київ

ПРОГРЕСИВНИЙ РОЗВИТОК ВИЩОЇ ОСВІТИ У ШВЕЦІЇ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

Національна система освіти України впевнено прямує шляхом модернізації, реформування та інтеграції у світовий освітній простір. Головними ознаками цього процесу є демократизація, гуманізація, гуманітаризація, інтернаціоналізація, технологізація, безперервність, масовість і висока якість освітніх послуг. Оскільки система освіти у Швеції вважається однією з найкращих у світі, вивчення її досвіду може стати корисним для української освіти. Саме завдяки високому рівню освіти і науки та успішній економічній політиці уряду, Швеція демонструє високі темпи зростання промислових галузей і високий рівень життя своїх громадян. З огляду на зазначене, метою публікації є висвітлення прогресивного розвитку вищої освіти у Швеції та виокремлення тих позитивних ідей її досвіду, що можуть бути імplementовані в систему освіти України.

Шведські університети успішно готують фахівців для різних сфер економіки: деревообробної, металургійної, гірничодобувної, лісової промисловості, багатогалузевого машинобудування (електротехнічного, електронного, турбіно-верстатно-, судно-, автомобіле-будування), банківської сфери, целюлозно-паперової, хімічної, текстильної, взуттєвої, та сфери сервісу. Крім того, Швеція є однією із провідних країн світу у сфері охорони навколишнього середовища та у поводженні з відходами. У країні функціонують десятки сміттєпереробних заводів, що використовують технологію «енергія-зі-сміття» [1].

У Швеції нараховується 14 державних університетів, в яких навчається більше 300 тисяч студентів [3, с.139]. Університети пропонують широкий вибір курсів та освітніх програм з різних дисциплін, причому у цьому переліку 600 програм пропонують навчання англійською мовою. З метою залучення іноземних студентів ЗВО Швеції пропонують відвідувати безкоштовні курси шведської мови.

Освітні програми розробляються у відповідності до потреб ринку праці. Разом з тим, усі освітні програми орієнтовані також і на потреби студентів. Їхню думку враховують в процесі вибору контенту навчальної дисципліни, визначення обов'язковості та вибірковості навчальних дисциплін. Належна оцінка ініціативності, застосування студентами критичного мислення і креативності, висловлювання власних думок і розробка цікавих ідей сприяють зростанню відвідуваності занять студентами, підвищенню їхньої пізнавальної активності та мотивації до навчання. Робота у групах під час лекції, на семінарах дає можливість студентам висловити свої думки, застосувати свої таланти, проявити творчість та ініціативу. Високий рівень володіння цифровими засобами оптимізують освітній процес і сприяють ширшому розкриттю потенціалу кожного учасника освітнього процесу.

Як правило, семестр в університеті складається з коротких навчальних курсів, кожен з яких студент вивчає протягом декількох тижнів. Отже, студент має можливість зосередитися на предметі, який він обрав для вивчення. Два рази на тиждень студент відвідує лекції та семінари. Велика увага приділяється самостійній роботі студента і його науково-дослідницькій діяльності, а саме вивченню рекомендованої літератури та виконанню письмових робіт, написанню есе. По закінченню кожного курсу студент складає екзамен.

Особливістю вищої освіти в Швеції є те, що студенти мають право записуватися на курси, вчитися і набирати кредити не тільки в одному університеті, але і в будь-якому іншому в межах Швеції і навіть в деяких зарубіжних ЗВО. Для цього студенту потрібно відкрити сайт єдиного

освітнього порталу studera.nu і оформити заявку на навчання на обраному ним курсі [4, с.126].

В університетах Швеції стосунки між викладачами і студентами будуються на принципах демократичності та довіри. У цьому контексті прикметною рисою університетської освіти є систематичні проведення опитувань студентів (анкети, фокус-групи, інтерв'ю та ін.) щодо компетентності, толерантності, педагогічної майстерності їхніх викладачів. Студенти, більшість з яких одночасно навчаються і працюють, мають можливість обирати і навчатися в тій чи іншій групі, зручній за часом проведення занять або переходити в іншу групу. Разом з тим, попри таку вільність, невідвідування навчальних занять вважається доволі серйозним порушенням. Через пропуск 4-х занять студент втрачає можливість скласти залік чи екзамен без повторного курсу вивчення навчальної дисципліни.

Безперечно, великим досягненням університетів є програми, які забезпечують співпрацю освітнього закладу з науковими установами та промисловими підприємствами. З цією метою при університетах створюються дослідницькі центри вищих досягнень, технологічні та індустріальні парки. Завдяки співпраці шведських університетів з науково-дослідними закладами, студенти мають можливість брати участь у різних проєктах за фінансової підтримки уряду чи бізнесу, стипендіальних фондів, таких як: Фонд стратегічних досліджень, Фонд розвитку ноу-хау і компетенцій, Фонд міжнародної співпраці вищої освіти і наукових досліджень та ін. [2]. Навчаючись за таким програмами, студенти отримують значну перевагу при виході на ринок праці і відразу по завершенню навчання в університеті стають конкурентоспроможними на ринку праці.

Отже, позитивними ідеями, що потребують детальнішого вивчення і критичного осмислення для використання їх в реформуванні вищої освіти в Україні, можуть стати: активне залучення студентства до організації освітнього процесу та його навчально-методичного забезпечення, орієнтація системи вищої освіти на ринок праці, тісна співпраця університетів з науково-

дослідними закладами, інтенсифікація наукових досліджень в самих університетах та залучення до участі в ній більшої кількості студентів.

Список використаних джерел:

1. Економіка та бізнес-клімат Швеції: сайт Посольства України в Королівстві Швеція. 2022. URL: <https://cutt.ly/FFSWZEd> (дата звернення: 12.04.2022).
2. Нежива О. Освітня модель у Швеції: демократичні засади та особистісна орієнтація. *Освітологічний дискурс*. 2019. №1-2 (24-25). С. 229–241. DOI: <http://doi.org/10.28925/2312-5829.2019.1-2.229241>
3. Салютіна І. О. Швеція (Королівство Швеція). Реформування і модернізація освітніх систем країн світу XXI століття: монографія. 2019. С. 138–149. URL: <https://cutt.ly/PFSEG81> (дата звернення: 12.04.2022).
4. Шмотіна О. В. Шведська модель освіти. *Науковий вісник МДУ імені В.О. Сухомлинського*. Випуск 1. 33. Педагогічні науки. 2020. С. 124–127. URL: https://dut.edu.ua/uploads/p_307_58746569.pdf (дата звернення: 12.04.2022).

Валентин СТАВЧАНСЬКИЙ
*здобувач вищої освіти I курсу ОС «бакалавр»
спеціальності 208 «Агроінженерія»*
Науковий керівник: ЧАЙКОВСЬКА Ольга Володимирівна
канд. філол. наук, доцент, викладач кафедри іноземних мов,
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,
м. Кам'янець-Подільський

RESEARCH ON “FALSE FRIENDS” OF AN INTERPRETER IN EFL LEARNING

The importance of the English language as the means of international communication has put linguists before the need to pay more attention to the peculiarities of its functioning in all stylistic varieties. In English and Ukrainian, there are a huge number of direct or indirect borrowings from a common source and a small number of "false friends" of an interpreter. Today English is the language of scientific and technical literature. As a result, the translation of scientific and technical literature from English into Ukrainian requires a high level of professional skills from a specialist translator, including knowledge of lexical, grammatical and stylistic features of scientific and technical texts.

Knowledge of lexical features of scientific and technical literature is a prerequisite because in the process of translating the texts an interpreter deals not only with international words but also with such provoking factors as "false friends of an interpreter". The concept of "false friends" was introduced by M. Kesler and J. Derokvini. The research studies on this issue were conveyed by I.V. Korunets [6], T.R. Kiyak [5], and O.V. Karaban [4].

"False friends" of an interpreter or interlingua homonyms, are pairs of words of different languages, which partially coincide in terms of expression, but differ significantly in terms of content.

"False friends" appertain internationalism, lexicalized plural forms, and paronyms. Thus, there are the following types of "False friends":

a) true (complete) internationalism, the semantic structures of which are identical in different languages;

b) partial internationalism, the meanings of which only partially coincide in different languages;

c) false-internationalism, which has no similar meanings. If the words of the first group do not pose a danger of mistranslation, then the words of the second and third groups can easily be misleading and distort the translation because of their inexperience.

Similar pairs of words in different languages are not always possible to explain according to the general etymology because these words are borrowed. Of course, in many cases, the common root of “False friends” is taken from any language, but over time their meanings in the two independent languages became different.

An interpreter who is not fluent in a foreign language could significantly distort the content of the original through to his inattention. The presence of one or more common meanings of words of different languages, having a similar sound form, leads to the mechanical transfer of other meanings of the native language word to a foreign word.

Generally, to achieve fast results in learning English, you start watching movies, listening to music, reading books in English and trying in any way, deductive or associative, to understand another language. All these methods of expanding vocabulary are perfect with a properly organized step-by-step study, well-chosen material and special diligence. The effectiveness of up-to-date digital tools should be also taken into consideration. Online dictionaries and podcasts enhance vocabulary acquisition [1, 2]. Otherwise, you will find many surprises and mistakes in understanding English, one of which is the concept of "false friends".

The knowledge of “false friends of interpreters” will help to be confident while communicating with native speakers.

The following examples show that a person who has a poor command of English can have difficulties in translating the sentence with "false friends". For example, “Some of his results were remarkably **accurate**”. Accurate - (Not neat). “Деякі його

результати були надзвичайно **точними**” (а не акуратні). “International Business **Magazine** JURA MOPE SEA”. Magazine - (Not a shop). “Міжнародний бізнес-**журнал** (а не магазин) JURA MOPE SEA”. “The **Mayor** insisted to ask the girl first”. Mayor - (Not a major). “**Мер** (а не майор) наполягав, щоб спочатку запитати дівчину”. “I want exactly such a quick **Servant**”. Servant - (Not a showcase). “Я хочу саме такого швидкого **служу**” (а не сервант). **Insult** or libel shall not be regarded as criticism”. Insult - (Not a stroke). “**Образа** (а не інсульт) або наклеп не розглядаються як критика”. “If you give me an **order**”. Order - (Not a warrant) I follow the **order**”. “Якщо ви дасте мені **наказ** (а не ордер), я дотримуюся **порядку** (а не ордер)”.

The easiest way to recognize "false friends" is to consider the general context. In the sentence "I need to buy a new cabinet for my bedroom", the cabinet is not a separate room. Here you need to look this word up in the dictionary and find out that the word cabinet means a cupboard.

"False friends" cause a lot of problems for interpreters. However, among the lexical diversity, there are "true friends" - words that have a similar sound and meaning in both languages.

An interpreter can distinguish a "true friend" from a "false" based on his experience and dictionaries. When choosing the exact meaning of a word, you need to take into account the context.

Thus, "false friends of the interpreters" are lexical units that have a similar graphic or phonetic form but are different in meaning, use and content. Having analyzed the examples of the words related to this language category, we can conclude that some stylistic techniques that are found in English and American texts are unacceptable for Ukrainian texts.

References:

1. Chaikovska O. The impact of podcasts designed through audacity on improving grammar skills. *Open educational e-environment of modern University*. 2020. no. 8. pp. 1–7.

2. Chaikovska O., Zbaravska L. The efficiency of Quizlet-based EFL vocabulary learning in preparing undergraduates for state English exam. *Advanced Education. Special issue*. 2020. vol. 7. no.14. P.84-90. <https://doi.org/10.20535/2410-8286.197808>
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.). Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун». 2005. 1728 с.
4. Карабан О.В. Попередження інтерференції мови оригіналу в перекладі. Вінниця: Нова, 2003. 208 с.
5. Кияк Т.Р. «Фальшиві друзі перекладача» як проблема міжкультурної комунікації. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство)*. 2010. № 89 (1). С. 17–20.
6. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад). *Theory and Practice of Translation* : підручник. Вінниця: Нова Книга. 2003. 448 с.

Володимир ТРОШКІН
здобувач вищої освіти I курсу ОС «магістр»
спеціальності 242 Туризм
Науковий керівник: **БАБУШКО Світлана Ростиславівна**
доктор педагогічних наук, професор
Національний університет фізичного
виховання і спорту України,
м. Київ

ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

Питання використання методів і форм організації освітнього процесу завжди перебувало в колі інтересів науковців і педагогів, оскільки використання їх переваг може значно удосконалити освітній процес, зробити його більш ефективним і результативним. Тому метою доповіді є висвітлення досвіду закладів вищої освіти (далі ЗВО) Великої Британії з організації освітнього процесу.

Як відомо, у Британії заклади вищої освіти є незалежними, самоврядними органами, що займаються викладанням, науковими дослідженнями, діяльність яких урегульована відповідним законодавством. Більшість з них частково фінансується державою. Вищу освіту можна здобути у закладах різного типу.

Сьогодні у Британії існує величезна кількість навчальних курсів, програм навчання та навчальних закладів. Висвітлюючи філософські та педагогічні концепції, які домінують в англійській педагогіці, відзначимо велику кількість різноманітних теорій, концепцій, наукових шкіл, які з різних точок зору розглядають питання виховання і професійної освіти. Багато з них мають протилежні погляди на освіту, але водночас дуже схожі. Незалежно від того, який навчальний заклад або програма, сам освітній процес буде організований практично однаково, з використанням стандартних форм організації навчання [3].

Одним із шляхів удосконалення освітнього процесу заклади вищої освіти Великої Британії вважають реалізацію принципів гуманізму та індивідуальних

особливостей студентів, здійснення особистісно орієнтованого підходу у підготовці фахівців, диференціацію завдань і методики навчання залежно від можливостей студентів.

В університетах і коледжах Великої Британії, як правило, використовуються різноманітні методи та форми організації роботи студентів. Слід врахувати, що в залежності від спеціальності, програма і тижневе навантаження будуть різними, адже у кожного факультету та спеціальності є свій розклад. Наприклад, на одних спеціальностях, студенти повинні відвідувати лекції протягом усього тижня, на інших – лише кілька годин на тиждень відводиться лекційним заняттям, а решту часу присвячується самостійній роботі [1].

Лекції – одна з форм організації навчання в університеті Великобританії. Особливістю лекцій у ЗВО Великої Британії є: великі за наповненістю класи, тривалість заняття близько години, упродовж яких викладачі викладають зміст навчальної дисципліни, а студенти конспектують те, що викладається. На лекції може бути присутні понад 100 студентів. Студенти лише конспектують матеріал лекції і не можуть задавати питання і обговорювати матеріал. Лекції, як правило, призначені для того, щоб викласти новий матеріал, який згодом буде розбиратися на семінарах і практичних заняттях, або самостійно студентом.

Натомість, семінари – це заняття, під час яких студенти і викладач тісно взаємодіють, обговорюючи тему. На відміну від лекції, на семінарах присутня невелика кількість студентів. Найчастіше в університетах Великої Британії семінари тривають довше, ніж лекції. Тема семінару, зазвичай, це – матеріал попередньої лекції. Основне завдання семінару – обговорення та дискусія з певної проблеми, що вивчається. Вимога до студентів полягає не стільки у наданні правильної відповіді, скільки у розумінні різних аргументів і точок зору з одного й того ж питання, і на цій основі вміння висвітлити своє бачення проблеми і сформулювати власні висновки.

Практикум – частина курсів в університетах Великої Британії, що включає такі форми роботи, як практичні семінари, лабораторні заняття або тренінги. Ці заняття призначені для того, щоб дати студенту практичний досвід застосування теорії на практиці і розвивати їх практичні навички. Найчастіше на цих заняттях студент працює індивідуально, але є групові заняття також

Стажування – процес навчання, в якому студент отримує певні практичні навички, працюючи на підприємстві або, наприклад, в лікарні. Ці заняття проходять як частина навчальної програми. Більшість освітніх програм включає стажування, тобто студенти мають можливість працювати під час навчання і отримати відповідний досвід, знання і навички, необхідні для подальшого працевлаштування після закінчення університету. Стажування не є обов'язковою частиною програми, їх наявність в освітніх програмах і в освітньому процесі визначається університетом і кафедрами.

Самостійна робота – невід'ємна частина навчання в університеті Великої Британії. Проводиться індивідуально студентом або в групі студентів з метою дослідження певної теми, проведення незалежного дослідження або підготовки презентації. Основне завдання самостійної роботи – допомогти студенту розвинути навички критичного аналізу та навички самостійного дослідження.

Також у освітньому процесі ЗВО Великої Британії присутня велика кількість писемної роботи найрізноманітніших видів. Проте останнім часом ЗВО впроваджують більш сучасні форми проведення цього виду роботи. До прикладу, написати комп'ютерну програму, підготувати стендову доповідь на тему, чи підготувати практичну роботу.

У Великій Британії та більшості інших англomовних країн, на жаль, шкільний атестат України не визнається еквівалентним атестатом про середню освіту. Тому випускникам з України не дозволяють відразу після школи поступати в університет. Щоб прирівняти свою освіту до стандарту, необхідного для вступу в англійський університет, учні мають закінчити дворічну програму A-level у приватній школі-пансіоні, поступити на аналогічну програму в коледж або закінчити програму Foundation при університеті.

На відміну від приватних шкіл, у програмі коледжів немає театральних вистав, спортивних змагань та інших додаткових дисциплін, які покликані дати гарну фізичну підготовку і розвинути таланти. Основна мета коледжу – підготувати студента до здачі іспитів та вступу у британський університет з максимально високим результатом. Зарахування в університети відбувається на підставі результатів здачі іспитів на A-level або IB. Здати ці іспити можна як у старших класах британської школи, так і в коледжі.

У професійній освіті Великобританії прийняті п'ять рівнів професійної компетенції: перший рівень (NVQ level 1) – виконання простої одноманітної роботи; другий рівень (NVQ level 2) – виконання роботи автономно і відповідально; третій рівень (NVQ level 3) – виконання складних, комплексних і творчих видів діяльності з відповідальністю з широкого спектру діяльності в рамках професії (для деяких професій це найвищий рівень кваліфікації); четвертий рівень (NVQ level 4) – виконання комплексних і спеціалізованих робіт, пов'язаних з вирішенням професійних проблем, плануванням, проектуванням і особистою відповідальністю за виконану роботу; п'ятий рівень (NVQ level 5) – виконання робіт, які вимагають навичок менеджменту, особистої відповідальності та лідерських якостей (лише п'ятий рівень вважається рівнем вищої професійної освіти) [4].

Таким чином, у закладах вищої освіти Великої Британії використовуються різні методи і форми організації освітнього процесу. Важливою їх рисою є розвиток практичних навичок, вміння застосувати отримані теоретичні знання на практиці у сфері своєї майбутньої професії.

Список використаних джерел:

1. EDUSTEPS. Education abroad step-by-step. URL: <https://edusteps.com.ua>
2. Academic Pathways Across Counties. Glossary. URL: <https://academiccareermaps.org/glossary>
3. Навчання в Англії. URL: https://osvita.ua/abroad/higher_school/england
4. University of Oxford. Faculty of English. URL: <https://www.english.ox.ac.uk>

Nataliia FRASYNIUK

*PhD in Philology, Associate Professor, English Language Department,
Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University,
Kamianets-Podilskyi*

BLENDED LEARNING AS AN EFFECTIVE FORM OF MODERN EDUCATION

Modern principles of education and new state educational standards pay great attention to modern information and communication technologies (ICT) as an effective tool for teachers which are aimed to improve the quality of education through proper planning of workload, management of educational materials and control of the quality of knowledge.

The aim of the article is to clarify the understanding of the term “blended learning” in modern educational society, to analyze using modern information and communication technologies in teaching and learning foreign languages and to identify the basic elements of blended learning in increasing the motivation to learn foreign languages.

Blended learning is described as one of modern approaches based on the use of education technology in designing and giving new teaching and learning experience. It can involve the mix of teaching approaches integrated by multimedia tools, picture, video, animation etc. It has a good purpose to gain students’ interest and achieve better students’ experience and outcomes and creates better and different environment of teaching and learning with the aim of achieving good results. Blended learning assists students in obtaining lesson materials more readily, learning from the mistakes of their peers in online discussions, and finds content delivery appropriate to their learning styles. It allows students to feel secure and dependent [1, p.55].

Paying attention to the different approaches to learning, we can identify three main components of the model of blended learning, which are most common in today's educational environment: 1. full-time education - a traditional format of classroom classes in the teacher-student mode; 2. self-study education, which

involves students' independent search for materials (online search, for example) and 3. online learning, which allows students and teachers to work online (for example, via Internet conferencing or Skype). All these components must be well organized and function in constant connection with each other [2].

A blended learning model does not stay away from the usefulness of the traditional model, but rather improves its capabilities. These include:

1. Lectures. The complete material of lectures including slides should be accessible to all students and easy to use for self-study;
2. Practical classes (Face-to-face sessions) can essentially be combined with lectures, so that they discuss the most interesting and important topics of the course and develop practical skills;
3. Educational materials exist not only in print but also in electronic form, the teacher makes a resource map, which lists the main and additional materials, links from the Internet, which can be used by students;
4. Online communication. This is a whole new element that has come into blended learning with online learning. There are various tools - chat, forum, skype, which give students and teachers the opportunity to communicate and work together;
5. Individual and group projects (Collaboration). This form of work develops skills of work on the Internet, skills of search, analysis of information, work in a group, the ability to properly distribute responsibilities and be responsible for decisions;
6. Virtual classroom. This tool allows students to communicate through various means of Internet communication without being physically in the classroom, which gives students a certain amount of freedom in the learning process;

Audio and video lectures, animations and simulations. [3]

These elements of blended learning make the learning process simpler and more fulfilling. Considering the concept of blended learning and its essence, it is important to analyze the main advantages associated with the use of this form of learning in the learning process. It should be noted that the benefits of blended learning can be

divided into two groups: the benefits associated with the organization of the learning process, and the benefits for its participants and subjects.

The first advantage is the openness and flexibility of the learning process. Openness means the fact that blended learning allows for much more participants to be involved in learning, as opposed to the traditional form of learning. Regarding flexibility, each participant in the learning process has constant access to learning materials in the electronic environment. That is, students and teachers can access any content they need at any time convenient for them.

Another advantage of blended learning is that a personalized approach is implemented in the process of this form of learning. It consists in the fact that each student has the opportunity to choose the pace, rhythm and volume of educational material necessary for mastering individually. This allows him to build an individual learning style. Moreover blended learning promotes the development of student learning autonomy. Students learn to plan and effectively organize their learning activities independently and more effectively, focusing on the result. Students can participate in webinars and conferences, group discussions and forums and all these help them raise their motivation and interest in learning in general.

However blended learning does not imply full autonomy for students. This form of education allows the teacher to monitor the learning process and make the necessary adjustments. Students have the opportunity to see the results of their activities, get evaluations of their work and teacher's recommendations for their improvement. The model of blended learning is logically correlated with the credit-module system of educational process, and its use is considered appropriate and desirable, as there is a possibility of optimal combination of classroom, independent and individual work, practical training of students learning a foreign language.

Therefore blending learning environment can broaden the spaces and opportunities available for learning, support course management activities (e.g., communication, assessment submission, marking and feedback), enhance the availability and richness of information and resources for students, engage and motivate students through greater opportunities for interactivity and collaboration.

References:

1. Кухаренко В.М. Системний підхід до змішаного навчання. *Інформаційні технології в освіті*. 2015. № 24. С. 53–67.
2. Чередніченко Г.А., Шапран Л.Ю. Модель змішаного навчання і її використання у викладанні іноземних мов. Режим доступу: <http://2015.moodlemoot.in.ua/course/view.php?id=83>.
3. Graham C.R. Blended learning systems. CJ Bonk & CR Graham, The handbook of blended learning: Global perspectives, local designs. Pfeiffer. 2006. Режим доступу: http://mypage.iu.edu/~cjbonk/graham_intro.pdf.

Віталіна ХАЙНАЦЬКА
здобувач вищої освіти 1 курс ОС "Бакалавр"
спеціальності 201 "Агрономія"
Науковий керівник **Ірина МУШЕНИК**
канд. екон. наук, доцент кафедри математика,
інформатики та академічного письма
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,
м. Кам'янець-Подільський

ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Інформаційні технології навчання вже важко уявити без технологій мультимедіа (від англійського терміну multimedia – багатокомпонентне середовище) – об'єднання кількох засобів подання інформації в одній комп'ютерній системі: тексту, звуку, графіки, мультиплікації, відео, ілюстрацій (зображень), просторового моделювання. Інші форми мультимедіа, такі як подання інформації у вигляді слайдів і магнітного запису, інтерактивне відео та відеопродукція використовуються досить давно. Технологічний процес та розвиток комп'ютерної техніки зробили можливою одночасну презентацію інформації у вербальній та невербальній формах. Завдяки цьому учасники навчального процесу можуть опанувати складними системно-структурними явищами тієї чи іншої галузі знання у мультимедійному середовищі, що використовує можливості комп'ютерної анімації і спирається на внутрішню модальність конкретного індивіда. Саме такі персональні комп'ютери, здатні працювати зі звуковою та відеоінформацією, маніпулювати нею для одержання спеціальних ефектів, синтезувати і відтворювати звуки та відеоінформацію, створювати всі види графічної інформації, включаючи анімаційні зображення, і поєднувати все це в єдиному поданні мультимедіа, складають матеріально-технічну основу лабораторії мультимедійних засобів навчання [2].

Впровадження інноваційних технологій в умовах тотальної інформатизації освіти вважається на даний час прогресивним кроком, підвищує мотивацію навчання і сприяє інтенсифікації навчальної

діяльності. Сьогодні до інноваційних технологій можна віднести і використання комп'ютерних моделюючих систем, і впровадження ситуаційних та кейсових технологій, і вирішення фахових задач за допомогою комплексного використання знань з загальноосвітніх та фахових дисциплін [3].

Методика використання мультимедійних технологій передбачає:

- удосконалити систему організації навчання;
- посилити мотивації навчання;
- поліпшити якість навчання й виховання, що підвищить інформаційну культуру;
- підвищити рівень підготовки учнів у галузі сучасних інформаційних технологій [1].

Застосування мультимедійних засобів навчання надає специфічної новизни, яка за змістом і формою викладання має можливість відтворити за короткий час великий за обсягом матеріал, а також подати його в незвичному аспекті, деталізувати нечітко сформовані уявлення, поглибити здобуті знання.

Отже, використання лекцій-презентацій на заняттях з педагогічних та інноваційних технологій сприяє: залученню різноманітної бази даних (тексти, таблиці, діаграми, відео-, аудіо- фрагменти), що дає можливість простежити розвиток, еволюцію певного явища; активізації уваги та навчально-пізнавальної діяльності студентів; зверненню викладачем особливої уваги на логіку подачі навчального матеріалу, що позитивно позначається на рівні знань студентів; використанню різних текстових варіацій, що дозволяє проблемно будувати лекцію, акцентуючи увагу на головних компонентах заняття, відображаючи їх у формі слайду-тексту, полегшуючи педагогу виклад навчального матеріалу; підвищенню якісного рівня використання наочності, що допомагає студентам більш швидко та ефективно засвоїти тему; забезпеченню оптимального емоційного навчального середовища, створенню комфортних умов для запам'ятовування нового матеріалу; підвищенню продуктивності лекційного заняття; встановленню міжпредметних зв'язків; можливості

організації проектної діяльності зі створення презентацій на семінарські заняття.

Список використаних джерел:

1. Жук Ю. О. Планування навчальної діяльності з урахуванням використання засобів інформаційнокомунікаційних технологій. Інформаційні технології і засоби навчання : зб. наук. праць. Київ : Атіка, 2005. С. 96–99.

2. Пінчук О. Проблема визначення мультимедіа в освіті: технологічний аспект. *Нові технології навчання*. Київ, 2007. Вип. 46. С. 55–58.

3. Мушеник І. М. Сучасні реалії і тенденції розвитку інформаційних технологій в освіті. Proceedings of the 6th International Scientific and Practical Conference «Scientific Research in XXI Century» (August 26-28, 2020). Ottawa, Canada: Methuen Publishing House, 2020. p. 143–147.

Іванна ЮРАШ

*здобувач вищої освіти 2 СТН курсу ОС «бакалавр»
спеціальності 204 «Технологія виробництва
і переробки продукції тваринництва»*

*Науковий керівник: **КОВАЛЬ Тетяна Вячеславівна**
канд. с.г. наук, доцент кафедри екології і загальнобіологічних дисциплін,
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,
м. Кам'янець-Подільський*

МУЛЬТИМЕДІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ОПТИМІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мультимедійна педагогічна технологія розглядається як інтеграційна цілісність програмних та апаратно-технічних продуктів з варіативною адекватністю їх функціонування в навчальному середовищі, що створює уніфіковану площину для взаємодії процесуального і особистісного аспектів продуктивного споживання, переробки, передавання і демонстрації інформаційних знань суб'єктів освіти.

Дидактичні можливості та методичні варіанти застосування мультимедійних засобів навчання досить широкі та різноманітні. Вони можуть використовуватись в самих різних ситуаціях (перед вивченням чи після вивчення навчальної теми, на початку або наприкінці заняття, повністю або окремими фрагментами, у поєднанні з іншими засобами навчання тощо).

Дидактичні функції мультимедійних засобів зумовлюють можливі методичні варіанти застосування, з іншого боку обрана викладачем методика проведення лекційного чи практичного заняття може визначати можливе дидактичне призначення (функцію) мультимедійних засобів у певних навчальних ситуаціях.

Використання інформаційних технологій у сфері навчання відкрило нові можливості. Насамперед, це доступність діалогового спілкування в так званих інтерактивних програмах.

Стало здійсненним широке використання графіки (малюнків, схем, діаграм, креслень, карт, фотографій). Застосування графічних ілюстрацій у навчальних комп'ютерних системах дозволяє на новому рівні передавати інформацію здобувачам вищої освіти та зробити її доступнішою. Навчальні програмні продукти, що використовують графіку, сприяють розвиткові таких важливих якостей як інтуїція, образне мислення.

Значна частина мультимедійних засобів навчання містить образну або умовно-графічну документально достовірну навчальну інформацію та наукову їх інтерпретацію, художньо-образне відображення за допомогою динамічних екранних та знакових засобів. Їхній зміст і побудова підпорядковуються загальнодидактичним вимогам: науковість, систематичність, доступність та послідовність викладу, врахування підготовленості тощо. Завдяки документальній переконливості та концентрованості викладу здобувачі вищої освіти засвоюють значний обсяг навчальної інформації за порівняно короткий час, що звільняє викладача від потреби давати тривалі пояснення того, що з достатньою повнотою розкрито за допомогою екранних та звукових засобів [1, с. 5-6].

Надання інтерактивності є одним з найбільш значущих переваг засобів мультимедіа. Інтерактивність дозволяє в певних межах управляти представленням інформації: здобувачі вищої освіти можуть індивідуально міняти настройки, вивчати результати, а також відповідати на запити програми, встановлювати швидкість подачі матеріалу, число повторень та інші параметри, впливати на свій власний процес навчання, пристосовуючи його під свої індивідуальні здібності і можливості. Вони вивчають саме той матеріал, який їх цікавить, повторюють вивчене стільки разів, скільки їм потрібно, що сприяє ефективнішому сприйняттю.

Мультимедійний матеріал надзвичайно корисний під час з'ясування навчального матеріалу, який не можна унаочнити за допомогою інших посібників або їх використання дає значно менший навчальний ефект. За допомогою мультимедійної програми можна доповнити і поглибити знання, що

їх дістали здобувачі на підставі інших джерел, перейти від одиничного до загального, від окремих прикладів до формування понять.

Найбільш суттєвими ознаками для оцінювання придатності комп'ютерно-орієнтованих систем навчання до використання у навчальному процесі є ступінь відповідності педагогічного програмного забезпечення загальнодидактичним вимогам з урахуванням особливостей навчання.

Використання мультимедійних технологій дозволяє також підвищити інформаційний потенціал здобувачів вищої освіти. Тому виникає потреба взаємодії у створенні і використанні як загальних інформаційних ресурсів, так і мультимедіа. З'являються нові сфери науки і технологій, які потребують змін традиційних університетських дисциплін. Виникає необхідність відходу від класичних методик, що ґрунтувалися на конкретних дисциплінах, і наближення до проблемно-орієнтованих методів формування знань, а також зменшення дистанції між фундаментальними і прикладними дослідженнями [2, с. 177-178].

Добираючи засоби навчання, треба чітко з'ясувати можливості їх застосування в певній системі, визначити їхні дидактичні функції на заняттях, а також необхідний та достатній (оптимальний) обсяг навчальної інформації, її відповідність змісту занять, а також можливі форми поєднання.

Список використаних джерел:

1. Кремень В. Інформаційно-комунікаційні технології в освіті і формування інформаційного суспільства. Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. 2006. №6. С. 5–9.

2. Кульчицький І. Вплив сучасних комп'ютерних інформаційних технологій та традиційні методики навчання. *Вісник Львів. ун-ту. Серія педагогічна*. 2001. Вип. 15, Ч. 2. С. 177–185.

СЕКЦІЯ 3

ІНОЗЕМНІ МОВИ В КОНТЕКСТІ МОДЕРНІЗАЦІЇ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ І НАУКИ

Лариса БАНАР
викладач іноземної мови,
ВСП «Новоушицький фаховий коледж
Закладу вищої освіти «Подільський державний університет»,
смт Нова Ушиця

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Приєднання України до європейського освітянського співтовариства зумовило внесення європейського виміру у сферу вищої освіти. Глобальність майбутньої професійної діяльності зумовлюють особливу нагальність у модернізації іншомовної підготовки майбутніх фахівців у процесі їх професійної підготовки. Високий рівень володіння іноземною мовою став однією з найважливіших вимог і потреб професійної діяльності майбутнього фахівця, що зумовило необхідність напрацювання нових підходів до організації навчання іноземних мов у немовних вищих навчальних закладах.

Соціальні та економічні зміни, що розпочалися і продовжуються в Україні, сприяли зростанню значущості стимулювання творчості й ініціативи студента, що вимагає застосування в ній нових прогресивних концепцій, сучасних освітніх технологій та науково-методичних досягнень у системі освіти.

Організація навчально-виховного процесу з іноземних мов на сучасному етапі передбачає вдосконалення іншомовної комунікативної компетенції в різних видах мовленнєвої діяльності. Щоб визначити, що нам потрібно для ефективного вивчення іноземної мови, потрібно перш за все зрозуміти, що ми вкладаємо в цю фразу. Будь-яка дія вважається ефективною, якщо її мета досягнута за прийнятний термін. Якщо терміни у кожного з тих, хто виконує будь-яку роботу, можуть бути різними, то мета в глобальному сенсі у всіх тих,

хто вивчає іноземну мову, одна: володіти мовою на тому рівні, який дозволяє здійснювати комунікацію.

Сучасне життя ставить перед викладачем великі завдання: давати підростаючому поколінню глибокі і міцні знання, виробляти вміння і навички застосовувати їх на практиці, формувати комунікативну обізнаність та світогляд. Для цього викладачеві необхідно удосконалювати методи та прийоми навчання, зробити студента головною дійовою особою на занятті, щоб він наполегливо оволодівав іноземною мовою при допомозі викладача. Головне для викладача – не боятися використовувати нові прийоми та методи, використовувати їх регулярно, постійно поповнювати свій досвід новими прийомами, методами та структурами, тоді навчання буде цікавим, а головне – результативним. Цього можна досягти лише за умови, якщо викладач використовує оригінальні, нестандартні шляхи навчання: Інтернет-ресурси, програмне забезпечення до навчальних курсів, електронні підручники, інтерактивні посібники.

Можливості використання Інтернет-ресурсів величезні. Глобальна мережа Інтернет створює умови для здобуття будь-якої необхідної студентам і викладачам інформації, що знаходиться в будь-якій точці земної кулі: народознавчий матеріал, новини з життя молоді, статті з газет і журналів, перегляд фільмів іноземними мовами, пошук електронних підручників, можливість спілкування з однолітками-іноземцями.

Для того, аби навчання іноземної мови було результативним, важливим є спілкування іноземною мовою, тобто здобувачам вищої освіти необхідні мовленнєві партнери, колективне мовлення, колективні форми роботи. Завдяки:

BBC Learning English - можливість вивчати британську англійську мову з рівня lower intermediate (нижче середнього). Безліч напрямків, відео та аудіо матеріалів з текстівкою і транскрипцією. Один з розділів присвячений конкретно для роботи над вимовою;

Livemocha - це справжнісінька соціальна мережа для вивчаючих іноземні мови. Livemocha - спільнота ентузіастів: вчителі, лінгвісти і, звичайно, всі хто

просто вивчає іноземну мову. Члени спільноти допомагають один одному вчитися. Виконали завдання - носії мови виправляють помилки. Також є практика обміну текстовими повідомленнями. Відео або аудіо-чат забезпечать кращу практику;

LinguaLeo - напевно, самий захоплюючий ресурс для різних вікових категорій користувачів. Величезна бібліотека відео, аудіо і текстових матеріалів. Тематичні курси, особистий словник з озвученням. Набір тренувань: аудіювання, кросворди, переклад слів. З журналу розвитку ви можете дізнатися свій реальний і можливий прогрес у вивченні мови. Випущені програми для iOS і Android - займатися можна в будь-який час і де завгодно;

ESLPod - жива американська англійська мова, багато подкастів, які охоплюють всі сфери життя, завжди присутній гумор. Лексика за рахунок методу подачі досить легко засвоюється і закріплюється;

Engvid - відеоуроки англійської мови. Усі записи розділені за категоріями в залежності від рівня знання мови і об'єднані за тематикою - можна дивитися уроки для підготовки до іспитів або уроки, що пояснюють конкретні аспекти граматики;

Loyalbooks - має більше 7000 безкоштовних аудіокниг англійською мовою. Завантажуйте вподобану книгу, слухайте на заняттях, в дорозі на роботу, додому, в будь-яку вільну хвилину і вчіть мову;

LinguaLeo – даний сервіс реалізує метод інтервального повторення у вигляді тестування з двома варіантами відповіді, що дозволяє повторювати та вивчати лексику дуже швидко;

Memrise – безкоштовний сайт, меню на 4 мовах, також є мобільна версія для Android і iPhone. Існує 300 готових курсів, проте користувач має можливість створити свій персональний курс на будь-яку тематику.

Таким чином, за допомогою інноваційних технологій на заняттях з іноземної мови студенти отримують нові емоції, що сприяє кращому засвоєнню фахової інформації іноземною мовою, та зокрема запам'ятовуванню, впливає на розвиток ключових компетенцій, збагачує процес навчання та підвищує його

продуктивність. Відбувається успішне формування навичок професійно спрямованого іншомовного говоріння студентів для використання в майбутній діяльності. Адже, в умовах відкритого ринку праці готовність до професійного спілкування в іншомовному середовищі значно сприяє успішній професійній самореалізації та мобільності молодих фахівців.

Список використаних джерел:

1. Гапонова С. В. Сучасні методи викладання іноземних мов за кордоном. *Іноземні мови*. 1997. № 4.
2. Дудікова Л. Сучасні підходи викладання іноземних мов на не філологічних спеціальностях вищих навчальних закладів. *Український науковий журнал. Серія : педагогіка*. 2013. № 1. С. 251–260.
3. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. Наук. ред. українського видання док пед. наук С.Ю. Ніколаєва. Київ: Ленвіт, 2003.
4. Ковальова Т. Про використання комп'ютерних ігор на заняттях з англійської мови. 2015. *Вісник Національного авіаційного університету*. Серія: Педагогіка, Психологія. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/VisnikPP/article/view/10227/13428>
5. Мартинова Р. Ю. Системно – комунікативний метод навчання іноземних мов. *Педагогіка та психологія*. 2000. № 2. С. 7–10.

Катерина БЛАЖЕНЕЦЬ
здобувач вищої освіти I курсу ОС «магістр»
спеціальності 014 Середня освіта. Мова і література (англійська),
Науковий керівник: **СВІДЕР Ірина Анатоліївна**,
канд. філол. наук, доцент кафедри англійської мови,
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка,
м. Кам'янець-Подільський

ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ МОВИ ТА ЕМОЦІЙ

Сучасна антропоцентрична спрямованість лінгвістики зумовлює необхідність дослідження емоцій, оскільки сфера почуттів є одним із найважливіших людських факторів. У зв'язку з цим підвищується зацікавленість до аналізу категорії емотивності, розширюється спектр вивчення цієї проблеми. Але, незважаючи на те, що проблема емотивності привертає пильну увагу лінгвістів і в кожному з фундаментальних досліджень тексту існує вказівка на важливість розгляду його емотивного аспекту, емотивність залишається поки що одним з невизнаних чинників тексту художнього твору. Щоправда впродовж останніх двадцяти років проблемі мовних засобів вираження емотивності у текстах художніх творів приділяється пильна увага з боку науковців. Той факт, що сучасні дослідження, присвячені питанням прагматики та семантики, не можуть бути повними без урахування емоційного чинника визнає сьогодні ціла низка дослідників. Проте, ця галузь досліджень залишається найскладнішою і дискусійною.

Емоції можуть виражатися, передаватися та зберігатися за допомогою мови, формувати мовну картину світу. Емоції людини складають частину об'єктивної дійсності. Стан своєї свідомості, відчуття, почуття та емоції людина відтворює у мові та у тексті. Емоції, як вираження суб'єктивного та ідеального, відображаються у мові за допомогою знаків. Емотивність актуалізується в художньому тексті за допомогою сукупності текстових компонентів – показників емотивності.

Лінгвістика емоцій як наука сформувалась у ХХ ст. на основі психології та традиційного мовознавства. Проте до середини 70-х років проблема вираження емоцій не була основною в лінгвістиці, а роботи на цю тематику з'являлися досить рідко, та й взагалі, не становили великого інтересу. Лише з другої половини ХХ століття почалися комплексні дослідження цієї проблеми, започатковані статтею І. Г. Торсуєвої, де авторка наголошує на відсутності систематизації мовних засобів вираження емоцій [3, с. 228].

Поняття емоцій, визначення їхнього статусу, класифікація, опис термінологічного апарату та методів дослідження все ще вивчаються. Причинами цього є складність та міждисциплінарний характер емоцій як об'єкта дослідження. Той факт, що саме в рамках міждисциплінарного підходу були досягнуті вагомі результати в процесі опису емоційної сторони мовлення людини, вказує на ефективність інтегрованого підходу до вивчення проблеми емоцій.

У психологічному плані емоції розглядають як комплексний феномен позначення групи психічних процесів: емоційних реакцій (поведінки), емоційних станів (переживань), емоційних ситуацій (емоційний вплив), які викликаються соціальними або психологічними подіями і виникають унаслідок інтеграції когнітивних і фізіологічних процесів, що впливають на поведінку людини [5, с. 48]. Термін «емоція» означає ставлення людини до дійсності, фактів особистого й соціального життя, яке виражається у вигляді безпосереднього переживання. Це особлива форма відображення зовнішнього світу або внутрішнього стану людини, яка пов'язана із задоволенням/незадоволенням її органічних чи соціальних потреб, реалізацією або втратою життєвих цілей; чуттєвий стан, який включає психологічне збудження, когнітивне схвалення ситуації і викликає певний стан, суб'єктивний досвід, зовнішнє емоційне вираження цього стану у поведінці людини [6, с. 483].

У когнітивному плані емоції є однією із підсистем свідомості, частиною інтелекту людини. Тому говорять про єдність емоційного й когнітивного;

емоційного й раціонального; інтелектуального й емоційного/афективного; емоцій і знань; емоцій, свідомості і мислення.

Наявна велика кількість досліджень проблеми емотивності як вітчизняних, так і зарубіжних лінгвістів. Серед них В. І. Болотов, Е. М. Вольф, В. Г. Гак, М. Д. Городнікова, Ю. М. Малінович, Ю. А. Сорокін, В. І. Шаховський, А. Вежбіцкая, Ю. М. Осіпов, В. М. Мокієнко, Л. Г. Бабенко, М. В. Гамзюк, F. Danes, E. Kneepkens, E. Cassirer, R. Zwaan та ін. Зараз існує окрема галузь лінгвістики – емотіологія, наука про «вербалізацію, акумуляцію, структуралізацію та міжпоколінну трансляцію знань про емоції» [4, с. 13]. Основною її категорією виступає емотивність – «мовне вираження емоцій» [2, с. 37].

Емоції є мотиваційною основою діяльності людини, в тому числі й мовленнєвої, що дозволяє розглядати їх як об'єкт лінгвістичних досліджень. Емоція – це реакція суб'єкта на стимул, який змушує людину по-іншому групувати об'єкти світу та їхні властивості.

Інші дослідники (В. А. Чабаненко, Т. В. Аносова) розглядаючи лексичні засоби для передачі емоцій поділяють їх на три групи:

- 1) мовні одиниці, які безпосередньо виражають емоції (емоційні вигуки);
- 2) категорія слів, які називають або характеризують емоції людини;
- 3) мовні одиниці, які можуть і виражати і передавати емоційне ставлення мовця до будь-якого предмета або явища.

До останньої групи емоційних слів належать слова із суфіксами суб'єктивної оцінки [1, с. 7-8].

Отже, відсутність цілісної теорії емоцій, різноманітність та суперечність їх класифікацій, не однолінійність процесів їх позначення, ускладнюють дослідження вербалізації емоційних реакцій людини. Це в першу чергу пов'язано зі специфікою емоцій як об'єкту аналізу, що має подвійну мовну природу: з одного боку, емоція – це емоційне супроводження та оцінка змісту мовлення, з іншого – це об'єктивно існуюча у вигляді мовних знаків реальність. Хоча переживання емоції – явище виключно особисте, її експресивний

компонент є соціальним. Звідси випливає, що емоція інтегрує об'єктивне та суб'єктивне, образне та поняттєве, статичне та динамічне, дискретне та континуальне, універсальне та національно-специфічне у спілкуванні між людьми.

Відомі підходи до вирішення проблеми співвідношення раціонального та емоційного у мові та мовленні, шляхів вербалізації емоцій часто суперечать один одному. Однією із причин цього явища можна вважати відсутність єдиної психологічної концепції емоцій, на яку б орієнтувалися лінгвістичні дослідження. Багато питань, пов'язаних із вивченням емотивного значення слів, емотивної валентності, емотивної комунікації та прагматики залишаються невирішеними та малодослідженими.

Список використаних джерел:

1. Аносова Т. В. Проблема лексикографического отображения коннотации. *Нова філологія*. Запоріжжя: ЗДУ, 2002. № 3 (14). С. 7–8.
2. Гамзюк М. В. Емотивний компонент значення у процесі створення фразеологічних одиниць. Київ: Видавничий центр КДЛУ, 2000. 256 с.
3. Bytsenko T. Shevchenko I. The History of Expressives in the English Emotional Discourse. *The USSE Messenger*. Kyiv: Konstanta. 2003. V. 2. P. 46–55.
4. Westen D. *Psychology: Mind, Brain, Culture*. New York: John Wiley and Sons, 1999. 861 p.

DIE FÖRDERUNG DER SCHREIBKOMPETENZ: SPRACHLICHES LERNEN DIGITAL

Unsere Welt wird immer „digitaler“ genau so wie das Lernen und das Lehren. Die Lernenden haben Aufgaben zu lösen, die von denen gründliche Kenntnisse im Umgang mit digitalen Medien und Werkzeugen benötigen, die letzte aber dienen dazu, dass die sprachlichen Kompetenzen der Lernenden entwickelt werden.

Mit verschiedenen Programmen sowie auch Tools bietet der Einsatz von digitalen Medien offenbare Lernchancen für die Entwicklung von Schreibfähigkeiten der Lernenden oder der Studierenden. Diese Kompetenzen sind natürlich nicht nur für das Lernen nötig, genauso wichtig sind sie für die Teilhabe an einer Gesellschaft: Fähigkeiten besitzen sich schriftsprachlich zu handeln, um Alltagssituationen selbstständig zu bewältigen sowie das Schreiben für persönliche Zwecke nutzen zu können [2, S. 9].

Man muss auch nicht aus der Acht lassen, dass der Produktionsprozess beim Schreiben im Vergleich zum Sprechen **deutlich** langsamer abläuft, kann sich der oder die Schreibende tiefergehend mit dem Geschriebenen beschäftigen; das können eigene Erfahrungen oder Beobachtungen sein, Auseinandersetzungen mit anderen Texten oder auch Beschreibungen und Erklärungen von Sachverhalten. Es ist aber nicht nur der verlangsamte Produktionsprozess, sondern auch die Materialisierung bzw. Vergegenständlichung der Sprache durch die Schrift, die eine tiefere Reflexion ermöglicht [2, S. 15].

Damit bietet das Schreiben hervorragende Lernmöglichkeiten; es stellt Schülerinnen und Schüler zugleich aber auch vor besondere Herausforderungen, denn das **Verfassen von Texten ist eine hochkomplexe Tätigkeit, die ihrerseits umfassende Fähigkeiten erfordert**. So müssen Schreibende viele verschiedene

Handlungen gleichzeitig durchführen: Sie müssen überlegen, welches Ziel sie mit dem Text verfolgen, worüber und in welcher Reihenfolge sie schreiben möchten und für wen sie den Text verfassen. Zusätzlich müssen sie orthographische und grammatische Normen beachten und Schreibwerkzeuge nutzen [3, S. 26]. Für das Schreiben eines Textes sind demnach Wissen über die intendierten Adressaten, Weltwissen, Textmusterwissen, Sprachwissen und motorische Fertigkeiten nötig sowie die Fähigkeit, die unterschiedlichen Aktivitäten der Textproduktion, d. h. das Planen, Formulieren, Verschriften und Überarbeiten, zu koordinieren [3, S. 33].

In einer Alltags- und Arbeitswelt, die zunehmend durch Digitalisierung geprägt ist, ist es notwendig, auch die digitalisierungsbezogenen literalen Fähigkeiten der Schülerinnen und Schüler auf- und auszubauen. Hierzu gehört einerseits, digitale Medien und Programme zu nutzen, andererseits müssen sich die Schülerinnen und Schüler der besonderen Bedingungen, Möglichkeiten und Herausforderungen digitalen Schreibens bewusst werden. Damit sind das Lehren und Lernen *mit* digitalen Schreibwerkzeugen sowie *über* digitale Texte und Schreibsettings unabdingbar, um als kompetente Schreiberinnen und Schreiber in unterschiedlichen digitalen Umgebungen auftreten zu können. Schule leistet hierzu einen entscheidenden Beitrag, indem sie Lernende auf den Umgang mit digitalen Schreibwerkzeugen sowie das Verfassen digitaler Textformen und damit einhergehende Praktiken vorbereitet.

Literatur:

1. Becker-Mrotzek M. Im Deutschunterricht (neue) Medien sinnvoll nutzen. *Osnabrücker Beiträge zur Sprachtheorie*, 2007. 72. 135–146.
2. Becker-Mrotzek M., Böttcher I. *Schreibkompetenz entwickeln und beurteilen* (4. überarbeitete Neuaufl.). Berlin: Cornelsen. 2012.
3. Fix M. *Texte schreiben. Schreibprozesse im Deutschunterricht*. Paderborn: Schöningh. 2008.

Анастасія ВАСИЛЕВСЬКА
здобувач вищої освіти 3 курсу ОС «бакалавр»
спеціальності 035 «Філологія»
Науковий керівник: **СВІДЕР Ірина Анатоліївна**,
канд. філол. наук, доцент кафедри англійської мови,
Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка,
м. Кам'янець-Подільський

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ

Лінгвісти багатьох країн світу (до прикладу М. Адамс, Дж. Колман, Е. Маттіелло, Г. Менкен, Е. Партридж, Л. Тепеш, В. Вільюман, І. Гальперін та ін.) багато років активно досліджують соціальні діалекти, особливо професійний жаргон та молодіжний сленг, оскільки саме ці соціальні групи швидко поповнюються новими лексемами паралельно із виникненням нових реалій чи тенденцій сучасного суспільства. Ці лексеми також характеризуються надмірною експресивністю, образністю, часто зниженою вульгарною конотацією, яка також активно використовується певними соціальними групами. Нові лексеми потребують детального вивчення, систематизації, кодифікації з подальшим укладанням сучасних словників молодіжного сленгу.

У сучасній лінгвістиці існують різні підходи до етимології терміну «сленг». За однією із версій англ. *slang* походить від *sling* («кидати», «жбурляти»). Таким чином, на думку спадає архаїчне *to sling one's jaw* – «говорити буйні і образливі речі». Згідно з іншою версією, «сленг» відноситься до *slanguage*. Слід зазначити, що початкова літера *s* додана до іменника *language* в результаті зникнення слова *thieves*; тобто спочатку мова йшла про «мову злодіїв» [6, с. 168].

Дж. Б. Гріноу та Дж. Л. Кіттрідж охарактеризували сленг як бродягу, який «тиняється на околицях літературної мови і постійно намагається пробити собі дорогу в найвишуканіше суспільство» [8, с. 42].

Достовірно невідомо, коли слово *slang* вперше з'явилося в Англії та мовленні. У письмовому вигляді воно вперше зареєстроване у XVIII столітті. Тоді воно мало значення «образа». Приблизно в 1850 році термін набув ширшого значення, він передбачав «незаконну» просторічну лексику. У той же момент виникають синоніми слова *slang* – *lingo*, який використовувався переважно в нижчих шарах суспільства, і *argot* – якому надавало перевагу кольорове населення [7].

Надалі поняття «сленг» зливається з такими поняттями як «діалектизм», «жаргонізм», «вульгаризм», «розмовна мова», «просторіччя». Більшість слів, які спочатку увійшли в мову як сленгові, на даний момент міцно закріпилися в літературній мові.

Дуже чітко на необхідності розрізнення понять «жаргон» і «сленг» наголошує Л. Ставицька, відзначаючи, що жаргон «історично вказує на обмеженість групи його носіїв, а також на вузькість семантичного поля лексичних одиниць». Натомість «мовне середовище спілкування великої кількості людей, яке відрізняється від мовної норми, отримало найменування „сленг”» [5, с. 61].

За свідченням Л. Ставицької, сучасний сленг є ніби посередником між інтержаргоном та мовною практикою народу, розмовно-побутовою мовою широких верств населення, яка послуговувалась і завжди послуговуватиметься здатністю української мови до продукування стилістично знижених, іронічних, гротескних лексичних засобів, що в сучасних умовах демократизації стилів спілкування і виявляються адекватними жаргонним і сленговим номінаціям [5, с. 41].

Сленг нерідко розглядається в психологічному аспекті, як продукт «духовної» творчості (у тому числі й індивідуальної) представників окремих соціальних і професійних угруповань та слугує вираженням певного «духу» або «свідомості» людей, що належать до того або іншого суспільного середовища [2, с. 88].

Наголошуючи на відмінності між цими поняттями, дослідниця І. Ніколів зазначає, що «жаргон – це лише мова людей, об'єднаних спільною професією, сленг у такому випадку найчастіше пов'язують із мовленням молоді та молодіжних субкультур» [4].

Молодь, як носій молодіжного сленгу, є внутрішньо неоднорідною соціально-демографічною групою. Молодіжний сленг включає в себе лексичні одиниці з аксіологічним компонентом для позначення понять і явищ життя, вульгаризми, професійний жаргон. Використання сленгізмів викликано бажанням самоствердитися, є протестом проти одноманіття мовлення. Цей прошарок лексики характеризується великою кількістю одиниць, різноманітним моделям семантичної варіації, широким діапазоном номінативних засобів, яскравою образністю й експресивністю [3, с. 88].

Відомо, що лексичне значення слова являє собою складну єдність, що охоплює денотативне значення і конотацію. Денотативне значення співвідноситься з позамовною дійсністю і відбиває поняття. Конотація включає в себе емоційний, оцінний, експресивний компоненти значення. Для лексики літературної мови денотативне значення є обов'язковим, а конотація факультативною, тоді як у словах сленгу наявність трьох компонентів конотації обов'язкова, що пов'язано з основною функцією сленгу – експресивною [1, с. 117].

Молодіжний сленг поєднує в собі досить різноманітні тематичні групи, які характеризують не тільки мовну діяльність представників різних молодіжних субкультур, а й типи їхнього мислення. Поряд зі стилем поведінки й одягу, стиль спілкування молодих людей характеризує не стільки їхню причетність до окремих неформальних груп, скільки тип мислення молоді, який із часом перетворюється на дорослий.

Список використаних джерел:

1. Арнольд И. Стилистика современного английского языка. Москва: Флинта; Наука, 2006. 458 с.

2. Коротун О. О. Семантика оцінки в номінаціях особи. *Ономастика і апелятиви*: зб. наук. праць. Дніпро: Центр ДНУ, 2001. Вип. 14. С. 86–92.
3. Мизин Т. О. Семантичні аспекти американського молодіжного сленгу. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія: Іноземна філологія. Methodика викладання іноземних мов*, 2019, №1072(76), С. 87–91. URL: <https://periodicals.karazin.ua/foreignphilology/article/view/14518> (дата доступу: 05.03.2022)
4. Николів І. Сленг та інші соціальні діалекти у працях хорватських лінгвістів. *Мова і суспільство*. 2011. Вип. 2. С. 11–16.
5. Ставицька Л. О. Арго, жаргон, сленг: Соціальна диференціація української мови. Київ: Критика, 2005. 464 с.
6. Marchand H. Categories and types of Present-Day English Word-formation. Wiesbaden, 2008. 370 p.
7. Merriam-Webster's Dictionary of English Usage. Springfield, Mass: Merriam-Webster, Inc., 1994. URL: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/slang>
8. Spears Richard A. Slang and Euphemism. N.Y.: New American Library, 2006. 427 p.

Марина ГОЛУБ

здобувач вищої освіти 2 курсу ОС «бакалавр»
спеціальності 201 «Агрономія»

Науковий керівник: **КУНЦЬО Оксана Іванівна**

викладач кафедри іноземних мов,

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,
м. Кам'янець-Подільський

ОСОБЛИВОСТІ НІМЕЦЬКОМОВНИХ ІНСТРУКЦІЙ З ВИКОРИСТАННЯ ФУНГІЦИДІВ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Стрімкий розвиток сучасного суспільства і, відповідно, спричинена глобалізація мовного й побутового середовищ зумовлюють актуальність даного дослідження. Разом із доступністю товарів та послуг, наданих за дотримання стандартів ЄС, зокрема фунгіцидних препаратів авторитетних німецьких виробників, перед споживачем постає проблема тлумачення іншомовного тексту, яким супроводжується препарат.

Наразі, в німецькомовних джерелах для позначення мови професійної орієнтованої комунікації використовують термін “*Fachsprache*” [4, с. 89]. Л. Гофман визначає фахову мову, як сукупність усіх мовних засобів, які використовуються у вузькогалузевій комунікативній сфері для порозуміння між фахівцями цієї галузі [6, с. 53]. Найістотнішою ознакою фахової мови є наявність у ній особливих лексичних засобів [4, с. 90]. Проте, розкриття властивостей та, власне, значення мовних одиниць фахової мови стає можливим завдяки вживанню у фахових текстах [2, с. 143].

В рамках даного дослідження, для аналізу було обрано тексти інструкцій: «*Аскра® Хпро. Інноваційний фунгіцид для контролю широкого спектру листових захворювань зернових культур*» [1] та «*Ascra® Xpro. Fungizid zur Bekämpfung von pilzlichen Krankheiten in allen Getreidearten*» [7], які супроводжують фунгіцидний препарат від німецької компанії BAYER. Такий текст є професійно орієнтованим, тобто, фаховим і призначений для обміну професійними знаннями між фахівцями певної галузі [2, с. 143; 3, с. 25].

Класифікація фахових текстів залежить від їх спрямованості – звернення до адресата з різною фаховою компетенцією [6, с. 143]. Відповідно, інструкції з використання препаратів поділяють на такі типи: інструкції у формі запитань відповідей (розраховані на споживача); інструкції для споживача – непрофесіонала; інструкції для професіоналів [5, с. 232].

Встановлено, що визначальною рисою фахової мови є використання фахової термінології. Так, до прикладу, назва досліджуваного засобу “Аскра® Хпро” є номенклатурою. Також, в обраних для дослідження взірцях німецького та українського текстів інструкції широко використовуються спеціальні слова терміни. Так, діючі речовини та препаративну форму фунгіцидного засобу описано з використанням хімічної термінології: “130 g/l Prothioconazol, 65 g/l Bixafen, 65 g/l Fluopyram. Formulierung: EC (Emulsionskonzentrat)” [7] - “Діюча речовина: біксафен, 65 г/л + флуопірам, 65 г/л + протіоконазол, 130 г/л. Препаративна форма: концентрат, що емульгується” [1]. Використання спеціальних математичних символів “+” “%” “/” є однаково характерним.

Варто відзначити поширене використання вузькогалузевих в німецькомовному взірці тексту, наприклад: “Prothioconazol: (WMFG1) Wirkungsmechanismus (FRAC-Gruppe): G” [7]. Оскільки, одним із основних завдань тексту інструкції є чітка констатація фактів, в ній не допускається двоякість чи невизначеність щодо трактування написаного. Тому, в інструкціях відсутні слова у переносному значенні, а, з метою уникнення неточностей, або ж з міркування, що значення вказаного слова не буде вичерпним, україномовний варіант інструкції пропонує розширений опис механізму дії, містить уточнення і пояснення.

Щодо структурних особливостей тексту, то, в ході дослідження, було виявлено наступне. Назва засобу присутня у двох варіантах інструкції. Після зазначення назви, в українській інструкції інформація наводиться за такими пунктами: 1. Діюча речовина, 2. Препаративна форма, 3. Механізм дії, 4. Властивості, 5. Сумісність, 6. Реєстраційне посвідчення, 7. Тара. Четвертий

пункт *Властивості*, в свою чергу поділяється на підпункти (*особливості застосування, техніка застосування, поширення та проникнення, зеленіше листя, спектр дії, переваги*) та, окрім, текстової презентації містить візуалізацію у формі графіків, діаграм та рисунків. Інформація такого роду використовується для реклами препарату і переслідує маркетингову ціль.

Більш деталізована структура тексту німецькомовної інструкції забезпечується поділом на розділи, практично кожен з яких поділяється на пункти, а подекуди і підпункти. Таким чином, можна виокремити вісім об'ємних розділів: *1. Wirkungsweise und -spektrum, 2. Von der Zulassungsbehörde festgesetzte Anwendungsgebiete und -bestimmungen, 3. Anwendung, 4. Pflanzenverträglichkeit, 5. Anwendungstechnik, 6. Hinweise für den sicheren Umgang, 7. Erste-Hilfe-Maßnahmen/Hinweise für den Arzt, 8. Kennzeichnung gem. Verordnung (EG) Nr. 1272/2008 (CLP)*. Другий розділ поділяється такі пункти: *Festgesetzte Anwendungsgebiete, Festgesetzte Anwendungsbestimmungen, Anwendungsbezogene Anwendungsbestimmungen*; третій розділ складається з двох пунктів, перший з яких розширено до підпунктів: *ACKERBAU (Weizen, Gerste, Roggen, Triticale, Hafer)* та *Hinweise*; четвертий розділ містить такий пункт як *Wichtige Hinweise*; п'ятий: *Herstellung und Ausbringung der Spritzbrühe, Spritzenreinigung, Mischbarkeit*; шостий: *Anwenderschutz, Nutzorganismen, Wasserorganismen*; а сьомий пункт поділяється на *Erste-Hilfe-Maßnahmen* та *Hinweise für den Arzt*. Також для німецькомовної інструкції властиве використання приміток. Так кінцевим, додатковим, пунктом в оригінальній німецькій інструкції подається загальна примітка про використання даних: *Allgemeine Hinweise zur Nutzung der Daten*.

Незважаючи на той факт, що обрані для аналізу інструкції супроводжують ідентичний препарат від компанії BAYER, очевидною є певна відмінність між ними. Зокрема, відмінність полягає у структурі подання інформації, її обсязі, засобах, використаних для її презентації та комунікативній спрямованості. Очевидною є невідповідність у кількісному відношенні структурних елементів українського та німецького варіантів інструкції. Німецький текст хоча й містить

корисні примітки щодо використання та важливу інформацію, як от розділ про заходи першої допомоги (в українській інструкції відсутній), проте, перенасичений складною термінологією, зокрема аббревіаціями, зрозумілими фахівців певної галузі. В той час як, для українського властиві додаткове роз'яснення складних фахових понять та візуалізація інформації, що може свідчити про орієнтацію на користувача-непрофесіонала.

Список використаних джерел:

1. Аскра® Xpro. Інноваційний фунгіцид для контролю широкого спектру листових захворювань зернових культур. URL : <https://www.cropscience.bayer.ua/Products/Fungicides/AscraXPro.aspx?print=true> (дата звернення : 03.04.2022).
2. Вискушенко С. А. Фахова мова як об'єкт лінгвістичного дослідження. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія"*. Серія: Філологічна. 2015. Вип. 58. С. 142-144.
3. Герасименко М. Д. Аналіз фахових текстів для навчання майбутніх учителів англomовного професійно орієнтованого читання. *Молодий вчений*. 2018. № 2.1 (54.1). С. 25-27.
4. Дулепа І. Б. Особливості фахових мов у структурі загальнонаціональної мови. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Філологія. 2014. № 8, Т. 1. С. 89-91.
5. Лещенко Н. О. Комунікативно-прагматична організація інтернет інструкцій із уживання медичних засобів (комунікативні стратегії і тактики). Львів, 2011. С. 230-241.
6. Hoffman L. Fachsprachen als Subsprachen. *Fachsprachen*. Berlin, New York : Walter de Gruyter, 1998. 387 s.
7. Ascra® Xpro. Fungizid zur Bekämpfung von pilzlichen Krankheiten in allen Getreidearten. URL : <https://pim.bayercropscience.de/etikett.pdfstream?product=688> (дата звернення : 03.04.2022).

Maiia HALYTSKA
PhD in Pedagogy
Associate Professor of Tourism Department
National University of Ukraine on Physical Education and Sport,
Kyiv

DIDACTIC MATERIALS IN PROFESSIONALLY - ORIENTED FOREIGN LANGUAGE LEARNING

The modern tourism industry is one of the largest and fastest-growing industries in the world. The professionalism of staff working in the field of tourism is an indicator of the competitiveness of the organization. In the course of professional training of tourism managers, the importance of learning a foreign language both for general purposes and in their professional activities is growing. The main issues of the organization of foreign language teaching and determining the main content of student learning are reflected in the works of such researchers as S. Babushko, M. Halytska, N. Rekun, N. Becker, L. Hoffman and many others.

The main task of language training for tourism managers is the study of a foreign language as a means of communication, which implies that students have a certain set of linguistic knowledge and communication skills. In this case, the subject of teaching is not just a foreign language, but a foreign language that develops professional knowledge, skills and abilities.

The concept of professionally-oriented foreign language training is analyzed and defined by scientists as a process of teaching foreign languages oriented to the formation of foreign language professional competence for solving professional tasks in their sphere. It is marked by a special vocabulary and certain rules for the choice of vocabulary and its use. Thus, one of the main tasks is professional orientation in the selection of didactic material aimed at a particular end result: students, among other things, should be able to listen to and respond to questions, requests or complaints of clients, express their views, present, suggest and evaluate goods and services. The use of didactic material helps to improve the quality of learning, helps to satisfy and

develop the cognitive interests of the student, increases the clarity of learning and, thus, improves the pace of learning material.

Didactic materials for learning a foreign language of professional orientation for the training of tourism managers should be based on a system of practical exercises that involve learning special vocabulary in the context of tourism, grammar, and patterns of professional etiquette.

Exercises should be problematic and include questions to which there is no ready answer in the textbook. This creates a problematic situation. Such exercises encourage students to analyze and direct their efforts to understand and evaluate textual information, forcing students to an active search for independent conclusions, awareness and a lasting memory.

It is also important to choose texts that have intercultural elements along with professional ones. They expand not only the professional but also the cultural outlook of students and involve them to know the values of civilization.

The integration of didactic materials resources in professionally-oriented communicative activities contributes to the creation of a natural, authentic language environment

References:

1. Babushko S., Halytska M., Solovei M. Dynamics of forming readiness for foreign communication of future tourism employees at tertiary level. *International Journal of Language Education*. 2020. 4(2). <https://doi.org/10.26858/ijole.v4i2.12510>
2. Halytska M. Intercultural communication of future specialists: the nature of the concept. *Continuing professional education: theory and practice*. 2015. №1-2. pp. 20–24. <https://doi.org/10.28925/1609-8595>
3. Janzen J. Teaching English language learners in the content areas. *Review of Educational Research*. 2008. №78(4). pp. 1010–1038.
4. Anchondo E. L. The Tourism Students' Awareness of Communicative Competence in an English as a Foreign Language Context. *European Scientific Journal, ESJ*. 2018. №14(5). P. 184. <https://doi.org/10.19044/esj.2018.v14n5p184>.

Anastasia DUBINSKA
MD in Philology
Lecturer at the Department of Foreign Languages
Kamianets-Podilskyi National Ivan Ohienko University,
Kamianets-Podilskyi

STRATEGIES FOR MOTIVATING STUDENTS TO SPEAK IN ESL CLASSES

Most of students in ESL classrooms face the problem of being fluent to speak in the English language due to the lack of prior knowledge of the topic in the discussion, the previous learning experience, cultural background, even their interlocutors and mood. In the given article, we aspire to give the ways and solutions for inspiring your students to promote speaking in foreign language class.

The first things to use in an ESL class are warmers, generally short 5-10-minute activities, often in the form of a game introduced at the start of a lesson. Warmers can help to review the language from previous classes or to present new topics, ideas and language items. They can also be freestanding and have little or no connection with what was done before or will be done later in the lesson. Warmers are often active and fun and involve group, pair, or individual work. Warmers are also good to use for the shift from one activity or skill to another, after a break, following a difficult reading passage or whenever students have ‘gone cold’ or fall asleep. Moreover, they can be done as ‘cool down’ activities to revise or summarize the lesson or as controlled speaking activities. Just ask them to describe their morning routine, ask some wh-questions or make them plan a list of musts for a week and you will break the ice and promote further conversation in a class [1, p. 387].

Every language instructor should use "signal prompts" (as I think, I believe, I agree/disagree because ..., According to ...) for stimulating communication. A teacher can ask the students to work into groups of three and to discuss a topic or series of questions on the board. Each student takes a set of signal prompts, which they must use and then throw into a central pile whenever they want to contribute to

the discussion. If a teacher makes identical sets in different colors, it is easy for the students to collect their own group's prompts again at the end of the topic before starting a new topic. Also, a tutor can involve picture prompts for a group composition in class; he/she can divide the students in groups of three or more with one shared notepad and a designated scribe. Using a series of picture prompts (like cut-out pictures from a magazine or downloads from the internet) each student suggests a sentence in turn to create a story and the scribe writes a paragraph. Then, another person becomes the scribe and the story continues. These tasks prevent one student from dominating and encourage the silent ones to contribute to the discussion at some point [3, p.13].

The greatest activity that must stimulate conversation in a foreign language between students is the running dictation activity. A language instructor must choose a part of the text based on the topic of a lesson, divide students into pairs of a runner, who must memorize parts of the text, and a scribe, who writes down what the runner dictates. A teacher can read out a text to the runners or allow them to read it from a particular place. Then, runners will run back to their secretary and dictate what they remember. They will continue running and dictating until they have correctly dictated the entire passage. Then, runners and scribes must check with the teacher to make sure it's correct [3, p.14].

Elvira Carralero, an English teacher in Spain, suggests trying the "talking heads" project to stimulate the students to talk in a foreign language outside the classroom. The task aims to record and listen to students' talks, recorded at home, on the speaking tasks set by the teacher on a particular topic. This type of activity is very demanding as it requires students to think over their pronunciation, grammar, vocabulary and even performance. The result, according to the words of Elvira Carralero, is those students speak English at home, trying to show their best. They can make use of their profound knowledge of English to assess themselves and correct several errors made by them. The teacher can provide feedbacks and assess every single student that in the future, is believed to improve their performance.

Besides, it is a great opportunity for the teacher to check four major language skills in one go or use this type of activity as a final test on the topic [2, p.16].

Teaching conversation is a crucial part of ESL. The main role of the language instructor is to create an amiable classroom atmosphere where meaningful communication occurs. The language instructor must use various conversational techniques such as warmers, small-group discussions, improvisations, running dictation activities and others that can be performed in an English language classroom to develop basic conversational skills and stimulate students to talk in a foreign language.

References:

1. Дубінська А. В. Usage of warmers, time fillers, and coolers in English for specific purposes classes. Педагогічна освіта: теорія і практика: Збірник наукових праць. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка; Інститут педагогіки НАПН України [гол. ред. Бахмат Н.В.]. Вип. 31 (2-2021). Київ: Міленіум, 2021.С. 387–397.
2. Carralero E. Keep them talking. English Teaching Professional. Issue 66 (January). Chichester: Pavilion Publishing. 2010. 31p.
3. Doran S. They talk more, you talk less. English Teaching Professional. Issue 64 (September). Chichester: Pavilion Publishing, 2009. 31p.

Alina KRUK
Candidate of Philological Sciences,
Senior Lecturer of the Department of Foreign Languages,
Kamianets-Podilskyi National Ivan Ohienko University,
Kamianets-Podilskyi

THE USE OF CRITICAL THINKING TECHNOLOGIES IN THE FORMATION OF STUDENTS' COMMUNICATIVE COMPETENCE IN ENGLISH CLASSES

All higher education institutions have long since begun to adapt the teaching aids, programs, contents and objectives of their foreign language courses to a new type of virtual target class. Teachers continue to encourage students to take socially constructed learning approaches. Danica Milosevic notes that “the world we live in today is constantly changing due to technological discoveries that are shaping our daily routine and becoming an inextricable part of our daily lives” [1, p. 16]. Foreign language teachers have encountered distance learning, so they must constantly seek innovations in science and technology to meet the needs of their students. It is important today to modernize English language courses, providing students with a significant professional language and updated information. Exploring issues related to the development and extending understanding of language learning and technology, Gary Motteram indicates that “it is clear that we are now at a time in human development where digital technologies are making an increasingly significant contribution to language learning in many parts of the world” [2, p. 177]. The use of computer technologies provides various means by which teachers can meet the immediate needs of their students in terms of language development. In fact, they enable teachers to engage in activities that support language development more deeply than it has been so far.

Problems of using critical thinking in the study and teaching of foreign languages, namely English, were considered by such scholars as B. Hutauruk, T. Hutchinson, L. Klobuchar, D. Milosevic, G. Motteram, R. Muñoz-Luna,

B. Paltridge, O. Petraschuk, C. Sarré, O. Sereda, M. Shea, V. Sokolov, J. Richards N. Roberts, L. Taillefer, A. Waters, S. Whyte and others, however, there is no full comprehensive study to the problem of using critical thinking technologies in forming the students' communicative competence in learning English.

In general, teaching English in non-professional specialties is not just a set of methods and forms. You need to take into account everything: the number of students in the classroom, their emotional attitudes and more. Each group of students has its own atmosphere, differs in its specifics, so you need to weigh everything. The use of critical thinking in practical English classes is very important. When we talk about the development of critical thinking in students, we understand that students need to focus on the ability to analyze, the ability to defend their opinions. Also helpful in this regard is the use of comparative aspects, extensive use of audio-visual resources and web print-outs to particularly motivate students on a certain topic.

To develop students' critical thinking in better way, it is advisable to use the YouTube service. It is interesting and appropriate to use YouTube materials in class, because it is a popular video hosting, which contains a wide range of posted videos. There you can find a lot of useful professional-oriented videos, video files, both professional and amateur, including video blogs. In general, students respond positively to video resources in the classroom. And the main thing is that classes that contain the use of video resources help to reveal the achievements of students taught by such teaching aids. Describing the feasibility of using YouTube in the classroom, Danica Milosevic writes that "it contains all the latest professional information to be found in documentaries, popular science shows, tutorials, lectures, advertisements, and much more. If properly selected, these materials can operate as audio-visual resources that bring real life into the classroom, present students with every-day professional situations, and play the role of valuable authentic material, which altogether is of great importance in the constructivist system of ESP teaching" [1, p. 16].

Also important in the classroom is the use of a virtual board for group discussion of ideas in a visual format Jamboard. After all, the main components of the lesson

such as Listening, Reading, Writing and Speaking can create an atmosphere in the classroom using something new. Considering the introduction of technologies in the study of a foreign language, namely English for professional purposes, Rosa Muñoz-Luna and Lidia Taillefer focus on two different but complementary perspectives, namely: “Teachers and other language professionals as digital users of online activities and technological applications” [3, p. 2] and “teachers and professionals as innovative creators of those applications, contributing from their practical experience” [3, p. 2], which indicates that teachers are leaders in the use of information and communication technologies and at the same time require continuous practical training.

In general, the use and application of all these innovative technologies as well as the involvement of all possible new components not only modernize the work, but also provides an opportunity to encourage students to think critically, to be active in the classroom. After all, when new methods appear, students treat it with a certain drive. Such innovations can be applied both in consolidation, generalization of material, in the study of new material, reflection and in summarizing.

References:

1. Milosevic D. Using video materials in English for technical sciences: a case study. New developments in ESP teaching and learning research. France, Voillans : Research-publishing.net, 2017. 196 p.
2. Motteram G. Innovations in learning technologies for English language teaching. London : British Council, 2013. 197 p.
3. Muñoz-Luna R. Integrating Information and Communication Technologies in English for Specific Purposes. Switzerland, Cham : Springer International Publishing AG, 2018. 211 p.

Оксана КУНЦЬО
викладач кафедри іноземних мов,
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,
м. Кам'янець-Подільський

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ КОГНІТИВНОЇ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ EFL

Процес ментального пізнання, заразом із соціокультурним та просторовим досвідом, знаходять втілення у мовних явищах й, відтак, є невід'ємними аспектами при вивченні мови. Низка сучасних досліджень в галузі когнітивістики зосереджує свою увагу довкола питання викладання англійської мови як іноземної (EFL). Дослідник Ф. Бурс [1; 2] розглядаючи мовно-орієнтоване навчання як таке, в якому увагу учня скеровується з того, що було сказано, на те, як це було сказано, підкреслює необхідність запозичення в цей процес ідей школи когнітивістики [2, с.210]. Так, видатний лінгвіст З. Кьовечеш обґрунтовує користь застосування у викладанні іноземної мови здобутків теорії когнітивної лінгвістики, зокрема теорії концептуальної метафори [3]. Ж. Літлемор та Г. Лоу стверджують, що метафорична компетентність насправді відіграє важливу роль у всіх сферах компетентності комунікативної, а її значення для викладання та вивчення другої мови беззаперечне, починаючи ще з самих ранніх і закінчуючи найбільш просунутими етапами навчання [5, с.268]. Дослідниця також розглядає взаємозв'язок наявних навичок інтерпретації і створення метафор в рідній та іноземній мовах [4]; та відводить метонімії важливе місце у викладанні EFL [6, с. 186]. З огляду на численні доводи, варто більш детально з'ясувати які мовні аспекти і, власне, як варто розглядати в фокусі когнітивної методики викладання.

Теорія когнітивної лінгвістики розглядає мову в її взаємодії з навколишнім світом та оперує поняттям «мотивованого значення» (у формі тілесної та/або концептуальної мотивації) [2, с. 211; 3]. Для позначення мотивації, коли значення мовної форми мотивується досвідом користувачів

мови щодо їхнього фізичного, соціального та культурного оточення, використовується термін “екстралінгвістична мотивація” [1, с. 17-18]. В тих випадках коли письмова форма слова мотивує його значення, використовується термін “інтралінгвістична мотивація” [1, с. 18]. Обидва типи мотивації є сприятливими для ретенції лексики і можуть використовуватись у викладанні мови [1, с. 18]. Когнітологи пропонують класифікацію лінгвістичної мотивації, відповідно до типу зв'язків, які вона передбачає: значення-значення (екстралінгвістична мотивація), форма-значення/ значення-форма (інтралінгвістична мотивація), та форма-форма (екстра- та інтралінгвістична мотивації) [1, с. 18-19]. Більшість досліджень когнітивістики сфокусовано саме на типі зв'язку значення-значення, що найкраще простежується в полісемічних висловах, “периферійний зміст яких радіально розширюється від центрального значення, через такі ментальні операції, як трансформації образ-схем, метонімія чи метафора” [1, с. 19]. Зв'язок форма-значення/ значення-форма втілюється у виразах, загальне значення яких є до певної міри вмотивоване їх формою, чи навпаки – зміст мотивує форму (до прикладу ономаіопея, чи вирази, в яких порядок слів відображає хронологію подій) [1, с. 22]. Під категорію зв'язків форма-форма підпадають фонетичні повторення (алітерація, рима і т.п.), особливо сприйнятливими до яких є певні шаблонні фрази та фіксовані порівняння [1, с. 23; 2, с. 218].

Отож, як зазначалось, найчастіше когнітивна методика застосовується при викладанні лексики, зокрема полісемічних виразів. Полісемія зустрічається всюди, але високочастотні слова, такі як прийменники та допоміжні дієслова, складають сегмент лексики, де вона особливо поширена [2, с. 209]. Пояснення екстралінгвістичної вмотивованості таких слів покликане вирішити труднощі при вивченні значного об'єму лексики, адже, попри велику кількість дериватів одного слова, чисельність похідних слів може зрости в рази, враховуючи їх полісемічність. Доволі часто тлумачення семантичної мотивації застосовується при викладанні іншомовних ідіоматичних висловів [1, с. 21; 3]. Нерозуміння ідіом може впливати на комунікативну компетенцію, адже вони (ідіоми)

виконують важливі соціально-прагматичні функції [2, с. 218]. Зміст ідіоми включає три аспекти: загальне, специфічне та конотативне значення [3]. Безперечно, не можна стверджувати, що усі ідіоми є образними, проте більшість ідіом мають конвенціалізоване значення, яке стає доступним завдяки тлумаченні концептуальних метафори та/або метонімії в їх основі [1, с. 21]. Ідіоматичний принцип проявляється в численних стійких словосполученнях і фразових єдностях (колокації, фразові дієслова, різного роду кліше), вправне використання яких свідчить про мовну майстерність учня [2, с. 209].

Когнітивна методика викладання полісемантів полягає в спробі ознайомити учнів з його центральним («основний» або «прототипним») значенням і показати, як від нього розширюються додаткові значення слова [1, с. 21]. Такі розширення значення можуть бути буквральними, але найбільш поширеними є саме переносні значення, особливо метафоричні та метонімічні [1, с. 21]. Як стверджує Ф. Бурс [2, с. 212-213], щоб додатково стимулювати когнітивну взаємодію, учнів можна запропонувати їм самостійно: здогадатися про значення метафорично вжитого слова; провести порівняння з рідною мовою і визначити, чи спільні метафори; подумати про причини, чому та чи інша сфера-джерело відносно часто використовується в іноземній мові, згрупувати образні вирази під заголовками концептуальних метафор або самостійно визначити їхню сферу-джерело. А потім слід надати учням засоби для підтвердження/ спростування своїх гіпотез [1, с. 21]. Щодо викладання ідіом, то пріоритет у вивченні мають найпоширеніші, а саме такі, які базуються на концептуальних метафорах пов'язаних з людським тілом [3]. Ідіоми також можна класифікувати відповідно до їх сфери-джерела, тобто до сфери досвіду, в якій вони використовуються/використовувалися в їх буквальному сенсі [2, с. 213]. У словниках, розроблених для вивчення іноземної мови, ідіоми рекомендується подавати відповідно до їх концептуальної організації [3].

Описані методи базуються, в основному, на зв'язках значення-значення. Проте зв'язки типу форма-значення та форма-форма теж можна використовувати, щоб допомогти швидко та надовго засвоїти значення мовного

матеріалу. З цією метою, учнів можна попросити оцінити, чи відповідає значення нещодавно вивченого слова його формі/звуку [2, с.219], чи спробувати відстежити алітерацію чи виразність фразеологічних єдностей [6, с. 186]. Тим не менш, необхідно докладати зусиль для узгодження цілей навчання з потребами учнів. Здатність до образного мислення може відрізнятися серед учнів, що, звісно, спричинить певні труднощі в застосуванні даної методики. Проте, викладання іноземної мови з урахуванням концептуальних метафори та метонімії покликане не лише вирішити цю проблему, але й матиме позитивний вплив на комунікативну компетенцію в цілому.

Список використаних джерел:

1. Boers F., Lindstromberg S. How cognitive linguistics can foster effective vocabulary teaching. *Cognitive linguistic approaches to teaching vocabulary and phraseology* / Ed. by F. Boers and S. Lindstromberg. Berlin; New York : Mouton de Gruyter, 2008. P. 1–61.
2. Boers F. Cognitive Linguistic approaches to teaching vocabulary: Assessment and integration. *Language Teaching*. 2013. 46. P. 208–224. DOI : 10.1017/S0261444811000450
3. Kövecses Z. A cognitive linguistic view of learning idioms in an FLT context. *II Language Pedagogy* / Ed. by D. Geeraerts, R. Dirven, J. R. Taylor and R. W. Langacker. Berlin; Boston : Mouton de Gruyter, 2012. P. 87–116. DOI : <https://doi.org/10.1515/9783110866254.87>
4. Littlemore J. Metaphoric competence in the first and second language. Similarities and differences. *Cognitive Processing in Second Language Acquisition* / Ed. by M. Pütz and L. Sicola. Amsterdam; Philadelphia : John Benjamins Publishing Company, 2010. Vol. 13. P. 293–316.
5. Littlemore J., Low G. Metaphoric Competence, Second Language Learning, and Communicative Language Ability. *Applied Linguistics*. Oxford University Press, 2006. 27/2. P. 268–294. DOI :10.1093/applin/aml004
6. Littlemore J. Metonymy: Hidden Shortcuts in Language, Thought and Communication. Cambridge University Press, 2015. 227 p.

Oksana LYTVYNIUK
Ph.D in Philology, Senior lecturer
English Language Department
Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University,
Kamianets-Podilskyi

IMPROVING STUDENTS' ENGLISH WRITING ABILITIES

There are no perfect modern methods of teaching writing for a particular degree of English learning at university, there is neither a developed effective system of tasks and exercises, tests for teaching writing, nor formulated guidelines for teachers. The existence of problems requiring immediate solutions, and the students' lack of mastery in writing determine the relevance of this study. The results can improve the effectiveness of teaching writing at university using tests.

Research goal is to justify methods of teaching writing and using writing tests. The set goal necessitates to fulfill the following tasks:

1. To examine the current state of teaching writing at university.
3. To describe the training model of written communication.
4. To formulate guidelines for teaching English writing of the students.

This investigation reports a study in which 25 students were interviewed, they were asked to do self-monitoring and to check other students' writing, the same texts were commented by the teacher. The findings show that some students may not have developed the ability to see their own mistakes. All students favoured teachers checking and saw the teacher as a figure of authority that guaranteed quality. The role of peer comments which contributed positively to the writing process was identified. They enhance a sense of audience, raise learners' awareness of their own strengths and weaknesses, encourage learning, and foster the ownership of text.

Teaching writing requires clarity of expression and therefore simplicity of language. Writing is intent on expressing certain key concepts so that these may be understood as easily as possibly by the intended readers. Writing in a clear, concise

manner makes not only understanding the text easier for the reader, it also makes your life easier – especially when you are not a native speaker of English.

When talking about algorithms, or sequences of events in writing, absolute clarity of it is needed in the code discussed. We need to attain the same level of clarity of expression our thoughts, otherwise readers will not consider the written work, writing should be more accessible on the level of understanding and therefore easier to use or extend. In this researching, we will cover some of the basic concepts that lead to good writing on the basis of using tests.

Using testing as a quick, reliable and accurate way of assessing language skills has its pros and cons. Tactful correction of students' writing is essential. Written correction is potentially damaging to confidence because it's very visible and permanent on the page. Teacher should make positive comments and respond to the content, not just the language. He is to focus on helping the student clarify the meaning of the writing.

There are endless opportunities to teach and practice writing skills in the classroom. Some may be immediately relevant and applicable to everyday life and others may be simply an enjoyable and interesting way to teach English writing skills.

The importance and feasibility of teaching writing is claimed to be independent type of speech as the means to help the formation of skills in other types of language activities. Some objective laws, which develop well-formed written statement in its various forms were identified.

Teaching writing at university is a necessary component of the educational process, without it teachers don't manage to prepare highly educated students. Teaching written communication includes the following components:

- written communication areas (scientific, business, educational, neutral);
- language and speech material, text-forming means;
- the skills required for written communication;

- the skills required to create written statements, such as: writing business and personal letters, e-mail letters, messages, ads, filling in questionnaire form and application form, writing an autobiography, resume, annotation.

The mentioned above components of training content were the basis for the development of tests and exercises to teach written communication. In developing the tests and exercises we based on communicative approach, which has led to the need for communicative intentions in written communication. When writing a business letter such intentions appear to be informing, encouraging, expression (score), contacting; while filling in questionnaire forms – informing; in writing autobiography, summary – information and motivating. Communicative intention while writing the composition are the information, motivation, expression, assessment, sharing experiences, evidence.

Testing English at university is the whole multi-functional system that for all its characteristics correlates with the overall system of educational process in English. To identify the knowledge and skills is necessary for writing expressions in different types of expression.

The system of tests and exercises to teach written communication was based on the communicative intentions and actions of their implementation. It consists of 5 groups of exercises and tests: 1. Exercises aimed at teaching spelling. 2. Vocabulary exercises for teaching writing. 3. Exercises aimed at developing skills of written communication. 4. Speech-writing exercises to work with typed text. 5. Speech-writing exercise to teach foreign language activities.

To confirm the effectiveness of the research a set of tests was carried out through the pilot study. The results of the experiment showed the difficulties the students faced when writing text in English, and showed the effectiveness of the set of tests.

The tests should be introduced in the practice of teaching English by means of cyclic-helical model. This model reflects the cumulative feature of foreign language communicative competence, due to its cyclical development of students throughout the period of the learning process of English. Thus, the model of the system tests has

cyclic structure and provides two directions – spiral (current, topical, final testing) and linear (gradual complication of each test from beginner to senior level of education).

The guidelines were formulated to be practical for organization and implementation of training written communication. Their application in practice will enable teachers to provide effective teaching writing. Theoretical and practical results of this work can be used in research on the problems of teaching written communication at university.

References:

1. Illona Leki Academic Writing. Cambridge: Cambridge Univ. Press. 1999. 241 p.
2. The Communicative Approach to Language Teaching. Ed. by Ch. Brumfit and K. Johnson. Oxford: Oxford Univ. Press, 1991. 243 p.

Yelyzaveta NETECHA
3-year student, bachelor's degree,
specialty 041 "Secondary education, language and literature (English)"
Scientific supervisor: Svitlana NYKYTIUK
teacher, English Language Department,
Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University,
Kamianets-Podilskyi

PRAGMATIC ASPECT OF FRAGRANCE ADVERTISEMENT IN THE EASTERN MARKET

With the rapid development of global marketing, more brands are directing their projects toward the East. New international subsidiaries are open all over Asia with headquarters in Europe or the USA, which are seeking a new marketing field for the realization of their products. Asian brands at the same time are orienting their promotion on western countries and experiences. After the pandemic breakout, the unwavering appetite for niche perfumes and brand mastery of digital communication has grown. That`s why we can expect more niche fine fragrance brands from Asia vying for the international spotlight. Such as Byredo, Le Labo, Diptyque, and Jo Malone. Big brands are facing stiff competition from these so-called cult brands as consumers lean towards a more personalized and intimate fragrance experience. Fragrance shoppers are most heavily influenced by the digital landscape, the report of Bluebell`s Asia Lifestyle Consumer Profile study said. Social media is the most influential channel for fragrance purchases in China, Hong Kong, and Japan [1].

The visualization of advertisements influences consumers for certain purposes, mainly – buying a product. In delivering this message, the advertisement creators play on visuals and texts. From the linguistics aspect, a text is defined as an assemblage of signs. The interpretations of the advertisement are seen from linguistics and non-linguistic signs which appear in the text of the advertisement itself. Such as words, phrases, and sentences that consist of the name of the artist, the brand, and, also phrases or sentences that are used to tell the reader about the product`s specification. Semiotics is concerned with meaning-making and

representation in many forms, perhaps most obviously in the form of text and media [2].

In this study, we will focus on the pragmatic level of analysis. The term "pragmatics" was introduced at the end of the 30s of the 20th century by C. W. Morris to designate one of the three sections of semiotics (syntactic, semantics) [3]. Pragmatics studies the relationship of sign systems to those who use them, the conditions of use of sign systems, and language signs as a means of establishing mutual understanding between people. It also includes research on people's understanding of different language expressions, the study of rhythm and poetry, as well as the development of information retrieval systems. However, the very pragmatic aspect of sign systems (including language) was first carefully considered by C. S. Peirce at the end of the 19th century [4]. Peirce (like Morris, who largely followed his ideas) considered the pragmatic component to be the main one for determining the essence of the sign. A sign becomes such not due to its physical properties, but due to a certain use of it in the community. Therefore, both the method of constructing sign constructions (syntax) and the relationship of signs to designated objects (semantics) are the only means for the signs to perform their main function: to provide communication between people. As advertising is made up of signs, that pour on the customer in constant flow. In fragrance commercials, different kinds of signs are combined to appeal to all kinds of viewers: those who precept through audio, image, or language.

Returning to the aspect of fragrance advertisement impact on the eastern customer. In the past few years, more local Chinese brands have emerged in the market trying to recreate a scent that can represent China and its culture. Among them – is Maison Dixsept, launched in December 2020 by founder and creative director Catherine Zhou. The brand adheres to the concept of art, creation without borders, gender, and boundaries, bringing original fragrances full of original charm and artistic tone to Chinese consumers. She noticed that Chinese consumers, especially Gen Zs, were moving away from the big labels and seeking out an independent niche or even local brands. The brand is only in its second year but has

been progressing quickly. It has recently partnered with Symrise AG, which is a major producer of flavors and fragrances, based in Germany. They successfully collaborated on 4 new fragrances: “M17 L'Eau”, “Before and After”, “Shanghai Vibe” and “Sway with Me”. The advertisement they created for these is useful in terms of linguistic, semiotic, and international cultural experience exchange.

In these ads, we may observe a stunning fusion of European and Asian legacies and cultures. The names of scents themselves serve as markers: “Shanghai Vibe” directs us to the vibe of a highly developed, modern Chinese city with endless tradition, and “Sway with Me” in its turn gives the reference to the famous song “Sway with Me” by Frank Sinatra. The first perfume advertisement of this line is the most cumbersome: *“Lively and fresh, yet earthy and warm. The bergamot on top brings out a green sparkle, complemented by the unique sustainably sourced ginger from Madagascar. At heart, a precious floral bouquet. The passion signature comes at heart with the precious vetiver from Madagascar – earthy, smoky, leathery, and licorice.”*[5]. Ingredients intertwine with the effect they provoke – refreshing, down to earth, natural and exotic. Describing the scent as “in reverse” starting from the top note, then moving to the “heart”, creators leave an intrigue for the customer. The whole abstract has a circular structure: it starts and finishes with an aesthetic description of a scent, which subsequently helps the viewer to get immersed in the feeling.

The “Before and After” commercial is similar in structure: *“The Mimosa at the top brings a floral, powdery, mineral touch—a delicate first impression. The signature base with patchouli and Vetiver from Madagascar is impossible to miss, woody, earthy, humid, smoky and a bit liquorice – it’s irresistible”*[5], the difference here lies in straight narration from counting the ingredients to the feeling of a scent, to its effect on the consumer. It’s a great example of profound language use: the advertising represents the name: “Before and After” wearing a scent.

The image of the “Shanghai Vibe” perfume is represented by a model with European features, wearing very neat and appealing eye makeup in the 60th style. Such small details of global culture send us to the city vibes. This feeling of exotic

freshness and complicated combination carries out through the text too: *“The balance of sweet and sour, of freshness and floral delicacy. The natural mandarin from Madagascar at the top brings the zesty, citrus, aldehydic touch. The beautiful osmanthus at heart recalls the sweetness. A juicy, apricot, plum, dry fruity flower. The rose absolute reigns, fresh, green, honeyed to perfection.”*[5].

The last but hopefully not least fragrance from this brand “Sway with Me” is the only one that brings the color to its image: a smudged photo of a girl in the red background – creates the feeling of flashy movement, which proceeds in the text: *“An ode to love and nature, dance and movement. With the white floralcy of ylang-ylang, delicate yet juicy and spicy. Experiment with the uniqueness of vanilla from Madagascar too, bringing an edible note, sweet and balsamic. The grand finale is a touch of the base de Laire, Noir Prunol for addiction and extra elegance”*[5]. The previous circular structure is a bit infracted. Here we get to know the main scent note at first, and the “grand finale touch” at the actual ending sentence. The creators can let themselves perform such a trick because we`ve already read the whole advertisement. A lot of rear derivatives are used throughout all advertisements: “floralcy”, “uniqueness”, “sustainably”, “leathery”, “licorice”, “powdery”, “zesty”, “aldehydic”, “honeyed”, which draws reader`s interest and makes him/her pay more attention to what they`re reading. After finishing with one ad text, you immediately see the next one, which is shorter, so the eyes flow by themselves. Direct messages about the significant feeling, counting of colors and them automatically combining with the ingredients visualization, mentioning their origin deliver a precise piece of information, covered with deliberate epithets, metaphors, and gerundial constructions convince the viewer of the uniqueness of the product. And who doesn`t want to try out something original?

Regarding our research on fragrance advertisement in the Eastern Market, we concluded that consumers hold a traditional view on luxury, and are interested in recognition of new brands, which in their turn, are inclined to use western elements and experience in the creative process. Such symbiosis is seen also in the language and references in advertising.

References:

1. Bluebell's Asia Lifestyle Consumer Profile study URL: <https://bluebellgroup.com/insights/asia-lifestyle-consumer-profile/>
2. Chandler, D. Semiotics. London : The Basics, Routledge, 2002/2007
URL: <http://visual-memory.co.uk/daniel/Documents/S4B/sem0a.html>
3. Morris C. W. Writings on the general theory of signs. Mouton : The Hague, 1971. 486 p.
4. The Collected Papers of Charles Sanders Peirce. Vols. VII-VIII. Cambridge : Harvard University Press, 1958. 5092 p.
5. Maison Dixsept Official website URL: <https://maison-dixsept.com/>

Alina PAVLOVSKA
First-year student, Master program
specialty 051 «Economics»
Scientific supervisor: Angelina ROLIAK
PhD, Associate Professor,
Foreign Languages Department,
Higher Educational Institution “Podillia State University”,
Kamianets-Podilskyi

MASTER’S PROGRAMS IN BUSINESS AND MANAGEMENT: SWEDISH EDUCATIONAL ENVIRONMENT

In conditions of open access to large number of informational sources we should consider that business education is about developing a firm’s competitive position, its processes, people and products, its networks and resources [1]. It is also about business creation – innovating business models, revenue models, and bringing new offerings to the market.

Our investigation is based on the fact that all business is founded on some kind of innovation that can make companies grow and develop to remain competitive in their markets. The change it brings can be comprehensive for the entire company [5]. So business education is a valuable part of the learning process, that should be project-oriented to optimize decision-making processes. In Swedish educational dimension it always mixes theory and practice and includes areas such as market, strategy and leadership, areas that need to be managed in order to succeed in developing a business [2].

According to the educational program of Master’s in Business and Management (MBM) students learn to manage, lead and develop business with the aim to acquire the art and the ability to take initiative and to make effective decisions [7]. The future professionals will be able to see complex matters from qualitative and quantitative angles, working in collaboration with others [3].

Our investigation demonstrates that MBM program in Sweden uses real-life projects in the courses so that all aspects of the problem solving situation are present. The leading business institution in the Nordic countries is considered to be the

Stockholm School of Economics (SSE). It has close links with the Scandinavian business community which makes it possible for the MBM program to provide with unique insights into how academic knowledge works in practice [4]. This means that SSE graduates become extremely employable not only in the Nordic economy but also globally in the international labor market.

The program structure (see table 1) is rather universal from the point of view of all the Nordic educational environment. The analysis shows that the Master program in Business and Management is designed to be a two-year development process with an individual student at the center [6]. Taking into account individual particular passions and virtues, the program builds a student’s confidence in addressing business challenges.

Table 1

SSE Master’s program structure

	YEAR 1	YEAR 2
Courses: Semester 1	Business Creation and Development + Live Project Advanced Strategic Management + Live Project Operations Strategy + Live Project Management Accounting and Control + Live Project	Electives at Stockholm School of Entrepreneurship (SSES) Electives within the Global Network for Advanced Management (GNAM) Data Analytics Track XTM: Executive Trainee Module Exchange Program Wallenberg International Fellows Program (WIFP) MSc – PhD Parallel Enrollment
Courses: Semester 2	Innovation Management + Live Project Brands & Communications + Live Project Digital Transformation + Live Project Leading Change + Live Project	Thesis Live Out-troduction Module

So, judging from the Table 1, we may say that the first year of Master's education gives a solid base on business creation and development. The courses in the first semester equip students with firm knowledge and tools from the key disciplines so that they will be able to generate, identify and pursue new business opportunities [2].

The second semester focuses on the fluidity of everyday life and business, so the students are taught to find ways to act and make decisions in uncertain and complex environments.

In the third Semester every student gets an opportunity to enrich the individual profile by pursuing the learning opportunities that best fit his aims and ambitions. All these modules are elective. So the students may broaden their knowledge by taking topics from other SSE Master programs, or go on exchange to one of the partner schools in Europe; or they may specialize even further on advanced management topics [1].

The fourth Semester is the last educational opportunity during which a Master can demonstrate the developed acquisition of change, innovation and growth, by writing a Master thesis that advances the state-of-the-art of management and marketing research. A live module helps to integrate, put into action and reflect upon the acquired knowledge and skills and in such a way conclude the students' learning journey [2].

Our investigation demonstrates that, in general, education of Masters in Business and Management in Swedish institutions is a problem- and evidence-based learning, centered on students' educational trajectory, with the emphasis on collaborative tools, bringing future Masters close to practical decision-taking process.

References:

1. Council of Europe. *Convention on the Recognition of Qualifications concerning Higher Education in the European Region*. Lisbon, 1997. 75 p.
2. Elken M, Hovdhaugen E., Wiers J.-J. *Higher Education in the Nordic Countries. Evaluation of the Nordic agreement on admission to higher education*. Denmark: Rosendahls Schultz Grafisk, 2015. 152 p.

3. Humeniuk I. Distance learning – pros and cons. *Проблеми гуманітаризації освіти у закладах вищої освіти України: збірник наукових праць Всеукраїнської науково-теоретичної конференції (17 травня 2020р., м.Кам'янець-Подільський)*. Кам'янець-Подільський, 2020. С.105–108.
4. OECD. *Education at a Glance 2021: OECD indicators*. Paris: OECD Publishing, 2021. 474 p.
5. Roliak A.O. Higher Education and Student Mobility in Scandinavian Discourse. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*. 2022. V. X, № 102, Issue: 263. P. 42–44. DOI:<https://doi.org/10.31174/SEND-PP2022-263X102-11>
6. Roliak A.O. Education Programs of Professional English Course for Management Students in Ukrainian Environment: Competence Approach. *Development of Modern Science Under Global Changes: Conference Proceedings (22 May, 2020)*. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2020. P. 25–28. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-588-52-5>
7. Roliak A., Matiienko A., Koliadych O., Yatsyshin Yu., Dakaliuk O. Adults as non-traditional students in the tertiary education of Denmark and Ukraine: comparative discourse of structural, psychologic and pedagogic peculiarities. *Independent Journal of Management & Production*, № 9 (11). P. 2215–2234. DOI: <http://dx.doi.org/10.14807/ijmp.v11i9.1410>
8. UNESCO. Education 2030. *Incheon Declaration and Framework for Action for the implementation of Sustainable Development Goal 4*. 2016. Paris: UNESCO Publishing. 83 p.

Angelina ROLIAK
PhD, Associate Professor,
Foreign Languages Department,
Higher Educational Institution "Podillia State University",
Kamianets-Podilskyi

BUSINESS ENGLISH PROGRAM CONTENT FOR MASTERS IN ECONOMICS: COMPETENCE-BASED APPROACH AND NEW REALITY

The globalization of society and the individual's need for quick adaptation to the conditions of a multicultural world that is constantly changing, increase the interest in foreign language education as an important tool of human life in a multilingual community of people. Language education is an important tool that shapes the consciousness of individuals and their abilities to be socially mobile in a society [4]. It also contributes to the dialogue of cultures in a globalized world around the solution of various problems.

New educational realities include the formation of the "lifelong learning" philosophy of modern Europeans. This philosophy gives awareness of the need for self-educational activities of individuals and their willingness to acquire new knowledge, including learning new languages. We believe that foreign language communicative competences have proven to be an effective tool in business education [3].

This study aims to focus on the content peculiarities of educational programs in Business English for Masters in the Economic Branch adopted in tertiary education in Ukraine.

As the program for Masters says, the purpose of studying Business English in a higher education institution in which a foreign language is not a profile subject is to prepare the Master for professional English language communication in oral and written forms. Our investigation shows that business English discipline is obligatory in the process of masters training in the sphere of economics.

The educational program's content entails students' systematic acquisition of such basic speech skills as reading, writing, active communication, and listening. So it is concentrated on mastery of a large number of intercultural topics, important phrasal verbs, constant expressions, idioms, and basic everyday conversational problems that will allow future masters to be professionally successful in the modern English-speaking world [8].

Moreover, there are a number of features that are taken into account in the process of selecting the language material needed at different stages of learning. One of these features is taking into account multidisciplinary relations. In such a way, English language themes in the educational program are interrelated with economics, management, finance, banking, and other professionally-oriented topics.

The next feature is bearing integral competence in mind. As the research demonstrates, the study of business English provides the development of integrated competence for the master's degree in economics, that is, the ability to identify and solve complex economic tasks and problems, make appropriate analytical and managerial decisions in economics or in the learning process, which involves research and implementation of innovations in conditions of uncertainty [4].

Judging from the program, basic and special competences in the mastering of business English comprise the following abilities:

- to think critically and come up with new ideas;
- to think in abstract terms, to analyze, synthesize, and relate phenomena and processes;
- to show leadership skills, motivate people, and work in a team;
- to engage in professional communication;
- carry out research and present the findings (including international environment);
- to manage economic activity using scientific, analytical, and methodological tools;
- to communicate in a foreign language professionally in the field of economics [5].

Consequently, to achieve the abovementioned competences, the normative content of the discipline "Business English" in the long-term training of applicants for the Master's degree in Ukrainian higher educational institutions provides for the acquisition of program learning outcomes that can be as follows:

- demonstrate communication skills in professional and scientific circles in the state and foreign languages;
- collect, process, and analyze statistical data, scientific and analytical materials needed to solve complex economic problems (including foreign dimensions);
- formulate new hypotheses and scientific problems in the field of economics, choose appropriate directions and appropriate methods for their solution, taking into account available national and international resources [7].

The research demonstrates that the topics for Business English classes are drawn from a variety of international business contexts, offering a competence-based approach to learning grammar and lexis which is immediately transferable to communicative sphere [1]. Figure1 combines these topics including grammar material into one multidisciplinary unit aimed at developing professional communication of Masters in Economics.

Figure1

Topics of practical Business English classes

Title of sections and topics	Number of hours
Section 1. Sphere of business communication.	
Topic 1. The role of science in the development of society. Grammar: Passive Voice	4
Topic 2. International cooperation. Grammar: Participle	4
Topic 3. Socio-cultural norms of business communication. Grammar: Gerund	6
Topic 4. Job search. Documentation Grammar: Sequence of Tenses	6
Together under section1	30
Total	30

Moreover, tailored to the needs of Master students in economics, these topics together with grammatical material may provide for the Masters that foundation, based on which they can develop their foreign language communicative competences,

challenging them thinking logically and making critical decisions in their professional economic environment [2].

Список використаних джерел:

1. Бахмат Н., Чайковська О. Цифрове освітнє середовище у закладі вищої освіти. *Освітній простір XXI ст.: виклики та перспективи*. 2021. С. 9–12.
2. Alastrué, R.P. *English as a scientific and research language: Debates and discourses: English in Europe*, Volume 2. 2015. De Gruyter Mouton. 366 p.
3. Humeniuk I. Lexical approach in teaching idioms. Збірник наукових праць III міжнародної науково-методичної конференції: *Проблеми підготовки фахівців-аграріїв у навчальних закладах вищої та професійної освіти*. Ч.1, 4 жовтня 2019р. (ПДАТУ, м. Кам'янець-Подільський). Тернопіль: ФОП Осадца Ю.В. С. 91–93.
4. Humeniuk I. Distance learning – pros and cons. Збірник наукових праць Всеукраїнської науково-теоретичної конференції: *Проблеми гуманітаризації освіти у закладах вищої освіти України*. 17 травня 2020 р. – Кам'янець-Подільський, 2020. С.105–108.
5. Nickerson C. The death of the non-native speaker? English as a lingua franca in business communication: A research agenda. *Language Teaching*, V. 48, 2015. P. 390 – 404. DOI: <https://doi.org/10.1017/S0261444815000129>
6. Ogienko O. Model of Professional Teachers Competences Formation: European Dimension. *Teacher Education Policy in Europe (TEPE), Network*. 2009.
7. Roliak A.O. Methodology of Professional Lexical Minimum Exercises Use in the English Language Course for Management Students. Scientific Collection «InterConf», with the Proceedings of the 2nd International Scientific and Practical Conference: *Scientific Trends and Trends in the Context of Globalization*. September 19-20 2021, V. 1 (75), 2021. Umeå. P. 44–50. DOI: <https://doi.org/10.51582/interconf.19-20.09.2021.006>,
8. Roliak A.O. Competence-based “Professional Foreign language” Educational Programs for Students of Economic Specialties: Ukrainian through

European Dimension. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, VIII (89), Issue: 221, 2020. Budapest. P. 15–18. DOI: <https://doi.org/10.31174/SEND-PP2020-221VIII89-03>

Любомир РОМАНКО

здобувач вищої освіти 2 курсу ОС «бакалавр»

спеціальності 208 «Агроінженерія»

*Науковий керівник: **ЧАЙКОВСЬКА Ольга Володимирівна***

канд. філол. наук, доцент, викладач кафедри іноземних мов,

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,

м. Кам'янець-Подільський

ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ ТА ПЕРЕКЛАД АНГЛОМОВНИХ СПОЛУЧНИКІВ

Використання сполучників тісно пов'язане із прагматичною стороною спілкування і відображає конкретні принципи функціонування англійської мови. Особливості функціонування цієї частини мови характеризують не лише національну культуру, а й мовну культуру. Сполучники надають різні смислові відтінки окремим словам або групам слів, вони виражають ставлення оратора до описаної ситуації, адресата і його висловлювання, а також власного висловлювання. Здатність передавати приховану семантику, зрозумілу всім носіям мови і важкодоступну для іноземців, є важливою особливістю сполучників. Більше того, значення сполучника повністю залежить від контексту і може бути проаналізовано лише як частина конкретного твердження. Саме тому перекладати сполучники на іншу мову вкрай складно і більшість здобувачів вищої освіти пов'язують труднощі із розв'язанням вправ і тестових завдань, у тому числі, із недостатнім практичним досвідом виростання сполучників.

Тож метою нашої роботи є вивчення особливостей функціонування сполучників в англійській мові та аналіз стратегій для удосконалення мовленнєвих навичок за допомогою цієї частини мови.

Для досягнення цієї мети в роботі ставляться наступні завдання:

1. Визначити поняття «сполучник».
2. Окреслити труднощі, пов'язані із вивченням сполучників.

3. Запропонувати шляхи удосконалення вживання сполучників в англійській мові.

Сполучник (Conjunction) – це службова частина мови, що зв'язує два слова, окремі незалежні речення в одному складносурядному або ж частини складнопідрядного речення. Сполучники не змінюють своєї форми, в реченні не виступають у якості певного члена речення і не використовуються самі по собі. Сполучники англійської мови за своїм значенням поділяються на три основні групи: сурядні сполучники, підрядні сполучники та парні сполучники. Також окремо виділяють сполучникові прислівники. Сурядні сполучники (coordinating conjunctions) з'єднують однакові за своїми функціями слова, однорідні члени речення, фрази, незалежні речення в єдине складносурядне речення (and – та, і, й; for – бо, адже, тому що; or – або; yet – однак, все ж, але; but – але; nor – не, ні, теж, також не; so – так що, тому, тільки б).

Підрядні сполучники (subordinating conjunctions) поєднують підрядне речення з головним, від якого воно залежить за змістом, таким чином утворюючи складнопідрядне речення (after – після, після того, як; as – так як, бо; before – перед тим, як; if – якщо; since – так як, з тих пір, як; that – що, щоб; till – поки, до того часу, як; unless – поки не, якщо не; whether – чи; where – де; although – хоча, не дивлячись на те, що; because – тому що, бо; how – як, яким чином; once – як тільки (часто не перекладається); than – чим, ніж, від, як; though – хоча, попри те, що; until – до тих пір, поки; whenever – кожного разу, коли, коли б не, щоразу; while – доки, в той час, як; when – коли).

Парні сполучники (correlative conjunctions) слугують для поєднання слів, фраз, однорідних частин в одному реченні (both ... and – та ... та, й ... й; either ... or – або ... або; not only ... but (also) – не тільки ... а й; rather ... or – чи ... чи; just as ... so – як ... так й ...; neither ... nor – ні ... ні; whether ... or – чи то ... чи то, чи ... чи; if ... then – якщо ... то).

В англійській мові деякі сполучники збігаються за формою з прийменниками і прислівниками. Такі сполучники можна відрізнити від прийменників і прислівників тільки за їх значенням і функцією, яку вони

виконують в реченні. Переклад подвійних сполучників the . . . the — ніж. Однак, це може бути складно, тому що за зовнішнім виглядом вони збігаються з означеним артиклем. Відмінною рисою конструкції є те, що за сполучником слідує прикметники або прислівники у порівняльному ступені, причому обидві частини речення розділені комою.

The more we read, the better we know the language (Чим більше ми читаємо, тим краще знаємо мову). Іноді в другій частині конструкції використовується інверсія присудка: The longer I looked at the picture the more did it appeal to me (Чим довше я дивився на картину, тим більше вона мені подобалася). Присудок може бути відсутнім в обох частинах конструкції або в її другій частині: The nearer the winter the shorter the days (Чим ближче зима, тим коротші дні).

При перекладі часто виникають труднощі зі складнопідрядними і безсполучниковими реченнями. Сполучники можуть передавати різні значення. Щоб правильно визначити значення сполучника, необхідно подивитися на контекст, в якому він використовується. Синтаксичні проблеми включають відмінності у порядку слів в англійській і українській мовах і наявності речень. У сучасній англійській мові часто зустрічаються безсполучникові підрядні конструкції. Це, власне, і створює труднощі для початківця перекладача, який помилково припускає, що він має справу з розрізненими фразами, коли насправді у реченні вибудовуються відносини умови, причини, наслідку тощо.

Коли два простих речення в англійській мові слідує один за одним, друге речення може пояснювати перше. В цьому випадку можна використовувати синтаксичне перетворення, таке як об'єднання: два простих речення перекладаються на українську мову складеним реченням. У перекладознавстві використовуються різні техніки перекладу: еквівалентність, узагальнення, скорочення, розширення, перебудова, заміна, упущення та інші. Всі труднощі, виявлені в процесі перекладу сполучників і подолання їх за допомогою технік перекладу, були підкріплені відповідними прикладами. Але всі ці приклади показують, що перекладач не повинен формально підходити до своєї роботи. Необхідно прагнути зберегти не стільки сам прийом, скільки

ефект, створений ним. Для практичного дослідження були відібрані речення з класичних англомовних пісень з підрядними сполучниками:

After - “Your heart will break like mine, and you’ll want only me after you’ve gone” (Ella Fitzgerald);

Although - “Although I’ve been here before, he’s just too hard to ignore” (Amy Winehouse);

As - “As I walk through the valley of the shadow of death, I take a look at my life and realize there’s nothing left” (Coolio);

As long as - “I don’t care who you are, where you’re from or what you did as long as you love me” (Backstreet Boys);

Because - “I’m everything I am because you loved me” (Celine Dion);

Before - “Just call me angel of the morning, angel. Just touch my cheek before you leave me, baby” (Juice Newton);

Even if - “Even if the sky is falling down, you’ll be my only” (Jay Sean);

If - “If you leave me now, you’ll take away the biggest part of me” (Chicago);

Once - “Once in a blue moon, something good comes along.” (Van Morrison);

Now that - “Baby, now that I’ve found you, I won’t let you go” (Tony Macaulay/John MacLeod);

Since - “I guess I’ll never be the same since I fell for you” (B.B. King);

Though - “Walk on through the rain though your dreams be tossed and blown” (Rodgers and Hammerstein);

Unless - “We’re never going to survive unless we get a little crazy” (Seal);

Until - “I’ll keep on dreaming until my dreams come true.” (Charlie Louvin);

When - “When I see you smile, I can face the world” (Bad English)

Where - “There’s a light burning bright, showing me the way, but I know where I’ve been” (Scott Wittman);

While - “I look at the world, and I notice it’s turning while my guitar gently weeps” (The Beatles).

Для вдосконалення навичок роботи зі сполучниками в англійській мові нами використовувався посібник зі словотвору [1], розроблений викладачами кафедри та он-лайн словник для запам'ятовування сполучників [2].

Список використаних джерел:

1. Chaikowska O., Humeniuk I. *Anhliiska mova: chastyny movy i slovotvir. Pidhotovka do YeVI: navchalnyi posibnyk* [English: parts of speech and word. Preparing for the EVI: Tutorial]. Kamianets-Podilskyi, Ukraine: SAEUP.2021. 200 p.
2. Chaikowska O., Zbaravska L. The efficiency of Quizlet-based EFL vocabulary learning in preparing undergraduates for state English exam. *Advanced Education*. 2020. 7(14), P. 84–90. <https://doi.org/10.20535/2410-8286.197808>

Ірина СВІДЕР

*кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської мови
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка,
м. Кам'янець-Подільський*

ЗАСОБИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У процесі вивчення іноземної мови, зокрема англійської, за допомогою ІКТ можна вирішувати різноманітні дидактичні завдання: формувати навички і уміння читання, письма та аудіювання; поповнювати словниковий запас студентів; розвинути пізнавальну та дослідницьку діяльність, сприяти формуванню внутрішньої мотивації до оволодіння мовою як засобом міжкультурного спілкування.

Багато науковців проводять дослідження у цій сфері, серед них В. Биков, Р. Гуревич, І. Заярна, Н. Годованець, Т. Дрофа, І. Карпенко, Т. Крамаренко, І. Павлова, О. Подзигун, Л. Морська, Дж. Холл, Р. Фердіг, Д. Арані та ін.

Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ), як визначає І. Заярна, це узагальнююче поняття, яке описує різні пристрої, механізми, способи, алгоритми обробки інформації [1, с. 15]. Відомо, що зміна засобів та методів навчання призводить до зміни змісту навчальної діяльності, яка стає все більш самостійною і творчою, сприяє реалізації індивідуального підходу у навчанні [2, с. 312]. Тому інформаційні технології – не просто додаткова проміжна ланка між студентом і викладачем, а засіб самостійного творчого засвоєння матеріалу, який часто використовується під час дистанційного навчання.

Ще один важливий аспект навчання – проблематизація навчального процесу. Проблемна подача матеріалу за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій може сприяти підвищенню ефективності навчального процесу, оскільки стимулює розумову діяльність, самостійний пошук інформації та прагнення до її аналізу і узагальнення. При цьому

формуються навички пошукового, дослідницького підходу до рішення теоретичних або практичних проблем [3, с. 272].

Розглянемо дидактичні особливості деяких засобів ІКТ, що знаходять застосування під час використання комп'ютерних мереж у процесі професійної підготовки майбутніх філологів та сприяють ефективному вивченню іноземної мови.

Перший ресурс, який викликає інтерес – це <https://quizlet.com/>. Цей ресурс допомагає у вивченні певних лексичних та граматичних тем за допомогою карточок, тестів та ігор. Оцінювання тестів відбувається автоматично, прогрес фіксується шляхом накопичення балів учасника в ролі студента.

Сайт <http://www.rong-chang.com> призначений для студентів та всіх, хто бажає покращити свій рівень усного мовлення. На сайті подаються підкасти (Podcasts), тобто аудіоблоги чи передачі, які викладені у вигляді випусків, їх можна завантажувати на mp3-плеєр та слухати в будь-який зручний для користувача час. Подкасти, присвячені вивченню іноземної мови, дозволяють вирішити низку методичних завдань – формування навичок та умінь розуміння іншомовного мовлення на слух, формування та вдосконалення навичок вимови, розширення та збагачення лексичного запасу, граматичних навичок, розвиток умінь говоріння та усного мовлення.

Також, варто використовувати сайт <http://www.englishspeak.com/en/english-lessons>. На цьому сайті представлені 100 уроків для різних рівнів володіння мовою: вивчення нової лексики, діалоги (по уроку і по темі), на сайті містяться аудіовізуальні матеріали, що включають ілюстрації та аудіозаписи, озвучені носіями мови.

Наступний ресурс для вивчення англійської мови на основі сюжетів новин (<https://www.newsinlevels.com/>). Новини начитані професійним диктором у сповільненому темпі для зручності та кращого розуміння студентами.

Ще один ресурс – це Glogster (<https://edu.glogster.com/>) – одна з популярних соціальних мереж, яка використовується в освітніх цілях багатьма іноземними студентами і викладачами. Глогстер дозволяє користувачам легко створювати

безкоштовні інтерактивні постери-плакати. Такі постери називаються глоги (glogs), тобто графічні блоги. Вони мають вигляд кольорових мультимедійних плакатів або малюнків. У глогах можна розміщувати свої малюнки і фотографії у різних точках сторінки, вибирати розміри зображень, їх взаємну орієнтацію, завантажувати музику і відео, включати мультимедіа кнопками різних програвачів, вставляти посилання на зовнішні ресурси. Найважливіший момент полягає у тому, що користувач має можливість не просто читати інформацію на подібних плакатах, але і «взаємодіяти» з їх динамічним змістом. Завдяки такій нетрадиційній подачі інформації глоги можна успішно застосовувати у навчальному процесі ВНЗ, оскільки вони, безумовно, викликають інтерес студентів до предмета, стимулюють їх до самостійного накопичення знань, що важливо на сучасному етапі розвитку освіти, коли виділено мінімальну кількість аудиторних годин, а більшість часу відводиться для самостійного опрацювання матеріалу.

Використання інформаційних технологій може відбуватися різними способами, відповідно до потреб конкретного типу заняття, вони інтегрують аудіовізуальну інформацію будь-яких форм (звук, текст, графіка, анімація тощо) надають можливості живого спілкування з носіями мови, освоєння сучасної мови, та є засобом зручним і звичним для студентів. Також відбувається тренування різних видів мовної діяльності, формування лінгвістичних здібностей, створення комунікативних ситуацій, і, разом з тим, реалізація індивідуального підходу й інтенсифікація самостійної роботи студента. Таким чином, використання дидактичних можливостей ІКТ допомагає вирішити основне завдання мовної освіти – формування в студентів комунікативної компетенції. Крім того, застосування електронних ресурсів у навчальному процесі дає змогу найбільш повно реалізувати принцип особистісно-орієнтованого навчання [4, с. 99].

Отож, переваги використання ІКТ у процесі вивчення іноземної мови очевидні. Серед них мотивація студентів; можливість для викладача застосовувати індивідуальний підхід; сприяння розвитку самостійності

студентів; урізноманітнення та осучаснення навчального матеріалу; забезпечення автентичним матеріалом, що сприяє поінформованості щодо інших мов та культур [1, с. 23]. Аналізуючи розвиток світового освітнього процесу, необхідно зазначити, що використання сучасних інформаційних технологій у навчанні відповідає запитам сучасного суспільства щодо зміни старої схеми репродуктивної передачі знань до нової, креативної форми навчання.

Список використаних джерел:

1. Заярна І. С. Деякі аспекти використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні англійської мови. *Педагогічні науки*. 2015. № 4. С.15–24.
2. Подзигун О. А. Застосування інформаційних технологій у навчанні іншомовного професійного спілкування майбутніх педагогів. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. Київ-Вінниця: ТОВ фірма “Планер”, 2016. Вип. 45. С. 311–314.
3. Подзигун О. А., Петрова А. І., Клос Н. С. Використання пролемно-орієнтованого навчання засобами інформаційно-комунікаційних технологій у формуванні іншомовної компетентності майбутніх фахівців. *Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи*. Збірник наукових праць. Львів: ЛБУ БЖД, 2017. Вип. 5. С. 269–272.
4. Токменко О. П. Інформаційні технології у викладанні іноземних мов : сьогодні і скрізь віки на допомогу. *Іноземні мови в навчальних закладах*. 2006. № 2. С. 98–100.

Роксолана ХРАПЛИВА
здобувач вищої освіти 2 курсу ОС «бакалавр»
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Науковий керівник: РОЛЯК Ангеліна Олексіївна
канд. пед. наук, доцент кафедри іноземних мов,
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,
м. Кам'янець-Подільський

АНГЛІЙСЬКА МОВА ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ: ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ

Відповідно до навчальних програм, дисципліна «Англійська мова» є обов'язковою у підготовці здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальностей «Економіка», «Облік і оподаткування», «Фінанси, банківська справа та страхування»; «Менеджмент»; «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»; «Публічне управління та адміністрування». Зміст навчальної програми «Англійська мова» передбачає систематичне оволодіння студентами базовими мовленнєвими навичками, що включають читання, письмо, активне спілкування та аудіювання [1]. Крім того, основними завданнями вивчення дисципліни «Англійська мова» є набуття навичок практичного використання іноземної мови в різних видах мовленнєвої діяльності в обсязі тем, обумовлених повсякденними розмовними, міжкультурними та професійними потребами; використання усного монологу та діалогів у контексті побутової, суспільно-політичної та фахової тематики; переклад текстів, що містять особливі лексичні одиниці, вирази, фразеологізми та конструкції у професійній сфері та загально-побутовій сфері з іноземної мови на рідну [3].

Для досягнення вищезгаданих цілей та розширення базових професійних компетентностей, здобувачі бакалаврського рівня у сфері економіки на практичних заняттях з англійської мови повинні, перш за все, зосереджуватись на опрацюванні та накопиченні повсякденної й професійної лексики, що

надасть можливість майбутнім спеціалістам впевнено спілкуватись та успішно застосовувати англомовні конструкції відповідно до проблемної ситуації [6].

Аналіз навчальних програм закладів вищої освіти України та Європи продемонстрував, що теми для практичних занять з англійської мови не є універсальними, а залежать від вектору освітнього середовища ЗВО [2]. Міністерство Освіти надає лиш загальні рекомендації, щодо спрямованості тематичного матеріалу [4]. Конкретизація іншомовного профілю лежить повністю на навчально-педагогічних працівниках університету. В українському контексті вивчення англійської мови на першому та другому курсах технічних ЗВО зосереджується на загально-побутовій тематиці з вкрапленнями лише невеликої кількості фахової економічної термінології [5].

Таблиця 1

Теми практичних (лабораторних, семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Знайомство	4	
2	Тема 2. Етикет.	4	2
3	Тема 3. Робочий день.	4	
4	Тема 4. Подорожі та туризм.	4	
5	Тема 5. Моє місто та країна.	4	2
6	Тема 6. Їжа. Продукти харчування	4	2
7	Тема 7. Спорт.	4	2
8	Тема 8. Система вищої професійної освіти	6	
9	Тема 9. Аграрна освіта	4	2
10	Тема 10. Економічна освіта	4	
11	Тема 11. Сільське господарство: витоки.	4	
12	Тема 12. Сучасні технології розвитку економіки сільського господарства	4	2
13	Тема 13. Сучасні професії в галузі економіки	4	2
14	Тема 14. Технології розвитку професійних компетентностей	4	2

Таблиця 1 демонструє тематичне наповнення навчальної програми дисципліни «Іноземна мова» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальностями економічного спрямування. Аналіз навчальних програм з іноземної мови Подільського державного університету показав, що зазвичай ці теми включають такі комунікативні площини, як:

знайомство; робочий день; лінгвокраїнознавство; Україна; подорожі; соціальне життя; здоровий спосіб життя; економічна освіта; університет; освіта в Україні та за кордоном; професія; кар'єра; сільське господарство; економічні проблеми суспільства. Як бачимо, додати професійний контекст можна у другу, третю та п'яту теми, що повністю відносяться до першого курсу, а на другому курсі (починаючи з восьмої) практично всі теми носять професійне спрямування.

Важливо, що таке тематичне спрямування було розроблено відповідно до потреб студентів саме економічних спеціальностей, беручи до уваги індивідуальний та міждисциплінарний підходи [7].

Список використаних джерел:

1. Роляк А.О. Неперервна професійна освіта: Європейський вимір. Збірник наукових праць міжнародної науково-практичної конференції: *Аграрна наука та освіта в умовах євроінтеграції*. Ч.2, 20-22 березня 2018 р. (ПДАТУ, м.Кам'янець-Подільський). Тернопіль: Крок. С. 337–339.

2. Роляк А.О. Логіка реформування університетської освіти в європейському просторі: епоха знань. *Гуманітарний вісник ДВНЗ "Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди"*. 35 (2), Том II (14): Тематичний випуск "Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання", 2015. С. 91–98.

3. Humeniuk I. Lexical approach in teaching idioms. Збірник наукових праць III міжнародної науково-методичної конференції: *Проблеми підготовки фахівців-аграріїв у навчальних закладах вищої та професійної освіти*. Ч.1, 4 жовтня 2019р. (ПДАТУ, м.Кам'янець-Подільський). Тернопіль: ФОП Осадца Ю.В. С. 91–93.

4. Ogienko O. Model of Professional Teachers Competences Formation: European Dimension. *Teacher Education Policy in Europe (TEPE), Network*. 2009.

5. Roliak A.O. Education Programs of Professional English Course for Management Students in Ukrainian Environment: Competence Approach. *Development of Modern Science Under Global Changes: Conference Proceedings*,

22 May, 2020. Riga, Latvia: Baltija Publishing. 2020. P. 25–28. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-588-52-5>

6. Roliak A.O. Competence-based “Professional Foreign language” Educational Programs for Students of Economic Specialties: Ukrainian through European Dimension. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, VIII (89), Issue: 221, 2020. Budapest. P. 15–18.

7. DOI: <https://doi.org/10.31174/SEND-PP2020-221VIII89-03>

8. Troyan F. Standards for Foreign Language Learning: Defining the Constructs and Researching Learner Outcomes. *Foreign Language Annals*, 2012. P. 118–140. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1944-9720.2012.01182.x>

СЕКЦІЯ 4.

КРЕАТИВНЕ НАВЧАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ У ВИКЛАДАННІ МАТЕМАТИКИ, ФІЗИКИ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ, ІСТОРІЇ, ПСИХОЛОГІЇ, ПЕДАГОГІКИ, СОЦІАЛОГІЇ, ПОЛІТОЛОГІЇ, ФІЛОСОФІЇ. МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ТА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН, ПРАВА ТА ІНШИХ ДИСЦИПЛІН

Валентина БІДНА

викладач,

ВСП «Новоушицький фаховий коледж

Закладу вищої освіти «Подільський державний університет»,

смт Нова Ушиця

СОЦІАЛІЗАЦІЯ СТУДЕНТІВ КОЛЕДЖУ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

На сучасному етапі особливої актуальності набуває соціалізація студентської молоді у зв'язку із викликами сьогодення, зростаючими вимогами до формування активної творчої особистості, здатної знайти власне місце у житті, самовизначитися та реалізувати себе. Студенти – найпрогресивніша частина нової генерації, яка опановує інформаційне багатство людства і з часом визначатиме перспективу розвитку країни [5, с. 133]. Необхідною складовою соціалізації особистості майже в усіх країнах світу є освіта. Водночас успіхи сучасної освіти обумовлюються не тільки обсягом знань, умінь і навичок людини, але й її здатністю добувати й використовувати нові знання у нових умовах.

Трансформація суспільних відносин в Україні довгий час характеризувалася першочерговою увагою до економічних та політичних аспектів функціонування держави. За таких умов проблеми соціалізації не потрапляли у перелік питань, які мали пріоритетний характер у вітчизняній державній та громадській практиці.

Проблеми соціалізації в сучасному українському суспільстві пов'язані із трьома обставинами:

- 1) зміною (руйнуванням) системи цінностей, у результаті чого старше покоління не завжди може підготувати молодь до життя в нових умовах;
- 2) корінною й дуже швидкою зміною соціальної структури суспільства;
- 3) ослабленням системи формального й неформального соціального контролю як фактора соціалізації [4, с. 35].

Студентський період є важливою стадією соціалізації й має певні ознаки, зокрема: відбувається активне включення молодих людей у нове середовище; посилюється самостійність у виборі цінностей, ідеалів, середовища для спілкування, видів діяльності; удосконалюються механізми саморегуляції, самокорекції; домінуючим фактором впливу стає нове соціальне середовище (академічна група, групи за інтересами).

Нинішня освіта гранично раціоналізована і вербалізована, з неї вихолощені емоції, що призводить до панування у суспільстві професійно компетентного, але бездуховного індивіда. Виключно фаховий або надмірно інтелектуалізований підхід до освіти веде до тиражування самовідчужених особистостей [2].

Психологічні особливості юнацького віку, накладаючись на неупорядковані суспільні процеси, збільшують вагу стихійної соціалізації. Турбулентність інформаційного середовища, складність і його неоднозначність призводять до ризиків, що ускладнюють процес соціалізації. Як правило, нові умови або мотивують, або напружують. На жаль, в сучасному суспільстві втрачається еталон порядності. Пропагується демонстративно-нахабна поведінка. Кліпове мислення, характерне для сучасної молоді, не формує розуміння багатьох речей. Завдання педагогів корегувати життєвий шлях студентів, допомогти їм адаптуватися до швидких змін, протидіяти загрози маніпулятивних впливів, навчити відчувати фальш, нещирість, брехню.

Нові комунікації стирають кордони між реальністю та віртуальним світом. Для декого життя «перетікає» в комп'ютерну гру, де все можна почати з чистого аркуша. Втрачається почуття незворотності часу. Для багатьох

студентів основними цінностями є "знайти себе в житті", "бути людиною", "досягти матеріального достатку" тощо [3, с.127].

Основні фактори, що негативно впливають на процес соціалізації молоді:

1. Зниження рівня життя населення.
2. Посилення майнової нерівності.
3. Високі стандарти споживання, які не можуть забезпечити більшість професій.
4. Для пануючої ідеології притаманний індивідуалізм, домінування матеріальних цінностей, прагматизм.
5. Ускладнилися відносини між батьками і дітьми, поглибилась дистанція між поколіннями.
6. Розчарування молоді в авторитеті дорослих.
7. Громадські організації послабили вплив, їх функції стихійно перейшли до вуличних компаній, соціальних мереж та комп'ютерних ігор.
8. Нові комунікації стирають кордони між реальністю і віртуальним світом, частина молоді втрачає почуття незворотності часу.
9. Зменшення престижу та привабливості професії викладача в очах студентів позначається на повазі до них.
10. Падіння престижу виконання сімейних обов'язків.
11. Змінюється модель сімейного виховання і соціально схвалений зразок "вихованої" людини. Сучасне суспільство робить акцент на правах, в тому числі молоді.
12. Збільшення рівня п'янства, алкоголізму і наркоманії.

Такі фактори враховуємо з перших днів перебування студента в коледжі. Особливо значущою є проблема адаптації студентів-першокурсників до умов навчання у коледжі. Їм важко сприйняти і зрозуміти нову для них систему, а також прийняти її на емоційно-особистісному рівні. Це негативно позначається на самооцінці особистості, на процесі міжособистісного спілкування в групі тощо. Усе це нерідко провокує втрату інтересу до навчання, здобуття освіти в коледжі.

Складнощі адаптації породжуються залежністю студента від оцінки викладача. Однією з причин таких проблем є інфантильність. У студентському середовищі їх особистісний статус у групах, як правило, значно нижчий, ніж у студентів, які менше часу витрачають на навчання, але мають добре розвинуті комунікативні здібності. Не менш відчутним є те, що першокурсник орієнтується на досвід спілкування в школі, де стосунки досить близькі й емоційно значущі. Тому першокурсники бувають малоініціативні, не ставлять запитань, соромляться підняти руку на семінарі, щоб не викликати негативної реакції групи, тощо.

Успішній адаптації сприяє наявність в академічній групі позитивного соціально-психологічного клімату, що має такі ознаки: наявність позитивної перспективи; довіра та висока вимогливість один до одного; ділова критика; вільне висловлювання власної думки; відсутність тиску як у групі, так і ззовні; достатня поінформованість про цілі та завдання групи; задоволеність від належності до групи та від процесу спілкування [1].

Ресурс розвитку студентства залежить від ціннісних орієнтацій і уявлення про норми суспільної поведінки. Смесложиттева динаміка соціалізації залежить не стільки від широти і глибини засвоєння вже готових норм, скільки від отриманої в процесі соціалізації здатності індивіда до самостійної діяльності в суспільстві і на благо суспільства. Побудова стосунків з молоддю на діалогічних засадах і взаєморозумінні, на співпереживанні та прийнятті є запорукою їх особистісного зростання.

Отже, провідним завданням сучасного освітнього закладу є формування у здобувачів освіти соціальних навичок, що базуються на розвитку комунікативних здібностей і емоційного інтелекту, виховання небайдужого, творчого молодого покоління.

Список використаних джерел:

1. Виноградова В. Проблеми соціалізації студентської молоді. Київ: Український центр політичного менеджменту. Режим доступа : <http://www.politik.org.ua>

2. Галус О. М. Соціалізація особистості: сутність, концептуальні підходи у наукових теоріях, напрямках, школах. Режим доступу : <http://www.nbuiv.gov.ua>.
3. Капська А.Й. Соціальна робота і деякі аспекти роботи з дітьми та молоддю. Київ, 2001. 255 с.
4. Освітній простір як умова соціалізації. *Нова педагогічна думка*. 2008. №2, с. 33–38.
5. Соціалізація студентської молоді в умовах інформаційної доби. *Педагогіка вищої та середньої школи*, 2011. №31. С. 127–135.

Віктор БОЙКО
*викладач природничо-математичних дисциплін
ВСП «Новоушицький фаховий коледж
Закладу вищої освіти «Подільський державний університет»,
смт Нова Ушиця*

ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ІНФОРМАЦІЙНИХ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Крокуючи у нове тисячоліття і захопивши з собою всі досягнення сторіччя, що минуло, ми вже не мислимо прогрес без комп'ютерів, що впевнено ввійшли в наше життя. Повторюючи шлях людини-творця, комп'ютер знайшов своє місце в багатьох сферах людської діяльності в науці, в економіці, в мистецтві, в світі тощо. І чим ширшими можливостями наділяє нові комп'ютери людина, тим різноманітнішими стає їх застосування.

Навчання за допомогою комп'ютера дає більш ширші можливості передачі інформації. Будь-яке навчання пов'язано із сприйняттям, аналізом та накопиченням інформації. Як відомо людина в змозі сприймати звукову і чуттєву інформацію. Кожна людина надає перевагу одному з видів сприйняття і за цією ознакою відносяться психологами до аудіалів, візуалів або кінестетиків. Наочність, можливість побачити відіграє велику роль у зацікавленості й розумінні матеріалу. Тому традиційні плакати, стенди, роздаткові картки можуть бути замінені яскравою комп'ютерною графікою і навіть рухомими динамічними моделями процесів, що розглядаються. Якщо студент працює з програмою індивідуально, що підкреслюється ще й чуттєвий аспект отримання інформації, важливий для кінестетиків.

Студент сам керує швидкістю подачі інформації і за можливостями програми, її обсягом і глибиною. А дотики до клавіатури створюють відчуття причетності до інформації, що з'являється на моніторі.

Крім того, з використанням комп'ютера з'являється можливість зробити заняття динамічнішими. Наприклад, заняття з інформаційних комп'ютерних технологій, на яких лекції чергуються з практичними роботами, дають змогу різнобарвити подачу матеріалу і тому довше утримувати увагу студентів. До того ж, залежно від матеріалу, який вивчається, комп'ютер дає змогу перетворити заняття або цього частину на захоплюючу гру, що значно підвищує інтерес до предмета. Відчуття гри знімає напругу і нервозність у студентів, особливо підліткового віку, які надто критично оцінюють своє можливості та свій власний рейтинг у колективі. Саме підлітковий вік є критичним з точки зору психології своєю вразливістю, підвищеною емоційністю та болісним сприйняттям зауважень товаришів. Комп'ютер і гра сприяють покращенню взаємовідносин між дітьми.

Інформаційні комп'ютерні технології відкривають для студента перспективи для самонавчання в напрямку, що його цікавить. Сучасні журнали на доступному рівні дають інформацію про новинки в апаратній частині комп'ютера і в програмному забезпеченні, полиці магазинів рясніють літературою, що навчає роботі з MicroSoft Office, Windows та іншими популярними програмними продуктами. Повертаючись до занять з інформаційних комп'ютерних технологій, можна поділити їх на два таких типи:

- заняття, на яких комп'ютер використовується як допоміжний засіб і на яких студент працює з готовим програмним забезпеченням;
- заняття, на яких вивчаються основи програмування і створюються власні програми.

Звернемося спочатку до занять, на яких використовуються готові програмні продукти. Вони здебільшого або навчальні, або контролюючі. У середньому в фахових коледжах викладач інформаційних комп'ютерних технологій має можливість посадити за комп'ютер не більше двох студентів. Тому можна припустити, що розглядається ситуація, у якій студент один на один спілкується з комп'ютером.

Великою перевагою у використанні навчальних програм на заняттях інформаційних комп'ютерних технологій є індивідуалізація навчання. Вона передбачає темп подачі та сприйняття матеріалу, який притаманний кожному студенту окремо, тоді як у класичному лекційно-груповому варіанті викладач вимушений орієнтуватись на "середнього студента". Не менш важливим в індивідуальному навчанні є момент, коли студент не потрапляє під оцінку оточуючих. У цій ситуації студент сміливіше звертається по допомогу до програми або до викладача. Оскільки кожний з тих, хто навчається, зайнятий програмою, з якою він працює, викладач без шкоди для інших може приділити час відстаючим студентам і така допомога, як правило, є конструктивною, оскільки не травмує й не акцентує на ньому увагу як на невестигаючому. Цікаво, що оцінка контролюючої програми сприймається менш болісно і вважається студентом більш об'єктивною порівняно із суб'єктивністю оцінювання його знань викладачами.

Під час лекції або практичних занять з аудиторією викладач намагається привести роботу всіх студентів на занятті "до спільного знаменника" і виконати поставлену перед собою задачу. Коли студенти працюють з навчальною програмою самостійно, викладач має можливість спостерігати за ними. Крім того, використовуючи комп'ютер, можна проводити більш тривалий і глибокий аналіз, спостерігати розвиток інтелекту студентів.

Однак, комп'ютери і програми, що використовуються в фахових коледжах, ще не володіють достатнім рівнем штучного інтелекту, тому мають певний ряд недоліків, які не можна не враховувати.

Так, мова навчальних програм у більшості суха та лаконічна. Стиль викладу матеріалу не завжди підходять студентам, вони можуть їх дратувати. Це роздратування повинно стати сигналом для викладача і, оскільки він не має можливості змінювати програму, необхідно спробувати змінити ставлення до неї студента або приділити йому увагу й доповнити інформацію емоційними зауваженнями, згладжуючи тим самим гострі кути, що виникають під час навчання.

Використання навчальних програм є дуже ефективним методом навчання, якщо він поєднується з традиційними методиками, а викладач займає активну позицію і за необхідності стає проміжною ланкою між комп'ютером і студентом під час практичних занять.

Крім прикладних програм комп'ютер у курсі інформаційних комп'ютерних технологій використовується також для навчання основам алгоритмізації і програмування. Курсові та розрахункові роботи – це найчастіші прикладні програми за конкретною тематикою, які виконують поставлену задачу і готові до подальшого використання. У них студенти мають можливість застосовувати і упорядковувати отримані знання, побачити їх практичне втілення, а також поглибити свої знання з мови програмування в питаннях, які закономірно виникають під час роботи над проектом.

Будь-який проект, великий чи малий, базується на деякій теорії. Це може бути психологія, фізика, економіка або інша наука, моделі і закони якої використовує дана програма. Придумуючи і плануючи свій проект студент паралельно з програмуванням поглиблено вивчає і розділи інших шкільних предметів. У результаті він бачить практичне застосування своїх знань відразу у кількох предметів. Під час роботи викладач інформаційних комп'ютерних технологій і викладач-консультант виступають у ролі односторонців та помічників для своїх підопічних. Це сприяє покращенню стосунків між студентом і викладачем та виходу за рамки протиставлених сторін. Як відомо, студенти найчастіше ототожнюють ставлення до викладача і до предмета. Тому так важливо встановлення емоційних зв'язків між ними.

Список використаних джерел:

1. Заскаєта С.Т. Тенденції професійної підготовки фахівців аграрної галузі. Вінниця : Наука, 2015. 40 с.

2. Лазарєв О.В. Освіта майбутніх фахівців аграрного профілю на засадах компетентнісного підходу. Київ : Освіта. 2016. 275 с.

Владислав БОРЩОВЕЦЬКИЙ
здобувач вищої освіти I курсу ОС «Бакалавр»
спеціальності 015 «Професійна освіта»
Науковий керівник: **Ірина МУШЕНИК**
канд. екон. наук, доцент кафедри математики,
інформатики та академічного письма
Заклад вищої освіти «Подільський державний
університет»,
м. Кам'янець-Подільський

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМП'ЮТЕРНА СИСТЕМА ДЛЯ АВТОМАТИЗОВАНОГО РОБОЧОГО МІСЦЯ ІНЖЕНЕРА

Прогрес науки і техніки, потреби суспільства, що розвивається в нових промислових виробів обумовлює необхідність виконання проектних робіт великого об'єму. Вимоги до якості проектів, до термінів їх виконання виявляються все більш жорсткими у міру збільшення складності об'єктів і підвищення відповідальності виконуваних ними функцій. Автоматизація технологічної підготовки в десятки разів скорочує терміни підготовки виробництва як за рахунок підвищення продуктивності праці інженера-проектувальника - на стадії технологічного проектування, так і за рахунок підвищення якості прийнятих рішень - на стадії налагодження технологічних процесів. Згідно , автоматизоване робоче місце (АРМ) - це програмно-технічний комплекс, призначений для автоматизації діяльності певного виду [3].

При розробці АРМ для управління технологічним обладнанням, як правило, використовують SCADA-системи. АРМ об'єднує програмно-апаратні засоби, що забезпечують взаємодію людини з комп'ютером, надає можливість введення інформації та її висновок. Як правило, АРМ є частиною автоматизованої системи управління (АСУ). У свою чергу, АСУ - це комплекс апаратних і програмних засобів, а також персоналу, призначений для управління різними процесами в рамках технологічного процесу, виробництва, підприємства. АСУ застосовуються в різних галузях промисловості, енергетиці,

транспорті і т.д. Термін «автоматизована», на відміну від терміна «автоматична», підкреслює збереження за людиною-оператором деяких функцій, або найбільш загального, або не піддаються автоматизації. АСУ з Системою підтримки прийняття рішень (СППР), є основним інструментом підвищення обґрунтованості управлінських рішень [2].

Система «автоматизована система технологічної підготовки виробництва» (англ. Computer-Aided Process Planning) - це програмні продукти, що допомагають автоматизувати процес підготовки виробництва, а саме планування (написання) технологічних процесів. У нашій країні такі системи прийнято [1].

В даний час різними фірмами виробниками випускається величезна кількість різноманітних засобів обчислювальної техніки. Для орієнтації користувачів в цьому розмаїтті необхідна їх класифікація. Слід зазначити, що в даний час існує величезна кількість класифікацій засобів обчислювальної техніки, так як класифікувати її можна за різноманітними критеріями [4].

Одним з найбільш ранніх методів класифікації є класифікація за призначенням. За цим принципом розрізняють супер ЕОМ, сервери, ноутбуки, мережеві (Net PC), термінали і персональні комп'ютери, які в свою чергу поділяються на масові, ділові, портативні, розважальні та робочі станції. Мета використання вищевказаного програмного забезпечення - полягає у створенні програмного інструментарію на робочому місці інженера. Інженер зацікавлений в максимально повної та ефективної автоматизації своєї роботи, у доступі до докладної та актуальної інформації. Процес підготовки виробництва та виготовлення продукції, хоч при запуску нових виробів, хоч при проведенні змін, можна розглядати як сукупність великого числа всіляких, взаємопов'язаних робіт. Всі ці роботи, які можуть виконуватися безліччю різних служб і фахівців, в кінцевому підсумку спрямовані на:

- визначення/уточнення складу і структури виробленого виробу, опрацювання конструктивних особливостей виробу і окремих його

елементів з урахуванням як технічних та інших вимог до виробу, так і можливостей по його виготовленню;

- визначення/уточнення порядку виготовлення виробу і окремих вхідних у нього деталей (застосовувані технології, необхідне обладнання, потреби в матеріалах і покупних виробах, трудомісткість виготовлення і т.д.);
- визначення потреби в коштах технологічного оснащення, їх проектування, придбання, виготовлення, впровадження тощо);
- формування виробничої програми для підрозділів, виходячи необхідної кількості виробів і їх модифікацій, порядку їх виготовлення, вхідних деталей і вузлів, технологічних процесів і наявних ресурсів і т.д.;
- визначення реальної потреби в матеріалах, комплектуючих і покупних виробах і т.д., виходячи зі складу запланованих до випуску виробів, їх кількості, застосовуваних техпроцесів, наявності залишків;
- забезпечення виробничих підрозділів матеріалами, комплектуючими та іншими ресурсами, необхідними для виконання наміченої виробничої програми, документацією та інформацією, необхідною і достатньою для якісного та своєчасного виготовлення продукції;
- розподіл робіт, видачу завдань на виготовлення конкретних деталей і вузлів (виконання конкретних технологічних операцій) і контроль їх виконання, оперативне управління виробничим процесом;
- контроль готовності деталей, вузлів, виробів, замовлень в різних розрізах;
- контроль видачі та витрачання матеріалів, комплектуючих та інших ресурсів в відповідності з виробничою програмою;
- контроль матеріальних і трудових витрат, фактично понесених при виробництві продукції;
- контроль виникнення браку;

- управління якістю, статистичну обробку даних про реальний хід виробництва.

Всі перераховані роботи взаємопов'язані. Багато задач є логічним продовженням попередніх і в кінцевому підсумку являють собою єдиний процес, спрямований на вирішення головного завдання підприємства .

Список використаних джерел:

1. Інформаційні технології та моделювання процесів : навч. посіб. Ред.: О. М. Томашевський, Г. Г. Цегелик, М. Б. Вітер, В. І. Дубук. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 295 с.
2. Макарова М.В. Інформатика та комп'ютерна техніка: навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2008. 665 с.
3. Мушеник І. М. Сутність та структура регіональних інноваційних систем. *Український журнал прикладної економіки*. 2016. Том 1. № 5. С. 60–69.
4. Яремко С. А. Розробка критеріїв оцінювання сучасних інформаційних систем обліку та управління процесами підприємств. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2014. № 1 (208). С. 158–163.

Ольга КАРДАШ
викладач соціально-гуманітарних дисциплін,
ВСП «Новоушицький фаховий коледж
Закладу вищої освіти «Подільський державний університет»,
смт Нова Ушиця

ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ НА ЗАНЯТТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

Ціннісні орієнтації – це система установок, які регулюють поведінку людини у суспільстві. Ціннісні орієнтації "програмують" діяльність людини на тривалий час і визначають генеральну лінію поведінки особистості. Вивчення ціннісних орієнтацій і впливаючих з них форм поведінки індивідів дозволяє зрозуміти логіку дій різних типів людей.

Сучасне суспільство висуває до молодих фахівців все нові вимоги, закликаючи до відродження та розвитку національної культури, національної освіти, метою яких є формування гідного представника культури своєї країни. Дбаючи про формування національної самосвідомості, було б помилково вважати, що для цього достатньо лише більш активно займатися питаннями мови, традицій, культури, звичаїв, що притаманні українському народу.

Сучасний коледж є духовним середовищем, у якому формуються світогляд, національна самосвідомість, морально-естетичні цінності, патріотичні та професійні якості особистості.

Так, процес виховання молоді є складовою усього освітньо-виховного процесу, основною метою якого є набуття молодими громадянами соціального досвіду, готовності до виконання громадських і конституційних обов'язків, успадкування духовних надбань українського народу, досягнення високої культури відносин, формування особистісних рис громадянина Української держави, фізичної досконалості, моральної, художньо-естетичної, інтелектуальної, правової, трудової, екологічної культури.

Саме тому, однією з причин відсутності в студентів орієнтацій на духовні цінності є мовне середовище сучасного суспільства: активне вживання жаргонної лексики, вульгаризація мови. Тому особливого значення сьогодні набуває моральний аспект вивчення мови.

Вирішення завдань формування ціннісних орієнтацій студентської молоді залежить від застосування методів та засобів, за допомогою яких здійснюється цілеспрямований педагогічний вплив на свідомість і поведінку молоді, формування благородних якостей й збагачення їх необхідним життєвим досвідом.

Одним з найважливіших засобів виховання студентів є рідна мова. Вона є знаковою сферою впливу на національну свідомість молоді. Студенти мають усвідомити, що без оволодіння державною мовою неможливо стати повноцінним громадянином своєї держави.

Так, вивчаючи тему «Словотвір», ми традиційно вчимо юнаків працювати зі словотворчим словником, вчимо визначати словотворчу продуктивність слова. Цю роботу можна побудувати з урахуванням ціннісних значень, які надають слову різні морфеми.

Формування ціннісних орієнтацій студентської молоді у навчальному закладі освіти здійснюється під час проведення навчальних занять і з української літератури.

Дається слово-стимул, потім студенти записують свої слова-асоціації. Після запису слів-реакцій до слова робиться аналіз ними своїх асоціативних рядів, зіставлення з асоціаціями інших, виявлення загального та індивідуального. Така робота зі словом допомагає підготувати молодь до знаходження асоціативних зв'язків слів в контекстах, до виявлення прихованого змісту тексту.

Тобто, з метою розкриття в студентів власних потенційних можливостей, нахилів і здібностей кожен педагог, формулюючи виховну мету заняття, повинен враховувати критерії виховних досягнень студентів відповідно до їх

вікових особливостей, зазначених в Основних орієнтирах виховання, моделювати різні форми проведення уроків [2].

Виховну мету уроку можна сформулювати так:

- сприяти формуванню ціннісного ставлення до ...;
- викликати в дітей інтерес до ...;
- виховувати почуття доброти;
- формувати толерантність, уміння поважати інших;
- пробуджувати співчуття до ...;
- заохочувати співробітництво дітей;
- виховувати пошану й увагу до своїх рідних, старших людей;
- формувати почуття відповідальності, вимогливості до себе, охайності, дбайливості, дисциплінованості, старанності, наполегливості;
- виховувати шанобливе ставлення до народних традицій;
- формувати розуміння краси в природі, предметах побуту, праці, людських взаєминах;
- розвивати здатність до уяви тощо.

Таким чином, в ході освітнього процесу відбувається формування позитивного ставлення до загальнолюдських і духовних цінностей, збагачується словниковий запас студентів, формується щирий інтерес до слів, фразеологізмів, прислів'їв та інших фактів культури.

Варто зазначити і те, що метою освітньої галузі «Мови і літератури» за новим Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти є розвиток особистості студента, формування в нього мовленнєвої і читацької культури, комунікативної та літературної компетентності, гуманістичного світогляду, національної свідомості, високої моралі, активної громадянської позиції, естетичних смаків і ціннісних орієнтацій [2, с. 16].

«Особливо велика роль у вихованні та становленні сучасної інноваційної особистості належить викладачу української мови й літератури, бо саме він є найбільш причетним до духовної спадщини українського народу, утверджує

принципи загальнолюдської моралі, культивує кращі риси української ментальності», - пише Антоніна Сергієнко [3, с.15].

Отже, формування ціннісних орієнтацій студентської молоді відбувається крізь вивчення рідної мови й літератури в коледжі, яке має неоціненні можливості виховного плану, джерелом яких є безпосередній зв'язок літературного матеріалу з історією рідного народу, іншими видами мистецтва, насамперед музикою, кіно, театром, архітектурою, піснею, особистістю письменника, його творами.

Викладач формує загальнолюдські, національні цінності у процесі становлення особистості, спонукає студентів захоплюватися красою й багатством рідної землі, гордитися її славетним минулим, пишатися знатними земляками саме засобами рідної мови й літератури.

Список використаних джерел:

1. Васютинський В. О. Ціннісно-орієнтаційні площини сучасного українського суспільства. Проблеми загальної та педагогічної психології : зб. наук. пр. [Ін-ту психології ім. Г.С. Костюка АПН України]. Київ, 2006. Т. 8. Вип. 6. С. 40–45.
2. Савченко Л. Вивчення ціннісних орієнтацій сучасної студентської молоді. *Рідна школа*. 2005. № 8. С. 41.
3. Сергієнко Антоніна. Формування ціннісних орієнтацій особистості на уроках української мови і літератури. *Українська література в загальноосвітній школі*. 2013. №12. С.14–17.
4. Яковенко А. Вплив суспільних чинників на студентську молодь. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2000. № 1. С. 84.
5. Про затвердження плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання на 2020-2025 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 09.10.2020 № 932.

Владислав КЛІМЕНТЬЄВ
здобувач вищої освіти 2 курсу ОС «бакалавр»
спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій»
Науковий керівник: **ПОПЕЛЬ Надія Аполлонівна**
викладач кафедри іноземних мов,
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,
м. Кам'янець-Подільський

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ АГРАРНОЇ СФЕРИ В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ

Тенденції підготовки фахівців аграрного профілю різняться у провідних країнах світу. Джерелом поповнення кадрів аграрної науки, яка забезпечує населення, зайняте в агропромисловому виробництві, сучасними знаннями є аграрна освіта. Професійна підготовка фахівців аграрної галузі не зводиться лише до передачі суми професійних знань і формування необхідних умінь. Вона включає широкий спектр професійного виховання, яке направлено на підготовку грамотного, всебічно розвинутого фахівця, який відповідає вимогам соціального замовлення. Виходячи з цього формується тип психологічно зрілої особистості, основними якостями якої стають самостійність, незалежність, ініціативність, динамізм, прагматизм, інтелектуальна розвиненість, відкритість, комунікабельність, толерантність. Провідна роль у формуванні цих якостей відводиться процесу навчання.

В Україні вища освіта у сфері сільського господарства пропонується у спеціальних університетах – окремо від слухачів інших спеціальностей. Більшість країн світу не розділяють ці сфери. Замість цього аграрна освіта надається на факультетах, що спеціалізуються у сільськогосподарських науках, які є частиною великих університетів. Перевагою цього є те, що в умовах зростаючого взаємозв'язку між аграрною економікою та загальною економікою, існує можливість кращого використання наявних ресурсів, оскільки деякі дисципліни можуть викладатися здобувачам аграрного факультету та здобувачам інших факультетів одночасно або одним і тим самим викладачем.

До переваг української системи аграрної освіти віднесено наявність умов для створення і апробації інноваційних продуктів для різних агрокліматичних зон в межах одного регіону, що забезпечує відповідність наукомістких результатів реальним умовам ведення аграрного виробництва. До пропозицій віднесено створення бізнес-інкубаторів для підтримки молодіжних бізнес-проектів, забезпечення можливості проходження довготривалої практики здобувачів на виробництві, налагодження взаємодії ВНЗ із товаровиробниками, службами зайнятості.

За кордоном університети загалом дотримуються нововведення Вільгельма фон Гумбольдта: університетами мають бути організації, що одночасно пропонують навчання та дослідження. Ідея полягає в тому, що основним завданням університетів є не навчання сучасним знанням, а тренування студентів тому, як створювати знання. Таким чином, навчання критичного мислення є найважливішим завданням для університетів з високими стандартами.

Основними тенденції професійної підготовки фахівців аграрної галузі, які характерні для всіх країн Західної Європи, є: глобалізація, демократизація, індивідуалізація, альтернативні шляхи отримання аграрної освіти, розвиток нормативно-правової бази, співробітництво країн щодо професійної підготовки фахівців аграрної галузі та сільського розвитку, спрямованість професійної підготовки фахівців на забезпечення якості сільськогосподарської продукції та захисту навколишнього середовища. Наступним пунктом є екологія і захист навколишнього середовища. Екологія в країнах Європи – це модно й перспективно. Вже сьогодні кожен десятий інженер працевлаштовується у сфері відновлювальних джерел енергії. У більшості вищих навчальних закладах є екологічні факультети. Навіть архітектори враховують у своїй роботі екологічну складову. «Зелена революція» торкнулась життя кожного європейця.

До особливих тенденцій аграрної освіти у ЄС віднесено такі: впровадження магістерських програм англійською мовою (Німеччина, Данія,

Норвегія), надання розширених освітніх послуг для фермерів (Німеччина, Данія), орієнтація на практичну підготовку та інтеграція науки з навчанням (Фінляндія, Німеччина), врахування потреб регіональної економіки (Данія, Німеччина, Франція).

Порівнюючи підходи до аграрної освіти в Україні і за кордоном, відразу можна відмітити суттєву різницю у фінансуванні наукових та освітніх програм. Водночас наявний досвід країн ЄС потрібно максимально використовувати, тому, що це і дасть приплив коштів у науково-дослідницькі проекти, створення банку інноваційних розробок та можливість просування їх на український і міжнародний ринок.

Основними напрямками використання досвіду Європейського Союзу в модернізації професійної підготовки фахівців аграрної галузі в Україні є:

1. Адаптація національної системи підготовки фахівців аграрної галузі до загальноєвропейської (адаптація навчальних дисциплін до вимог виробництва (бізнесу), демократизація навчального процесу для здобувачів (дистанційні форми навчання), діджиталізація навчального процесу з використанням програм Moodle, Canvas.

2. Створення об'єднань навчальних закладів аграрної освіти з бізнесовими структурами.

3. Створення університетських спеціалізованих дорадчих центрів.

Отже, сучасна система професійної підготовки фахівців аграрної галузі і в Україні і за кордоном відповідає соціальним запитам розвитку економіки, технологій і сільського господарства відповідної країни. Створені і успішно працюють нові типи навчальних закладів, які здійснюють багаторівневу і багатофункціональну фахову підготовку спеціалістів, що сприяє підвищенню конкурентоздатності випускників і розширенню можливостей щодо їхнього кар'єрного зросту.

Список використаних джерел

1. Попель Н.А. «Професійна підготовка фахівців аграрної галузі у Франції. Аграрна наука та освіта в умовах євроінтеграції: матеріали

міжнародної науково-практичної конференції. Кам'янець-Подільський: ПДАТУ, 2018. С. 329–330.

2. Заскалета С.Г. Тенденції професійної підготовки фахівців аграрної галузі в країнах Європейського Союзу : монографія; за редакцією С.О. Сисоєвої Миколаїв: Іліон, 2013. 500 с.

Інна КОСТЮЧЕНКО

*викладач ВСП «Новоушицький фаховий коледж»
Закладу вищої освіти «Подільський державний університет»,
смт Нова Ушиця*

КРЕАТИВНЕ НАВЧАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ У ВИКЛАДАННІ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій протягом останніх років наклав певний відбиток на розвиток особистості сучасного студента.

Сьогодні якісне викладання історії не може здійснюватися без використання інформаційних технологій. Адже вони дають змогу викладачу краще подати матеріал, зробити його більш цікавим, швидко перевірити знання та підвищити їхній інтерес до навчання. Саме тому, вважаємо, що сьогодні не можна здійснювати якісне викладання предметів, в тому числі і історії, якщо викладач не використовує у своїй роботі з студентами ІКТ та Інтернет.

Інформаційно-комунікаційні технології пов'язані зі створенням, збереженням, передачею, обробкою та управлінням інформацією. Цей термін включає всі технології, що використовуються для роботи з інформаційними ресурсами. Загалом використання ІКТ в навчальному процесі виступає як комп'ютерно-орієнтована складова педагогічної технології, яка відображає деяку формалізовану модель певного компонента змісту і методики навчання, що представлені педагогічними програмними засобами, інформаційно-орієнтованими методами навчання і комунікаційними мережами для розв'язання дидактичних завдань або їх фрагментів.

Традиційна аудиторна система зорієнтована на трансляцію знання від викладача до студента. Використання ІКТ у навчально-виховному процесі дозволяє перейти від навчання, в основі якого – інформація, почута з вуст викладача або прочитана в підручнику, до навчання через сприйняття інформації з електронних ресурсів, Інтернету, навколишнього середовища тощо. На будь-якому занятті викладач, оперуючи різноманітними цифровими

навчальними ресурсами, може організувати дослідницьку діяльність студентів, зорієнтувати в індивідуальному пошуку інформації, навчити оцінювати надійність різних інформаційних джерел, створювати власні електронні продукти (малюнки, мультимедійні презентації, електронні моделі).

Замість насичення пам'яті студента значним обсягом знань набагато важливіше навчити її знаходити, користуватися та застосовувати їх на практиці. Завдяки використанню ІКТ студенти працюють в індивідуальному темпі, що створює ситуацію успіху для кожного, процес здобуття знань мотивує до навчання.

У своїй педагогічній діяльності використовую ІКТ на різних етапах заняття. Але, як показує досвід, на уроці історії доцільніше застосовувати його при сприйнятті й засвоєнні студентами навчального матеріалу, закріпленні отриманих знань і на уроці-контролю.

Інформаційні технології на уроках історії використовую в наступних варіантах:

Найпоширеніший вид – мультимедійні презентації які дозволяють відмовитися від всіх інших видів наочності і максимально зосередити увагу викладача на ході уроку.

Флеш-фільми. Вони дозволяють нам наочно побачити ту чи іншу подію, відчувати свою причетність, зануритися в епоху, наочно уявити те, як відбувається подія. Особливо корисні флеш-фільми на уроках історії при вивченні військових битв, бо вони наочно дозволяють студентам побачити розташування сил супротивників перед битвою, хід бій та підсумки бою. Просто на словах або схематично крейдою на дошці це уявити набагато складніше і не дасть повного розуміння подій, які відбуваються.

Мультимедійні карти. Такі карти зручні у використанні і в поєднанні з інтерактивною дошкою – розширюють можливості роботи з ними. Студенти отримують можливість малювати на карті; розміщувати і пересувати написи, заздалегідь підготовлені викладачем; робити позначки; показувати стрілочками шляхи переміщення військ і т.д.

Навчально-методичні комплекти. Власний досвід підтверджує, що на таких уроках навчальний матеріал засвоюється набагато ефективніше, ніж на традиційному уроку.

Для більш глибокого засвоєння матеріалу і контролю знань використовую різного роду тести і тренажери.

З метою якісної підготовки студентів до ДПА у формі ЗНО використовую тренажери для підготовки до ЗНО з історії. Такі тренажери наближені до реальних варіантів завдань ЗНО, містять такі ж типи й кількість завдань. Студенти читають інструкцію, виконують весь тест, потім натискають на функцію «Перевірити», і йде обробка відповідей. У результаті студент отримує розгорнутий аналіз виконаних завдань, де можна подивитися: як студент відповів, і якою повинна бути відповідь. Наприкінці дається загальна кількість правильно виконаних завдань і оцінка.

Переваги використання ІКТ у процесі навчання історії України:

ІКТ дозволяють представляти знання історичних фактів, подій, документів, коментарів та інтерпретацій у взаємозв'язку;

знання постають у певному контексті. Контекстом слугують не тільки коментарі, а й багато інших матеріалів (малюнки, звукові вставки, анімація, портрети тощо), які подають інформацію про історичні явища з різних боків. Створюється мережева структура інформації, з великою інформаційною насиченістю і додатковим смисловим потенціалом;

знання формуються завдяки залученню різних каналів сприйняття;

сприйняття, інтерпретація та засвоєння історичних знань за умов використання ІКТ відбувається не тільки когнітивним способом, але й споглядальним шляхом;

реконструкція історичних подій як найважливіший крок у формуванні історичної свідомості відбувається завдяки залученню віртуальної реконструкції, що стимулює інтелектуальну діяльність студентів.

Таким чином, за допомогою ІКТ інтенсифікується інформаційна взаємодія між суб'єктами інформаційно-комунікативного середовища, результатом якої є

формування більш ефективної моделі навчання. Використання ІКТ дозволяє організувати урок історії України таким чином, що взаємодія між суб'єктами процесу навчання стає невід'ємною рисою пізнавального процесу на уроці. ІКТ дозволяють розробляти і застосовувати принципово нові засоби інформаційної взаємодії між студентами. Ця взаємодія зорієнтована на виконання різноманітних видів самостійної діяльності з моделями предметно-історичного середовища (артефактів культури, реконструкцій історичних подій, явищ і процесів і т. п.), створеними за допомогою сучасних комп'ютерних засобів та представленими на екрані.

Провідною метою застосування ІКТ під час заняття історії є досягнення більш глибокого осмислення навчального історичного матеріалу, образне сприйняття, посилення емоційного впливу історії на особистість студента, його «занурення» в досліджувану епоху. Це відбувається за рахунок використання карт, схем, навчальних картин, відео- та аудіокоментарів, представлених в електронному варіанті.

Проте комп'ютер ніколи не зможе повністю замінити викладача.

По-перше, тільки викладач може зацікавити студента, викликати допитливість, завоювати їх довіру;

по-друге, він може спрямувати їх увагу на ті або інші важливі аспекти предмету, який вивчається;

по-третє, тільки педагог зможе відзначити їх старанність та знайти шляхи спонукання до навчання.

Проте викладачу варто пам'ятати, що будь-який навчальний процес базується на використанні педагогічних технологій, тому ІКТ мають набути педагогічного змісту. Застосування ІКТ повинно оптимізувати енерговитрати педагогів, підвищити ефективність навчального процесу, розвантажити викладача і допомогти йому зосередитися на індивідуальній і творчій роботі.

Внаслідок використання ІКТ на занятті з історії:

збільшується можливість використання наочних матеріалів;

підвищується ефективність праці на уроці і студента, і викладача;

встановлюються міжпредметні зв'язки з основами інформатики та обчислювальної техніки;

стає можливою організація проектної діяльності студентів під керівництвом викладача історії та інформатики, спрямована на створення електронних навчальних продуктів;

змінюються на краще стосунки викладача зі студентами, особливо з тими, хто цікавиться комп'ютерами: вони починають бачити в викладачеві «споріднену душу»;

змінюється ставлення до комп'ютера: студенти починають сприймати його як інструмент для роботи в будь-якій галузі людської діяльності, а не як цікаву іграшку.

Отже, завдяки поєднанню традиційних педагогічних технологій та ІКТ вдається значно ефективніше розвинути і примножити природні здібності студентів і педагогів. Використання ІКТ у навчанні історії зумовлює появу нових навчальних цілей та необхідність оновлення змісту історичної освіти. Інформаційні технології, в сукупності з правильно підібраними (або спроектованими) технологіями навчання, створюють необхідний рівень якості, варіативності, диференціації та індивідуалізації навчання і виховання.

Список використаних джерел:

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. Київ: Академвидав, 2004.
2. Інформаційне забезпечення навчального процесу: інноваційні засоби і технології: колективна монографія. Київ: Атіка, 2005. 252 с.
3. Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) та їх роль в освітньому процесі. URL:<http://osvita.ua/school/technol/6804>.

Оксана ЛЕВЧУК

*здобувач вищої освіти 2 курсу ОС «бакалавр»
спеціальності 206 «Садово-паркове господарство
Науковий керівник: **ПОПЕЛЬ Надія Аполлонівна***

*викладач кафедри іноземних мов,
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,
м. Кам'янець-Подільський*

ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМИ ОСВІТИ АНГЛОМОВНИХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН

Система освіти країни, як і культура її народу, є унікальним явищем так як глибоко пов'язана з духовними і матеріальними аспектами минулого і сучасного. З огляду на це у кожній країні освіта та її організація мають свої особливості. Проте наймогутнішими ініціаторами змін у системі освіти виступають вимоги до навчання і виховання, спричинені включенням даної країни до спільного руху світового співтовариства, зміни у виробництві, культурі та поведінці. Відтак, при реформуванні вищої освіти, з одного боку, враховуються пріоритети збереження культурної різноманітності національних систем освіти, а з іншого - завдання поліпшення міжнародної співпраці, мобільності, працевлаштування студентів у Європейському чи міжнародному ареалі, міжнародної конкурентоспроможності закладів вищої освіти.

Освітні системи в різних країнах світу настільки різноманітні, наскільки різноманітні і самі країни. Структура світової вищої освіти видається надзвичайно різноманітною, однак домінують дві тенденції:

- унітарна, або єдина, система, коли вища освіта забезпечується університетами чи відповідними до них закладами. Такі заклади пропонують як загальні академічні ступені, так і професійно орієнтовані програми різної тривалості і рівня. В унітарній системі вищої освіти до її складу входять лише університети. Такою є освіта в Італії, Іспанії, Австрії, Фінляндії, Швеції.

- бінарна, або подвійна, система з традиційним університетським сектором, що має чітко окреслену структуру. Така система освіти притаманна більшості розвинених країн світу, де поряд з університетським сектором існують численні

спеціалізовані заклади, які приймають чималу частину молоді. З європейських країн бінарну систему вищої освіти мають Бельгія, Великобританія, Греція, Данія, Ірландія, Нідерланди, Норвегія, Німеччина, Франція, Швейцарія та ряд інших.

Відтак, спробуємо стисло описати головні тенденції розвитку систем вищої освіти у деяких англomовних країнах Європи, Звернемо увагу на аспекти мобільності, прозорості, зокрема: системи кредитів та визнання рівнів освіти.

Як зазначалось вище, Великобританія має бінарну систему освіти і її система вищої освіти - чотириступенева: бакалаврат, магістратура, докторантура та наукові дослідження. Існує й міжнародний бакалаврат (ІВ) – дворічний навчальний курс, що включає вивчення шести дисциплін. На рівні післядипломного навчання британські університети мають право встановлювати власні правила прийому. Для такого навчання необхідно мати вчений ступінь першого щабля з відповідної дисципліни. Інколи потрібно мати і досвід роботи. Оскільки навчальна програма науково-дослідного курсу післядипломного навчання дуже вузькоспеціалізована, іноземним студентам пропонується спочатку пройти теоретичний післядипломний курс з обраної дисципліни, успішне завершення якого (ступінь магістра) може гарантувати місце на науково-дослідному курсі.

Ірландська система освіти також бінарна. Вступ до ірландських університетів проводиться відповідно до чинної системи конкурсного відбору. Більшість із семи ірландських університетів пропонують навчання для здобуття ступенів бакалавра, магістра та доктора наук з широкого спектру дисциплін. Навчальний процес являє собою комбінацію лекцій, семінарів, практичних занять, лабораторних робіт і консультацій з науковим керівником.

Процес вступу до ірландського вишу рекомендується починати приблизно за рік до початку навчання. Якщо ви на достатньому рівні володієте англійською мовою і маєте один чи два курси українського вишу, то існує шанс потрапити до ірландського університету без підготовчого курсу. Інший шлях до вищого навчального закладу Ірландії пролягає через програми Foundation. Одна

з них – International University Foundation Programme (IUFP) акредитована NCEA і визнається як ірландськими, так і закордонними навчальними закладами. З огляду на те, що вона коштує дешевше аналогічних британських або американських програм, її можна рекомендувати як досить раціональний спосіб підготовки до вступу у ВНЗ англomовних країн. Програму розраховано на два семестри по 18 тижнів кожен. Кандидат повинен представити атестат про середню освіту та володіти англійською на рівні не нижче Advanced (C1). Власні курси Foundation пропонують й інші ірландські ВНЗ (університет Лімеріку або Дублінська бізнес-школа).

Отже, важливою складовою кожного навчального закладу є інноваційний, технологічно-прикладний характер, що має значний вплив на здійснення навчального процесу. Нині сучасна система освіти є масовою, чітко диференційованою, багатоступеневою з розділенням функцій різних підрозділів, що спрямовані на передавання знань наступному поколінню, але кожна з систем має свою специфіку, яка залежить від низки обставин розвитку кожної країни. Тому важливим є вивчення освітніх систем різних країн світу та здійснення їхнього порівняльного аналізу.

Список використаних джерел:

1. Старовойт С. Особливості сучасної освітньої системи у Великій Британії. Рідна школа. 2011. № 1. С. 75–76.
2. Гаврильчук Т. Освіта у Великобританії сьогодні. Краєзнавство. Туризм. 2009. №45. С. 20–22.
3. Попова І. Англія. Престижна освіта. Чумацький шлях. 2004. №1. С.25–26.

Olha MAHDIUK
Ph.D in Pedagogy, Associate Professor
Foreign Languages Department,
Khmelnyskyi National University,
Khmelnyskyi

CREATIVE EDUCATIONAL ENVIRONMENT CREATION AS A PRIORITY FIELD FOR THE DEVELOPMENT OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

The category ‘environment’ is multifaceted, has philosophical meaning and at the same time reflects specific features in relation to each area. From the point of view of sociology, ‘environment’ is a challenge to civilization; in geography acts as a factor in the socio-economic development of the territory; in biology it is a combination of conditions for the existence of living organisms; in computer science it is a condition for the flow of processes; in psychology it is a factor in the development of personality. Summarizing these concepts, the composition of the ‘environment’ can be considered as a set of physical (natural), natural-anthropogenic and social (sociocultural) factors of human life. Consistency, complexity, multi-level environment endows it with integrative and emergent properties, that is why the environment in which educational systems operate also acts as a source (resource), and as a substrate, a factor in the development of the individual, system and process.

It is important to consider the educational environment as part of the socio-cultural space, zone of interaction of educational systems, their elements, educational material and subjects of educational processes. It has several levels: from federal, regional to the environment of a particular educational institution and study group [3, p. 605–619].

Activities of cultural, industrial, social and educational organizations, media and Internet resources together with the natural components of the region have a powerful educational potential. They allow not only to carry out educational practice

in modern conditions, take into account individual needs learners, to link learning with everyday life, but also to form a holistic idea of the world.

The current 'smart economy' is based on information and knowledge. As a result, knowledge and creative potential of employees is a priority factor in improving efficiency economic system, the condition of achievement scientific, technological and economic progress. The role of educational organizations is growing mechanism of innovative development as a country in general, and its cities and regions, and modernized higher education in the right direction, which will provide training for highly intelligent personnel and the creation of creative educational environment.

Currently, the student is only an object of the educational system. He / she seems to be 'exposed' to the learning process. Creative educational environment institutions should gradually transfer the student from the object to the subject of educational process through development of his / her motivation for self-education, increase in training courses the number of independent work and improving its quality, use information and communication and other intensive educational technologies and systems to provide his / her participation in the formation of the learning trajectory [1, p. 413–422].

It is important to quickly move from information-subject to creative professional education, which as a result will allow graduating a specialist sufficiently prepared for intellectual activity in various fields. At the same time, of course, the requirements to the system of education and the formation of graduates' professional orientation remain. The required level of skill and responsibility, development of interest in the profession, conscious and creative attitude to it, understanding of its meaning and significance, which is necessary for any competitive and professionally mobile specialist.

The content of educational programs of educational institutions in addition to the fact that they are obliged to create a part of the creative educational environment should lead to the solution of the actualizing problems of professional adaptation of the graduate at the beginning of his / her employment.

When creating a creative educational environment, a number of principles must be taken into account [2]:

- focus on motivational ensuring the process of learning and self-learning;
- reliance on the processes of self-development and individualization of training;
- gradual expansion of the sphere of independence of students and a decrease in the share of pedagogical guidance for them;
- ensuring that the student accepts a certain role in the educational process; training in rational ways of learning activities and independent acquisition of knowledge;
- initiating the student to analyze and compare their own results and achievements - reflection;
- leading orientation towards creativity in learning and knowledge;
- activation of joint activities of students;
- orientation towards achieving specific educational goals and mastering specific actions.

In general, the creative educational environment is based on creative education, focused on the development of human creativity and the consolidation in his / her professional consciousness of the attitude to search for innovation, analysis of problems and options, motivating independent thinking, reality, self-knowledge of one's own individuality, transformation of knowledge into the potential of thinking and self-development.

References:

1. Bore A. Bottom-up for creativity in science? A collaborative model for curriculum and professional development. *Journal of Education for Teaching*. 2006. № 32(4). P. 413–422.
2. Dan Davies. Creative learning environments in education - A systematic literature review [Electronic resource] Access mode: <https://reader.elsevier.com/reader/sd/pii/S187118711200051X?token=81C00A1174D2134ED2038D8F6243D5DFCE4DC75754ED008BEB266A2BCD85F7EC587CBD3>

9DD06D7A183B51B2AFF95D37E&originRegion=eu-west-1&originCreation=20220127072435 (Date of application: 23.01.22).

3. Hall C., Thomson P., & Russell L. (2007). Teaching like an artist: The pedagogic identities and practices of artists in schools. *British Journal of Sociology of Education*. 2007. № 28(5). P. 605–619.

Ірина МУШЕНИК
канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри математики,
інформатики та академічного письма
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,
м. Кам'янець-Подільський

СКЛАДОВІ ІНФОРМАЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

В умовах розвитку сучасного суспільства, а також у зв'язку з тотальною інформатизацією в усіх галузях людської діяльності, система освіти також потребує якісних змін. У зв'язку з цим, український освітній простір в сучасних умовах характеризується його системним реформуванням, підтримкою інноваційного розвитку, переходом до багатогранності не тільки як до перспективної тенденції, а й зовсім нової якості. С. Назаров дає таке тлумачення поняття «інформаційно-освітнє середовище»: це рухома педагогічна система, яка об'єднує у собі не тільки інформаційні освітні ресурси, комп'ютерні засоби навчання, педагогічні методи, технології, засоби управління освітнім процесом, а й організацію і зміст процесу професійного та особистісного розвитку і саморозвитку кожного здобувача.

Тому завданнями інформаційно-освітнього середовища ЗВО є інформаційне, освітнє, комунікативне, діагностуюче, особистісно-розвиваюче і рефлексивне полікомпонентне наповнення [1].

Теоретики і практики сучасної психолого-педагогічної науки єдині в тому, що *інформаційно-освітнє середовище (ІОС)* – це цілісна система, яка складається із сукупності підсистем, що функціонують і забезпечують педагогічну взаємодію учасників освітнього процесу на основі сучасних інформаційно-технічних і навчально-методичних засобів [2, с.3].

Інформаційне середовище включає у себе безліч інформаційних об'єктів і зв'язків між ними; засоби та технології для збирання, зберігання, передавання, обробки, виробництва та поширення інформації, знань, засоби відтворення

аудіовізуальної інформації; організаційно-правові структури, що підтримують інформаційні процеси.

Ефективність застосування ІОС у навчальному процесі досягається тоді, коли відповідні технології навчання обґрунтовано і гармонійно інтегруються в освітній процес, збагачуючи педагогічні технології, полегшуючи рішення завдань управління, а досвід, знання, традиції, накопичені в системі освіти, поповнюють змістовний, загальнокультурний складник інформаційного простору – від науково-методичної лабораторії окремого ЗВО до глобальної мережі Internet. Процес системної інтеграції ІОС повинен охоплювати всі структури ВНЗ і включати: адаптацію самих структур і вже існуючих освітніх технологій до можливостей упровадження в ІОС; адаптацію технологій до вимог, що пред'являються цими структурами; створення взаємо-кореляційних структур відповідно до ІОС [1].

У процесі проектування базових компонентів інформаційно-освітнього середовища вищого навчального закладу виокремлюємо його *змістову, організаційну та технологічну складові*:

- *змістова складова* представлена *віртуальним контентом*, що забезпечує навчальну, науково-методичну, інформаційну підтримку освітньої діяльності закладу, мотивує суб'єктів навчально-виховного процесу до самоосвіти, сприяє якості прийняття управлінських рішень, упровадженню методичних інновацій, проведенню моніторингових досліджень тощо;

- *організаційна складова* представлена *системою інформаційного забезпечення освітньої діяльності*, що передбачає функціонування єдиного банку даних навчальної інформації, що забезпечує зберігання та підтримку інформаційних фондів; *підрозділами, які виконують роль структуроутворювальних елементів* та забезпечують функціонування ІОС; *системою інформаційного маркетингу*, що передбачає вивчення наявного попиту на освітню інформацію;

- *технологічна складова* складається із *системи технічних засобів*, що забезпечує проведення робіт з усіма видами освітньої інформації і включає

механізми її оброблення, збереження, оперативного пошуку та тиражування; *системи засобів масової інформації та комунікації*; *сервісної системи*, що забезпечує введення в експлуатацію, обслуговування, ремонт і модифікацію використаних у роботі з освітньою інформацією технічних засобів.

У проектуванні *рівнів функціонування* інформаційно-освітнього середовища сучасного вищого навчального закладу виокремлюємо такі *рівні*:

- *мікро-локальний рівень* – внутрішню корпоративну мережу Інтранет, що об'єднує робочі комп'ютери, сервери, інші засоби ІКТ в єдину мережу, доступ до якої для задоволення своїх потреб мають усі суб'єкти освітньої діяльності закладу;

- *локальний (місто/район) та регіональний (область) рівні* – для всіх учасників освітньої діяльності закладу, потенційних споживачів освітніх послуг, інших суб'єктів освітніх систем локального та регіонального рівнів, органів управління освітою, громади з можливістю відкритого зовнішнього доступу до вищого навчального закладу;

- *глобальний* – інтеграція інформаційно-освітнього середовища вищого навчального закладу в інформаційний простір України та світу [3].

Отже, використання ІОС у освітньому процесі ЗВО відкриває значні можливості для створення інноваційних підходів в професійній освіті; забезпечує збереження кадрового потенціалу, неперервне підвищення фахової майстерності; вирівнює умови для усіх, забезпечуючи рівний доступ до навчальних матеріалів за рахунок систематичного застосування ІКТ для формування інформаційної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання в університетах.

Список використаних джерел:

1. Інформаційно – освітнє середовище в умовах дистанційного навчання – URL: <https://op.ua/ru/pedclass/naukova-stattya/informaciyno-osvitn-seredovische-v-umovah-distanciynogo-navchannya>

2. Гаврилюк В. О. Теоретичні аспекти створення і функціонування інформаційно-освітнього середовища сучасного позашкільного навчального закладу – URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=4261

3. Гордійчук Г. Б. Використання інформаційного освітнього середовища навчального закладу з метою професійної підготовки майбутніх фахівців. Львів: ЛДУ БЖД, 2015. С. 159–162.

4. Кобися А. П., Кобися В. М., Кадемія М. Ю. Створення та наповнення інформаційного освітнього середовища. Сучасні інформаційні технології дистанційного навчання: матеріали для слухачів. Вінниця: ВДПУ, 2015. 29 с.

5. Мушеник І. М. Технології дослідницького навчання і проєктивної освіти. Освітній простір ХХІ ст.: виклики та перспективи : збірник наукових праць Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. молодих вчених і здобувачів вищої освіти (22 квітня 2021р., м. Кам'янець-Подільський). Кам'янець-Подільський : Подільський державний аграрно-технічний університет, 2021. С.109–114.

Владислав ПЕТРИЧКА
здобувач вищої освіти I курсу ОС «бакалавр»
спеціальності 141 «Енергетика, електротехніка, електромеханіка»
Науковий керівник: **Ірина МУШЕНИК**
канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри
математики, інформатики та академічного письма
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,
м. Кам'янець-Подільський

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ БІЗНЕСУ

Швидкий поступ цифрової економіки посилив актуальність зростання продуктивності робочої сили через трансформацію механізмів управління персоналом. Цифрова трансформація HR є зміною функціонування HR через використання даних у всіх сферах: фонд оплати праці, управління ефективністю, навчання та розвиток, прибуток, винагороди, мотивація та рекрутинг. Цифровий HR дозволяє задовольняти потреби нових поколінь в особистому доступі до соціальних мереж, корпоративних ресурсів, активній взаємодії з мультимедіа можливостями, гнучкому навчанні та перекваліфікації, а також створювати та інтегрувати дані про працівників з різноманітних медіа платформ, використовувати штучний інтелект та великі бази даних для управління людськими ресурсами.

Цифровий HR органічно поєднує мобільні додатки, соціальні мережі, хмарні технології, віртуальну реальність, штучний інтелект для створення сприятливих умов покращення роботи працівників, рекрутингу та звільнення персоналу тощо. У нинішньому цифровому світі створені надзвичайні можливості для персоналу у сприянні перетворенню будь-якої організації на цифрову, управляючи талантами, робочими місцями та організаційними стратегіями, що збільшують конкурентні переваги. І якщо керівники HR-відділів організацій готові переосмислити свою ключову роль у сприянні своїм компаніям досягти успіху, компанія має шанс на довгостроковий розвиток у турбулентному світі [2].

Швидкі темпи трансформації технологій XXI століття змінюють поведінку як самих працівників організацій, так і споживачів товарів і послуг, що спричиняє суттєві зміни в операційній діяльності компаній. Зрештою, технологія та практика управління персоналом стають віддзеркаленням нових цифрових можливостей та стратегій управління, переходячи від просто «інструментів, що автоматизують традиційні HR-практики, до платформ та додатків, які покращують життя на робочому місці» [3].

Середовище, на яке справляє вплив HR, складається з лідерів та талантів організації, для яких критично важливим є проектування мережевих команд. Саме цифровізована робоча сила справляє позитивний вплив на майбутні робочі місця через поєднання робототехніки, автоматизації та внеску фрілансерів.

Оновлені практики, підтримувані новим типом менеджерів з новим способом мислення, допомагають зміцнювати та розвивати інноваційні команди. В аспекті можливостей HR забезпечує цифрову трансформацію, пропонуючи технології, здатні контролювати показники робочої сили в реальному часі, впроваджувати інновації та «використовувати зворотний зв'язок з метою прийняття обґрунтованих рішень керівниками».

Цифрова трансформація HR впливає на всі види бізнесу – від найбільших корпорацій до найменших мікро-фірм. Вона включає перехід від давно і традиційно використовуваних ресурсів, інструментів та процесів (наприклад, картотеки та списки контактів) до цифрових засобів збереження інформації. У 2020 р. в світі відбулася масова трансформація HR, адже багато підприємств опанували цифрові рішення, що допомагають їм ефективно працювати віддалено через пандемію COVID-19, ситуація з якою й досі лишається незрозумілою і важко прогнозованою.

Інформаційна технологія є найбільш важливою складовою процесу використання інформаційних ресурсів суспільства. До теперішнього часу вона пройшла кілька еволюційних етапів: «ручна» інформаційна технологія, інструментарій якої складала: перо, чорнильниця, книга; «механічна»

технологія, інструментарій: друкарська машинка, телефон, диктофон; «електрична» технологія, інструментарій: великі ЕОМ і відповідне програмне забезпечення, електричні друкарські машинки, ксерокси, портативні диктофони.; «електронна» технологія, основним інструментарієм якої стають великі ЕОМ і створені на їхній базі автоматизовані системи управління та інформаційно-пошукові системи, оснащені широким спектром базових і спеціалізованих програмних комплексів; «нова» («комп'ютерна») технологія, основним інструментарієм якої є ПК із широким спектром стандартних програмних продуктів різного призначення [1].

Останнім часом в Україні відбуваються якісні зміни у процесах управління на всіх рівнях, які зумовлені інтенсивним упровадженням новітніх інформаційних технологій. Швидке вдосконалення інформатизації, проникнення її в усі сфери життєво важливих інтересів зумовило, крім безперечних переваг, і появу низки стратегічних проблем. Посилюється небезпека несанкціонованого втручання в роботу комп'ютерних, інформаційних і телекомунікаційних систем. Зважаючи на вищезазначене, особливу увагу хотілось би приділити саме програмно-математичному елементу захисту інформаційних систем, як такому, що зазнав найбільших змін одночасно з еволюцією інформаційних технологій.

Список використаних джерел:

1. Бей Г. В., Середа Г. В. Трансформація HR-технологій під впливом цифровізації бізнес-процесів. *Економіка і організація управління*. 2019. №2(34). С.93–101.

2. Мушеник І. М., Чернобай Л. М. Формування стратегії розвитку підприємства з використанням інструментарію контролінгу в сучасних господарських умовах. *Електронний науково-практичний журнал «Інфраструктура ринку»*. 2021. № 52.

3. Шмідт Е., Коен Дж. Новий цифровий світ. Як технології змінюють державу, бізнес і наше життя. Львів: Літопис, 2015. 368 с.

Mykola RACK
Master of ICT
Scientific supervisor: Susann HENNING,
PhD, lecturer,
Technische Universität,
Berlin

TRANSNATIONAL EDUCATION IN CONTEXT OF GLOBAL LEARNING ENVIRONMENT

In the global educational environment, different systems exist, and their success in the international dimension depends on transnational cooperation. Moreover, at the beginning of the XXI century, transnational higher education is becoming an effective means of human capital development in the context of national, regional and world transformations [1].

Our investigation shows that from 19 – 22 May, 2015, UNESCO together with UNICEF, and the World Bank organized the World Education Forum, hosted by the Republic of Korea in Incheon. Over 1,600 participants from 160 countries, including 120 Ministers, adopted the Incheon Declaration for Education 2030, which set out a new vision for the contemporary education. On this historic occasion, the vision of the worldwide movement towards inclusive, and equitable, quality education, and lifelong learning for all, initiated in Jomtien in 1990 and reiterated in Dakar in 2000, has been reaffirmed as the most important commitment to culture in recent decades, which has helped gain significant progress in education [6]. So, the UNESCO Incheon Declaration “Education 2030” and “Framework for Action” for the implementation of sustainable development goal, adopted in 2015, has become an important milestone in this case.

According to the Declaration, in today's world, lives should be transformed through humanistic education based on human rights and dignity, social justice, inclusion, protection, cultural, linguistic, and ethnic diversity, sharing responsibility and accountability [3]. Therefore, the main features of current transnational education should embrace: 1) accessibility for all; 2) inclusion and equity; 3) gender equality; 4) quality; 5) continuity.

To implement these principles is the fundamental responsibility of governments which are going to ensure global and regional cooperation and collaboration, allocating efficiently at least 4– 6% of Gross Domestic Product and at least 15–20% of total public expenditure to transformative education for sustainable development [6]. So the postmodern world has come to the conclusion that all countries must face the collective responsibility to implement transnational education plans as the opportunity to be educated is central to advancing lifelong human development.

In this part of our research, we determine the meaning of the transnational education notion. Based on the UNESCO Incheon Declaration, the abovementioned notion has much broader context including not only contemporary development, but a lot of other characteristics. Education of postmodernity must be relevant and responsive to rapidly changing labor markets, technological advances, urbanization, migration, political insecurity, environmental degradation, natural hazards and disasters, competition for natural resources, demographic challenges, rising global unemployment, persistent poverty, widening inequality, and expanding threats to peace and security [4].

Thus, transnational education must be meaningful and supportive for youth and adults to develop, in a lifelong process, the flexible skills and competencies required to live and work in a more secure, sustainable, interdependent, knowledge-based, and technology-driven world [5].

Another feature of transnational education is its inclusion into global citizenship, as well as its promotion of democracy, human rights, tolerance, civic engagement, and long-term growth. As a result, to achieve relevant, equitable, and effective learning outcomes at all levels and in all settings, contemporary education must also be responsive and resilient [2].

To put the concept of transnational education into action it is necessary to mobilize national, regional and global efforts according to the following strategic approaches: 1) achieving effective and inclusive international partnerships; 2)collaborative improving education policies and the way of cooperative work; 3)ensuring highly equitable, inclusive and quality education systems for all;

4) mobilizing resources for adequate financing for education; 5) implementing multinational system of monitoring, general admission, assessment, and follow-up of all programs and targets [6].

The recent situation with COVID-19 demonstrated that entire generations could be left traumatized and unprepared to contribute to the social and economic recovery of their country or region. We believe that the concept of transnational education is current because only broad educational efforts can provide individuals with life-saving knowledge and skills, as well as psychosocial support to those affected by crisis or disease.

Список використаних джерел:

1. Авшенюк Н. Педагогіка транснаціональної вищої освіти: концептуальні засади: навчальний посібник. 2015. Київ: Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України. 191 с.

2. Humeniuk I. Distance learning – pros and cons. Проблеми гуманітаризації освіти у закладах вищої освіти України: збірник наукових праць Всеукраїнської науково-теоретичної конференції (17 травня 2020р., м. Кам'янець-Подільський). Кам'янець-Подільський, 2020. С.105–108.

3. Роляк А.О. Логіка реформування університетської освіти в європейському просторі: епоха знань. Гуманітарний вісник ДВНЗ “Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди”: Тематичний випуск “Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання”. Вип. 35, Том II (14). Київ: Гнозис, 2015. С. 91–98.

4. Roliak A.O. Education Programs of Professional English Course for Management Students in Ukrainian Environment: Competence Approach. Development of Modern Science Under Global Changes: Conference Proceedings, 22 May, 2020. Riga, Latvia: Baltija Publishing. 2020. P. 25–28. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-588-52-5>

5. Roliak A., Matiienko A., Koliadych O., Yatsyshin Yu., Dakaliuk O. Adults as non-traditional students in the tertiary education of Denmark and Ukraine: comparative discourse of structural, psychologic, and pedagogic peculiarities.

Independent Journal of Management & Production, № 9 (11). P. 2215–2234. DOI:
<http://dx.doi.org/10.14807/ijmp.v11i9.1410>

6. UNESCO. Education 2030. Incheon Declaration and Framework for Action for the implementation of Sustainable Development Goal 4. 2016. Paris: UNESCO Publishing. 83 p.

Марія РОЗПУТНЯК
здобувач вищої освіти 3 курсу ОС «бакалавр»
спеціальності 073 «Менеджмент»
Науковий керівник: **ПЕЧЕНЮК Алла Петрівна**
К.е.н., доцент, кафедра економіки,
підприємництва, торгівлі та біржової діяльності
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,
м. Кам'янець-Подільський

ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ НА ОСВІТНІ МІГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ

Міграційні процеси, що мають місце у сучасному світі, є складовою частиною глобальної та внутрішньої політики країн. Міграція впливає на різні сфери життєдіяльності суспільства (освітню, соціальну, економічну, демографічну, безпекову тощо) [1].

Криза, спричинена COVID-19, переросла в економічний шок, інспірувавши революцію на ринку праці України та світу. Так, згідно з даними Міжнародної організації праці, понад мільярд людей у всьому світі постраждали у фінансовому відношенні, оскільки коронавірус негативно впливає на збереження робочих місць і на розмір заробітної плати персоналу [2].

Які можна передбачити головні тенденції розвитку міграційних процесів у період пандемії? По-перше, слід виходити з того, що наявні умови не лише міграції, але й всіх сфер суспільного життя у короткостроковій і навіть середньостроковій перспективі зберуться. Прогнозований розвиток кризи COVID-19 буде лише посилюватися, враховуючи вже відомі мутації і нові різновиди вірусу. По-друге, через нерівномірний економічний розвиток можемо спостерігати нерівномірний доступ до вакцин та різне в часовому вимірі економічне відновлення. Між регіонами світу очікується збільшення розриву нерівності у ВВП та рівні життя. Цей розрив буде посилений нерівномірним доступом до вакцин. Країни з більш високим рівнем доходу відновляться швидше як в економічному, так і в соціальному плані, а наслідки дисбалансу посилять короткочасний міграційний тиск. По-третє, очікуваною тенденцією є

посилений тиск на міграційну політику внаслідок пандемії. Економічний підйом після наслідків COVID-19 може ще більше збільшити офіційну та неформальну міграцію до розвинутих країн, в тому числі і освітню. Така тенденція, ймовірно, буде супроводжуватись посиленням еміграційним тиском у країнах з низьким та середнім доходом та посиленням попитом на імміграцію в країнах з високим рівнем доходу. Пандемія COVID-19 особливо погіршила освітню, соціальну, економічну та політичну ситуацію в багатьох країнах, що розвиваються [3].

Перехід на дистанційне навчання у зв'язку з пандемією COVID-19 спричинив погіршення якості та доступності освіти, а також загострення низки освітніх нерівностей. На початку пандемії 90% шкіл по всьому світу були зачинені. Весною 2020 року всі навчальні заклади в Україні перейшли також на дистанційне навчання.

Поява та розвиток освітньої міграції пов'язані із бажанням підвищити рівень освіти працівників задля подальшого більш перспективного працевлаштування, реалізацією державних програм отримання чи підвищення кваліфікації задля втілення у життя інноваційних проєктів, а також із прагненням змінити місце проживання [4].

Початок кризи COVID-19 та негайне запровадження широких обмежень щодо мобільності суттєво вплинули на міжнародну міграцію. Майже всі країни світу запровадили обмеження на поїздки та жорсткий прикордонний контроль. У першій половині 2020 року відбулося зменшення міжнародних поїздок на 65 %, що вплинуло не лише на мобільність, а й на міграцію. За підрахунками МОП, у першій половині 2020 року обмеження мобільності зазнали понад 160 мільйонів робітників-мігрантів. За даними МОМ, до липня майже 3 мільйони мігрантів опинились на кордоні за межами місця свого звичайного проживання і не змогли повернутися через обмеженості у пересуванні. Мігранти зазнали підвищеного ризику для здоров'я, оскільки вони регулярно працюють у традиційно складних сферах: сільське господарство, промисловість і т. д. [1].

Освітня статистика наводить інформацію, що у 2016 р. поза межами України навчалися вже 66668 студентів, з яких у Польщі – 22,8 тис., у інших європейських країнах 4,5 тис., у Росії – майже 7 тис., у Канаді, США та Австралії – більше 4,6 тис [4].

В умовах пандемії COVID19 набуло поширення надання дистанційних освітніх послуг закладами вищої школи. Це сформувало умови для так званої "віртуальної освітньої міграції".

Освітня міграція виступає одним із чинників, який також обумовлює подальше зростання масштабів зовнішньої трудової міграції, оскільки виступає одним із вагомих засобів працевлаштування поза межами України. Проте вона негативно позначається на розвитку української науки та освіти, а також на формуванні громадянської ідентичності. Це створює відчутні загрози для подальшого розвитку країни.

Список використаних джерел:

1. International Organization for Migration (IOM), COVID-19 and Stranded Migrants, Issue Brief, 2 June 2020. URL: https://www.iom.int/sites/g/files/tmzbd1486/files/documents/issue_brief_stranded_migrants.pdf (дата звернення 10.04.2022)
2. ILO Monitor: COVID-19 and the world of work. 8th edition. International Labour Organization. URL: https://www.ilo.org/global/topics/coronavirus/impacts-and-responses/WCMS_824092/lang--en/index.htm (дата звернення 1.04.2022)
3. ICMPD Migration Outlook 2021. Seven things to look out for in 2021 Origins, key events and priorities for Europe. URL: https://www.icmpd.org/fileadmin/2017/ICMPD_Migration_Outlook_2021.pdf?utm_source=CleverReach+GmbH+&utm_medium=email&utm_campaign=25-01-2021+Migration+Outlook+2021+%28full+publication%29&utm_content=Mailing_12489485 (дата звернення 1.04.2022)
4. Ніколаєць К. М., Ожелевська Т. С. Сучасна освітня міграція і Україна. Економіка та держава. № 9, 2021. с.52–56.

Павло СОВ'ЯК

*здобувач вищої освіти I курсу ОС «бакалавр»
спеціальності 208 «Агроінженерія»*

Ірина МУШЕНИК

*канд.екон. наук, доцент, доцент кафедри
математики, інформатики та академічного письма
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,
м. Кам'янець-Подільський*

ПРОЦЕСИ ТА ІНСТРУМЕНТИ ВЕРИФІКАЦІЇ ЯКОСТІ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Верифікація програмного забезпечення – процес посвідчення, що програми та їх компоненти виконують запропоновані їм вимоги. Метою верифікації є посвідчення в тому, що програмне забезпечення відповідає висунутим вимогам. Паралельно з цим фіксуються нові дефекти, додані в процесі розробки. Процес верифікації є складовою частиною більш загального процесу забезпечення домовленого рівня якості розроблюваної системи.

Верифікація – доказ того, що вірогідний факт або твердження є істинним. Термін використовується в залежності від того, як обґрунтовується істина: базується вона на приведенні одного доказу або аргументу - чи вона повинна підтверджуватися можливістю багаторазово відтворення, тобто перевірятися практикою [2].

Верифікація дозволяє гарантувати, що програмна система реалізована без непередбачуваної функціональності, відповідає висунутим вимогам, специфікаціям і стандартам. Процес верифікації вимог до ПЗ є невід'ємною частиною всього процесу розробки.

У процесі розробки програмних засобів тією чи іншою мірою використовується комп'ютерна підтримка процесів розробки ПЗ. Це досягається шляхом подання хоча б деяких програмних документів ПЗ (насамперед, програм) на комп'ютерних носіях даних (наприклад, дискетах) і наданню в розпорядження розроблювача ПЗ спеціальних ПЗ або включених до складу

комп'ютера спеціальних пристроїв, створених для якої-небудь обробки таких документів. У якості такого спеціального ПЗ можна вказати компілятор з якої-небудь мови програмування [1].

Компілятор рятує розроблювача ПЗ від необхідності писати програми мовою комп'ютера, що для розроблювача ПЗ був би вкрай незручний, - замість цього він становить програми на зручному йому мові програмування, які відповідний компілятор автоматично переводить на мову комп'ютера. Як спеціальний пристрій, що підтримує процес розробки ПЗ, може служити емулятор якої-небудь мови. Емулятор дозволяє виконувати (інтерпретувати) програми мовою, відмінною від мови комп'ютера, що підтримує розробку ПЗ, наприклад мовою комп'ютера, для якого ця програма призначена.

ПЗ, призначене для підтримки розробки інших ПЗ, будемо називати програмним інструментом розробки ПЗ, а пристрій комп'ютера, спеціально призначене для підтримки розробки ПЗ, будемо називати апаратним інструментом розробки ПЗ [3].

Редактори підтримують конструювання (формування) тих або інших програмних документів на різних етапах життєвого циклу. Як уже згадувалося, для цього можна використовувати один який-небудь універсальний текстовий редактор. Однак, більше сильну підтримку можуть забезпечити спеціалізовані редактори: для кожного виду документів - свій редактор. Зокрема, на ранніх етапах розробки в документах можуть широко використовуватися графічні засоби опису (діаграми, схеми й т.п.). У таких випадках досить корисними можуть бути графічні редактори. На етапі програмування (кодування) замість текстового редактора може виявитися більше зручним синтаксично керований редактор, орієнтований на використовувану мову програмування.

Аналізатори роблять або статичну обробку документів, здійснюючи різні види їхнього контролю, виявлення певних їхніх властивостей і нагромадження статистичних даних (наприклад, перевірку відповідності документів зазначеним стандартам), або динамічний аналіз програм (наприклад, з метою виявлення розподілу часу роботи програми по програмних модулях).

Перетворювачі дозволяють автоматично приводити документи до іншої форми подання (наприклад, форматери) або перекладати документ одного виду до документа іншого виду (наприклад, конвертори або компілятори), синтезувати який-небудь документ із окремих частин і т.п. [2].

Для верифікації адекватності та повноти відображення реальних потреб користувачів необхідно проводити валідацію програмного забезпечення. Завершальним етапом верифікації програмного забезпечення замовником є приймальне тестування. Воно направлено на верифікацію відповідності програмного забезпечення вимогам і проводиться для визначення чи задовольняє програмне забезпечення приймальним критеріям та допомагає замовнику прийняти рішення про готовність програмного забезпечення.

Список використаних джерел:

1. Писарчук О.О., Безкоровайна Ю.М., Дишлевий О.П. Методика багатокритеріального оцінювання відповідності програмного забезпечення вимогам замовника. *Наукоємні технології*. 2019. №1 (41). Київ: НАУ, С. 3–9.

2. Мушеник І.М. Сучасні реалії і тенденції розвитку інформаційних технологій в освіті. Proceedings of the 6th International Scientific and Practical Conference «Scientific Research in XXI Century» (August 26-28, 2020). Ottawa, Canada: Methuen Publishing House, 2020. p. 143–147.

3. Яремко С. А. Розробка критеріїв оцінювання сучасних інформаційних систем обліку та управління процесами підприємств. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2014. № 1 (208). С. 158–163.

Валентина СПІВАЧУК
кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов,
Хмельницький національний університет,
м.Хмельницький

ОРГАНІЗАЦІЯ ПОШУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ПРОГРАМІСТІВ

Вектор трансформації американської вищої освіти супроводжуваний різноманітними організаційними змінами й переосмисленням місії університетів, пріоритетами яких є гнучке управління інтелектуальними та матеріальними ресурсами, стимулювання інновацій, посилення пошуково-дослідницької діяльності, просування наукового продукту на ринку праці, створення виробничо-наукового освітнього простору. Вплив лінгвальної глобалізації на розвиток освіти зумовив потребу в переосмисленні напрямів, форм, методів пошуково-дослідницької діяльності в університетах та професійної підготовки програмістів, особливо на рівні бакалавра. Це засвідчують дослідження американських науковців К. Bauer, J. Bennett, D. Brakke, A. Brew, M. Crowe, R. Erickson, E. Jewell, C. Kardash, J. Kinkead та ін. Процес формування науково-дослідницької компетентності в системі підготовки майбутніх фахівців з інформатики та технологій досліджують: М. Архипова, М. Золочевська, А. Пригодій, О. Співаковський, О. Спирін та ін. Учені трактують пошуково-дослідницьку діяльність як організовану підсистему системи професійної підготовки фахівців, що передбачає інтелектуальну творчу діяльність, спрямовану на вивчення конкретного предмета (явища, процесу) для отримання об'єктивно нових знань та їх подальшого використання в практичній діяльності. Перший пошуково-дослідницький досвід повинен бути спрямований на формування в студентів мотивації до навчання, допомогу у виборі кар'єри, налагодження наставницьких взаємин між студентами й викладачами, удосконалення навичок академічного письма, формування дослідницьких умінь, розвиток дослідницької компетенції, культури, навичок

роботи в команді, виявлення пошукової активності та ентузіазму [2; 3; 4; 5; 6]. Інтеграція пошуково-дослідницької діяльності до процесу професійної підготовки програмістів сприяє формуванню науково-творчої, інтелігентної особистості, яка має високий рівень методологічної культури й наукового світогляду, творчо володіє методами пізнання та наукового дослідження.

Розвиток наукової та інноваційної орієнтації програмістів ґрунтований на дослідницько-орієнтованому й міждисциплінарному підходах, які дають змогу використовувати низку методів навчання: дослідницько-орієнтоване навчання («*research-based learning, RBL*») та дослідницько-орієнтоване викладання («*research-based teaching, RBT*»). В основі «RBL» лежить безпосереднє введення дослідницького компонента до освітніх програм через виконання індивідуальних дослідницьких проектів в умовах аудиторних занять і самостійної роботи, активне залучення до досліджень, які проводять в університетах.

До інших важливих методів належать: дослідницько-кероване викладання («*research-led teaching*»), що базоване на «презентації інформації» із ключових аспектів проблеми; дослідницько-орієнтоване викладання («*research-oriented teaching*»), побудоване на дослідженні процесів, розумінні наукових праць, розвитку наукової культури, формуванні дослідницького «духу»; дослідницько-практичне викладання («*research-tutored teaching*»), що передбачає залучення практиків до аналізу явищ. Ефективним методом слугує «проблемно-пошукове навчання» («*enquiry-based learning, EBL*»), в основі якого лежить прагнення навчити студентів самостійно порушувати проблеми, добирати оптимальні шляхи їх розв'язання, оцінювати й аналізувати власні інтелектуальні ресурси. Водночас основна увага сконцентрована на досвіді й науковому пізнанні [1, с. 18].

Важливим компонентом пошуково-дослідницької діяльності програмістів є проектна робота, яка має ефективний освітній, пізнавальний і виховний потенціал, що забезпечує поглиблення професійних знань, формування пошуково-дослідницьких умінь для успішної реалізації в професійній та

науковій діяльності. Проекти можуть бути різних типів: індивідуальні, групові, волонтерські, міждисциплінарні міжнародні, дослідницькі. У процесі виконання дослідницьких проектів студенти набувають навичок роботи у команді; навичок тайм-менеджменту; навичок генерування ідей; навичок пошуку інформації, аналізу, експериментування, ухвалення рішень; розширюють світогляд та набувають досвіду оволодіння різними способами творчої, дослідницької діяльності.

Серед основних принципів ефективної організації пошуково-дослідницької діяльності майбутніх програмістів варто назвати передусім узгодженість мети, завдань і форм пошуково-дослідницької діяльності. Участь студентів у дослідницьких проектах допомагає підготувати їх до майбутнього, незалежно від того, чи вони продовжують навчання в аспірантурі або працюють над кар'єрою в приватному секторі. Саме пошуково-дослідницький досвід привчає до самостійності, виховує вимогливість до себе, розвиває вміння аналізувати й синтезувати процеси і явища, що відбуваються у суспільстві.

У підтримці й розвитку пошуково-дослідницької діяльності, а також стимулюванні професійного розвитку молодих дослідників активну роль відіграють *наукові програми*. Основні завдання програми – особистісний і професійний розвиток студентів; створення можливостей для отримання дослідницьких навичок та вмінь; практична допомога освітнім установам щодо провадження пошуково-дослідницької діяльності; постійне розроблення інноваційних проектів і впровадження нововведень для пошуку ефективних шляхів особистісного та професійного навчання й розвитку молоді наукової еліти; залучення інвестицій у науку та професійну підготовку дослідників; розвиток наукового партнерства.

Отже, підготовка до пошуково-дослідницької діяльності – органічний складник змісту освітніх програм майбутніх програмістів. Вона спрямована на розв'язання низки завдань, зокрема: формування наукового світогляду, оволодіння методологією й методами дослідження для досягнення високого професіоналізму; формування дослідницької культури та розвиток наукової

ерудиції; розвиток творчого мислення; залучення студентів до розв'язання актуальних проблем, що мають суттєве значення для філологічної науки й практики; участь у створенні та розвитку наукових центрів, творчих груп; забезпечення можливості для розвитку особистості та її професійних якостей; формування наукової етики й мотивації для подальшого професійного та кар'єрного розвитку; задоволення потреб у неперервному самостійному поповненні знань для формування глибокої системи знань як ознаки міцності. Пошуково-дослідницька діяльність має поетапний характер, організована в межах професійної підготовки майбутніх програмістів, має професійну спрямованість, враховує інтереси і здібності студента.

Список використаних джерел:

1. Brew, A. (2013). Teaching and research: new relationships and their implications for inquiry-based teaching and learning in higher education. *Higher Education Research and Development*, 22 (1), 3–18.
2. Clark, B. (2016). The modern integration of research activities with teaching and learning. *Journal of Higher Education*, 68 (3), 241–255.
3. Crowe, M., & Brakke, D. (2008). Assessing the impact of undergraduate research experiences on students: an overview of current literature. *CUR Quarterly*, 28 (4), 43–50.
4. Erickson, R. A. (2001). Why involve students in research? Proceedings of the Second Schreyer National Conference on Innovations in Undergraduate Research and Honors Education. Retrieved from: <http://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1009&context>
5. Kardash, C. M. (2000). Evaluation of undergraduate research experience: perceptions of undergraduate interns and their faculty mentors. *Journal of Educational Psychology*, 92 (1), 191–201.
6. Kinhead, J. (2011). The Impact of undergraduate research. *Newsletter for the Council of Fellows of the American Council on Education*, 33 (1), 21–22.

Сергій ШЕСТРИКОВ

здобувач вищої освіти 3 курсу ОС «бакалавр»

спеціальності 015 «Професійна освіта»

Науковий керівник: ЛЯСКА Оксана Петрівна

канд. психол. наук, доцент кафедри права,

професійної та соціально-гуманітарної освіти,

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,

м. Кам'янець-Подільський

ЕКОЛОГІЧНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ОПТИМАЛЬНА УМОВА ДЛЯ ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

У кінці минулого століття в організації освітнього процесу розпочав реалізовуватися перехід від суб'єкт-об'єктного підходу, коли студент виступав об'єктом впливу, до суб'єкт-суб'єктного, для якого характерно ставлення до студента як до активного суб'єкта навчання [1]. У першому випадку викладач реалізує навчальний процес через директивні методи, сам їх обираючи. Розвиток другого підходу продовжує розвиватися і сьогодні. Він передбачає самоорганізацію студента щодо формування компетенцій для подальшої професійної діяльності. У нових умовах викладач стає елементом системи саморегуляції студента з власного професійного розвитку.

Вчені та практики все більше зусиль зосереджують навколо проблем, що стосуються розробки практичних аспектів трансформації системи вищої освіти до такої форми, яка буде задовільняти потреби сучасного суспільства. При цьому особистісна орієнтованість стає осередком розгляду проблеми. Посилена увага приділяється питанням самонавчання, відповідальності за результати власної діяльності, саморегуляції та самоорганізації [2]. Основним способом взаємодії у вищій школі залишається педагогічне спілкування, яке реалізує комунікативну, перцептивну та інтерактивну функції, використовуючи всю сукупність вербальних, образотворчих, символічних та кінетичних засобів. Функціонально – це контактна (дистантна), інформаційна, спонукальна, координаційна взаємодія, яка встановлює відносини всіх суб'єктів навчального процесу [3], основою якої є довіра. Саме через довіру відбувається ефективна

взаємодія, обмін знаннями та досвідом, формування психологічного добробуту людини у суспільстві[4].

Першими дослідниками в галузі вивчення довіри у зарубіжній соціальній психології були С. Джуард та П. Ласько, які розпочали роботу в цьому напрямку наприкінці в середині минулого століття. Вони досліджували довіру з погляду саморозкриття внутрішнього "Я". Концепція саморозкриття (self-disclosure) розвивається у працях гуманістів К. Роджерса, А. Маслоу та С. Джуард [5]. У рамках інтеракціонізму довіра виступає фундаментом взаємин людей і, як наслідок, ефективності роботи в професійних групах.

На пострадянському просторі довіра тривалий час не була предметом самостійного аналізу та вивчалася у контексті проблеми навіювання. Вперше довіру як самостійне соціально-психологічне явище проаналізовано Т. П. Скрипкіною [6]. Велике практичне значення мають дослідження феноменів довіри та недовіри А. Б. Купрейченко та його послідовників [4].

Проблему довіри та довірчих відносин у контексті освітнього процесу висвітлюють у своїх роботах І. Ф. Аметов, В. А. Дрофєєв, Р. Ю. Кондрашова, Л. Скрябіна та ін. У своїх дослідженнях автори розглядають особливості прояву довіри у системі "вчитель-учень" за різних стилів педагогічного керівництва; умови, що забезпечують довірчі відносини між педагогом та учнем тощо. [1]. Результати дослідження феномену довіри у ментальних репрезентаціях студентів технічного університету представлені у роботі Кононець Н. О. [8]. Ідеї екологічності трансформацій освіти у своїх роботах розкриває професор Лушин П. В. [7, 9, 10]. Автор підкреслює природність переходу професійної підготовки на пріоритет самостійної діяльності студентів, при цьому педагогічна діяльність перетворюється в педагогічний супровід самостійної навчальної активності студентів або так званої навчальної стратегії (learning path) студента. У цьому напрямі П.В. Лушин розкриває сутність діяльності викладача – сприяти особистісному розвитку студента, який самостійно рухається у освітньому середовищі через спілкування і підтримку педагогів.

У процесі гуманізації та особистісної орієнтованості освіти функція викладача університету трансформується в педагогічну допомогу особистості студента зі збереженням його ідентичності, внутрішнього здоров'я та зовнішніх поведінкових проявів. Такий підхід збереження екоздоров'я людини називають екофасилітативним.

Особистість в екофасилітативному підході розглядається як відкрита динамічна система, що самоорганізується і саморозвивається. На відміну від екологічного екопсихологічного ставлення полягає у збереженні особистості. Трансформується психологічний зміст екології як науки і на сьогодні він полягає в тому, щоб навчити людину дбайливо ставитися не тільки до навколишнього, природи, а й до свого внутрішнього психічного світу [7]. Саме тому основними принципами реалізації екофасилітації як засобу психологічної допомоги у педагогічній взаємодії є принципи екологічної взаємодії, які сформульовані в Кодексі екологічності [10].

У психолого-педагогічному спрямуванні принцип екологічності реалізується в рамках екосистемного або екофасилітативного підходу, де особистість з усіма її зв'язками є відкритою екосистемою пов'язаних і взаємно обумовлених елементів, що самоорганізуються і саморозвиваються [7, с. 69]. Ці принципи є основою побудови сприятливого для його учасників освітнього простору. Такому простору властиво:

1) студент – відкрита система, яка постійно взаємодіє з можливостями інших систем; супровід викладача – частина його власної програми саморозвитку;

2) студент є суб'єктом: професійна діяльність викладача здійснюється у безпосередній взаємодії зі студентом;

3) студент має можливості для ефективного навчання та розвитку;

4) "викладач-студент" – єдина, відкрита динамічна система; у них одна мета - розвиток професійних компетенцій один одного;

5) викладач зорієнтований на взаєморозуміння зі студентом: кожен з них коригує та узгоджує свою позицію;

б) невід'ємною умовою екологічної взаємодії є довіра до себе та до іншого як до частини системи.

Враховуючи вищезазначене, побудова довірливих взаємин між викладачем та студентом є обов'язковою вхідною умовою організації сприятливого освітнього середовища для досягнення основної мети системи вищої освіти – забезпечення якісної підготовки фахівців. Питання встановлення довірчих відносин є актуальним, якщо йдеться про екологічність освітнього середовища, оскільки довіра передбачає високий ступінь розподілу відповідальності у процесі навчання, наявність психологічного комфорту, позитивної установки студента щодо освітньої організації та педагогічного колективу, гармонійність та органічність відносин суб'єктів освітнього процесу. З другого боку, створення екологічного освітнього середовища сприяє створенню оптимальних соціальних умов для потенційного розкриття суб'єктів навчання та формування їх взаємної довіри, а також переходу довіри на рівень внутрішньої освіти. Це, в свою чергу, призводить до підвищення ефективності сумісної взаємодії. Саме тому, екологічна взаємодія, що базується на прийнятті профіциту іншої людини, є умовою, важливим елементом психологічного механізму розвитку довіри до себе та до інших.

Список використаних джерел:

1. Юрченко О. В. Роль і місце довіри у взаємодії між студентом і викладачем технічного університету. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету*. Ч., Вип. 82, Т. II, 2010. С. 299–303.

2. Lashko O., Velychko O. Study Of Social Trust Among The Students Of Higher Education Institutions. *International Scientific Conference "Engineering. Echologies. Education. Security"* : Proceedings. Veliko Tarnovo, Bulgaria, 01-03 June 2016. P. 54–5.

3. Зимняя И.А. Педагогическая психология: учебник для вузов. М.: Логос, 2001. 384 с.

4. Купрейченко А. Б. Психология доверия и недоверия. Москва: Изд-во «Институт психологии РАН», 2008. 571 с.

5. Юрченко О. В. Взаємозв'язок рівня довіри та локусу контролю студентів технічного ВНЗ. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету*. Ч., Вип. 103, Т. 2, 2012. С. 204–208.
6. Скрипкина Т. П. Психология доверия: учебное пособие. Москва: Изд. центр «Академия», 2000. 264 с.
7. Лушин П. В. Экологичная помощь личности в переходный период: экофасилитация: монография. Киев, 2013. 26 с. (Серия “Живая книга” ; Т. 2).
8. Кононець М. О. Феномен довіри в ментальних репрезентаціях студентів технічного університету. *Вісник НТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка* : збірник наукових праць. 2015. № 3 (45). С. 77–85.
9. Lushyn, Pavel. Some Reflections on the Ecology of Pedagogical Space. *Thinking*. 2003. Vol.16 (3). P.4–11.
10. Лушин П. В. Два виміри принципу «не нашкодь» та Кодекс екологічності. *Практична психологія в системі вищої школи*: монографія. За ред. Т. В. Бушуєвой, С. О. Ставицької. Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2012. С. 38–53.

Валентина ШИНКАРЕНКО

викладач,

ВСП «Новоушицький фаховий коледж

Закладу вищої освіти «Подільський державний університет»,

смт Нова Ушиця

КРЕАТИВНЕ НАВЧАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК УМОВА ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ-АГРАРАІВ

Загальновідомо, що на сучасному ринку праці креативність і компетентність стають базовими індивідуально-психологічними якостями, що характеризують успішність виконання будь-якої професійної діяльності. Соціально-економічні трансформації сучасного суспільства висувають якісно нові вимоги і до професійної підготовки майбутніх фахівців аграрної галузі. До основних із них належать здатність до безперервного професійного й особистісного зростання та розвитку, а також міння швидко приймати нестандартні рішення в процесі професійної діяльності. У зв'язку з цим набуває актуальності питання формування готовності студентів до виявлення креативної компетентності у професійній діяльності. Такий підхід до фахової підготовки потребує *створення креативного середовища у навчальному просторі закладу ВФПО як однієї з умов формування готовності студентів до виявлення креативної компетентності у професійній діяльності.*

На основі проаналізованих джерел поняття «креативне освітнє середовище закладу ВФПО» визначаємо як *організовану, цілісну систему впливів, взаємовпливів і умов (як соціальних, так і особистісних), що забезпечуватиме розкриття та реалізацію творчого потенціалу студента як основи формування його креативної компетентності.* Наголошуємо на вирішальному значенні *освітнього креативного середовища*, що має відповідати вимогам креативного типу освіти та створюватиме умови для розвитку творчих здібностей студентів.

Результативність формування креативної особистості майбутнього фахівця можлива за таких умов:

- комфортне педагогічне освітнє середовище, у якому відносини між викладачем і студентами будуються на педагогічній взаємодії, співробітництві й співтворчості;

- стійка інтелектуальна активність студентів; усвідомлення й осмислення ними навчального матеріалу, структурованого у вигляді проблемно-комунікативної ситуації;

- єдність думки та дій за допомогою використання інноваційних технологій; реалізація креативного підходу при поєднанні традиційних та інноваційних технологій при викладанні дисциплін; перехід від предметного навчання до особистісно-орієнтованої освіти майбутніх спеціалістів.

Організаційно-педагогічні умови, на думку автора, передбачають наявність навчально-методичних комплексів дисциплін, інструктивно-методичних матеріалів, контрольних і творчих завдань тощо, які спрямовані на індивідуалізацію та диференціацію навчання, забезпечення контролю та самоконтролю якості набутих знань, виявлення помилок та рекомендацій щодо їх усунення. Навчально-методичні комплекси в креативно-освітньому середовищі мають виконувати такі функції: інформаційну, комунікативну, глосарієву, розвивальну, пізнавальну, організуючу, творчу.

Основні механізми створення креативного освітнього простору у закладі ВФПО:

- 1) соціальне, духовне і предметне збагачення спільної діяльності викладачів і студентів: високозмістовна і в соціальному, і в духовному відношенні, різноманітна в предметному плані спільна діяльність є системоутворювальним чинником гуманістичного освітнього простору, в якому студенти мають брати участь у спільних групових формах взаємодії, проектах, що мають соціальний сенс та актуалізують внутрішньоособистісні ціннісні конфлікти;

2) формування позитивного соціально-психологічного клімату студентської групи, у якій кожен переживає почуття спільності, причетності до людської культури, культури українського суспільства, професійного товариства та до особливої студентської субкультури, які поєднують у собі романтику й високу соціальну активність, почуття належності до престижної професійної організації;

3) інтенсифікація розумових, емоційних і поведінкових компонентів спільної діяльності, які в єдності забезпечують успішний професійний розвиток та навчання;

4) функціональне включення викладачів у спільну діяльність, коригування їх ставлення до студентів, зміну позиції з класичної, декларативної позиції викладача до позиції рівноправного партнера, який діє відповідно до організованого порядку, ритуалів, прийнятих у освітньому середовищі.

Креативну компетентність у закладі ВФПО формуємо, використовуючи такі методи: *евристичний* («мозковий штурм», евристичні питання, інверсія, емпатія, синектика, метод інтерпретації та ін.); *дослідний* (проекти, кейси (ситуації), метод критико-публіцистичний, моделювання, експеримент, спостереження); *рефлексивний* (портфоліо); *метапредметні креативні технології* (проблемні лекції, лекції-візуалізації, «сократівські діалоги», дебати, майстерні побудови знань, ділові ігри, круглі столи, дискусії та ін.).

Із впровадженням інтернет-технологій, інтенсифікацією сфер діяльності в цілому та у закладі ВФПО, зокрема, розширюються можливості для прояву індивідуальності, вміння працювати самостійно, креативно і творчо, оскільки мислення сучасного фахівця включає суміжні типи мислення: логічне, образно-інтуїтивне, практичне, наукове, естетичне, економічне, екологічне, ергономічне, управлінське та комунікативне.

Принципи, за якими слід проектувати креативне середовище у закладі ВФПО: увага до мотиваційного забезпечення процесу навчання та самонавчання; опора на процеси саморозвитку та індивідуалізації навчання; поступове розширення сфери самостійності студентів та зменшення частки

педагогічного впливу; забезпечення прийняття студентами певної ролі у навчальному процесі; розвиток дивергентного та самостійного мислення; застосування у навчальній діяльності евристичних, дослідних, рефлексивних, креативних технологій; провідна орієнтація на творчість у навчанні та когнітивній діяльності; активізація групової та комунікативної діяльності студентів; орієнтація на досягнення конкретних навчальних цілей та засвоєння конкретних дій; широке застосування у навчальному процесі інформаційно-комунікативних та інноваційних технологій.

Професійний саморозвиток немислимий без проявів майбутнім професіоналом активності та без сформованої в нього креативної компетентності, тож найкращим чином цьому процесові сприятиме *креативне освітнє середовище*. Організатором такого середовища та ініціатором *включення студентів у його створення і вдосконалення є, у першу чергу, викладач*. Його творча активність, спрямована на студентів, «включає» внутрішні механізми творчої активності самих студентів. Такий взаємовплив сприяє створенню творчого середовища, яке надає можливість для розкриття та розвитку професійних інтересів і здібностей майбутніх інженерів-механіків, сприятиме їх професійному саморозвиткові, а саме – виявленню гнучкості мислення, креативності та оригінальності у вирішенні професійних завдань.

Список використаних джерел:

1. Брежнева-Єрмоленко О.В., Лола І.В. Креативне середовище – основа інноваційної активності фахівців [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/32241/1/356-625-626.pdf>.
2. Особов І.П. Умови, що сприяють формуванню креативності студентів в навчально-освітньому середовищі. *Гуманитарные научные исследования*, 2011. №4 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://human.snauka.ru/2011/12/291>.
3. Приходченко К. І. Творче освітньо-виховне середовище: теоретичний і практичний концепти: монографія. Донецьк: Ноулідж, 2011. 382 с.

4. Рощина С.М. Розвивальне освітнє середовище навчального закладу як умова особистісного розвитку учнів. *Педагогічний альманах*: зб. наук. пр. редкол. В.В. Кузьменко (голова) та ін. Херсон: РПО, 2011. Вип. 12. Ч. 1. С. 34–38.

Ян ШКОЛЕНКО

*здобувач вищої освіти 2 курсу ОС «магістр»
спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»*

*Науковий керівник: **КІРДАН Олена Леонідівна,***

*докт. пед. наук, професор кафедри педагогіки та освітнього
менеджменту,*

*Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини,
м. Умань*

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Проблема формування академічної доброчесності майбутніх педагогів шляхом упровадження теоретичних і практичних надбань і творчого застосування конструктивного вітчизняного та зарубіжного досвіду належить до низки актуальних педагогічних проблем сьогодення. Важливість забезпечення академічної доброчесності учасниками освітнього процесу неодноразово актуалізовано у теорії і практиці професійної підготовки майбутніх фахівців [1; 2].

Дослідженню питання формування академічної доброчесності майбутніх педагогів присвячено праці вітчизняних учених, а саме: Н. Батечко, Н. Букач, Б. Гвоздецької, О. Кірдан, Н. Кобрин, О. Ковальчук, Т. Михайлової, С. Отрох та ін.

У чинних законодавчо-нормативних документах та методичних матеріалах [3; 4] детально схарактеризовано механізм та процеси започаткування і впровадження університетської системи забезпечення академічної доброчесності. Відповідно до рекомендацій Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти університетська система забезпечення академічної доброчесності повинна визначати «загальноприйняті світовою спільнотою стандарти здійснення освітньої та наукової діяльності здобувачами вищої освіти і співробітниками університету й створює

середовище нульової терпимості до порушень академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин» [4, с. 1].

Зважаючи на викладене вище, упродовж 2020–2022 рр. під час виконання випускного кваліфікаційного дослідження експериментально перевірено та доведено ефективність таких шляхів удосконалення процесу формування академічної доброчесності: формування знань про культуру академічної доброчесності у межах обов'язкових освітніх компонентів підготовки здобувачів вищої педагогічної освіти; формування цінностей академічної доброчесності в освітньо-науковому середовищі Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини; посилено роль неформальної освіти майбутніх педагогів із питань академічної доброчесності.

Список використаних джерел:

1. Кірдан О.Л. Забезпечення академічної доброчесності під час реалізації освітніх програм. Академічна доброчесність: виклики сучасності : збірник наукових есе учасників дистанційного етапу наукового стажування для освітян. Польсько-українська фундація «Інститут Міжнародної Академічної та Наукової Співпраці», Фундація ADD. Варшава, 2020. С.71–76.

2. Кірдан О.П. Кірдан О.Л. Педагогіка гідності – педагогіка майбутнього. *Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)* : журнал. 2021. № 5(5). С. 386–396.
[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2021-5\(5\)-386-396](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2021-5(5)-386-396)

3. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. Проект сприяння академічній доброчесності ; упоряд.: В. Бахрушин, Є. Ніколаєв. 2018. 41 с.

4. Рекомендації для закладів вищої освіти щодо розробки та впровадження університетської системи забезпечення академічної доброчесності. URL : <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/10/Рекомендації-ЗВО-система-забезпечення-академічної-доброчесності.pdf>

ЗАКЛЮЧНЕ СЛОВО

Шановні учасники та гості конференції!

Щиро дякуємо усім, хто у ці буремні та надзвичайно важкі часи для нашої держави, період військового стану, долучився та взяв активну участь у II Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції молодих вчених та здобувачів вищої освіти «Освітній простір XXI ст.: виклики та перспективи».

Сподіваємося, що наша конференція стала для Вас успішною подією, місцем зустрічі з колегами, партнерами, дала можливість поспілкуватися і подискутувати, поділитись успішним досвідом, викликами та перспективами у сфері освіти і науки, ознайомитися з новими тенденціями педагогічної науки, філології, економіки, історії, філософії тощо, методами та технологіями освітнього процесу, обговорити можливості подальших наукових розвідок та потенційних напрямків співпраці.

Особливу вдячність висловлюємо адміністрації Закладу вищої освіти «Подільський державний університет» за сприяння у проведенні даного наукового заходу та колегам, викладачам і студентам інших закладів вищої та професійної освіти, а саме:

- Британський університет в Дубаї (*м. Дубаї*);
- Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка (*м. Кам'янець-Подільський*);
- Київський університет імені Бориса Грінченка (*м. Київ*);
- Національний університет фізичного виховання і спорту України (*м. Київ*);
- Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (*м. Полтава*);
- Полтавський державний медичний університет (*м. Полтава*);
- Технологічний університет (*м. Берлін*);
- Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини (*м. Умань*);

- Хмельницький національний університет (*м. Хмельницький*);
- Центральноєвропейський університет у Відні (*м. Відень*);
- Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького (*м. Черкаси*);
- Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (*м. Чернівці*);
- ВСП «Новоушицький фаховий коледж Закладу вищої освіти «Подільський державний університет» (*смт. Нова Ушиця*);

Ми надзвичайно раді, що ви були з нами. Дякуємо за вашу активну участь, фантастичну атмосферу, пропозиції та позитивні відгуки.

Організаційний комітет

НАУКОВО-ПОПУЛЯРНЕ ВИДАННЯ

Освітній простір ХХІ ст.: виклики та перспективи
збірник наукових праць
II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції
молодих вчених і здобувачів вищої освіти
(21 квітня 2022 року, м. Кам'янець-Подільський)

Відповідальний за випуск : Гуменюк І.І.

Підписано до публікації 26 травня 2022р.
Електронний ресурс. Авт.арк. 11.7

Видано

у Закладі вищої освіти «Подільський державний університет»,
32316, м. Кам'янець-Подільський, вул. Шевченка, 12.